

FORVALTNINGSREVISJON

Saksutredninger og oppfølging av politiske vedtak

Tromsø kommune

Rapport 2021

Forord

På grunnlag av bestilling fra kontrollutvalget i Tromsø kommune har KomRev NORD gjennomført forvaltningsrevisjon rettet mot saksutredninger og oppfølging av politiske vedtak. Kontrollutvalgets plikt til å påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, følger av lov om kommuner og fylkeskommuner § 23-2 bokstav c. Ifølge kommuneloven § 23-3 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Krav til revisors uavhengighet følger av kommuneloven § 24-4 og av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16, 17, 18 og 19. Før igangsetting av forvaltningsrevisjonen har revisjonen vurdert egen uavhengighet overfor Tromsø kommune. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Vi takker Tromsø kommune for samarbeidet i anledning denne forvaltningsrevisjonen.

Tromsø, 26.11.2021

Margrete Mjølhus Kleiven

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Astrid Indrebø

Prosjektleder, forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

I denne forvaltningsrevisjonen er det undersøkt om Tromsø kommune har etablert systemer for henholdsvis saksutredninger av saker til politisk behandling og oppfølging av politiske vedtak. Videre er iverksettelsen av utvalgte vedtak fattet av kommunestyret i perioden 2018 – 2020 undersøkt. Problemstillingene for forvaltningsrevisjonen er som følger:

1. *Har Tromsø kommune etablert systemer, rutiner og retningslinjer som skal bidra til å sikre forsvarlig saksutredning av saker til politisk behandling?*
2. *Har Tromsø kommune etablert rutiner for iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak?*
3. *Blir politiske vedtak iverksatt som forutsatt?*

Det følger av kommuneloven at kommunedirektøren skal påse at saker som legges frem for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Kommunedirektøren er også ansvarlig for kommunens internkontroll og skal påse at vedtak truffet av folkevalgte organer iverksettes. Vi har utledet revisjonskriterier som vi vurderer kommunens praksis opp mot fra kommuneloven og veileder fra Kommunesektorens organisasjon (KS) om internkontroll. Store deler av ny kommunelov trådte i kraft ved konstituerende møte etter kommunevalget høsten 2019. Internkontrollbestemmelsen trådte i kraft 1.1.2021. Disse endringene i kommuneloven har ikke vesentlig betydning for denne forvaltningsrevisjonen, da gjeldende rett fra tidligere kommunelov er videreført, med noen presiseringer.

For å undersøke hvorvidt Tromsø kommune har systemer, rutiner og retningslinjer som skal bidra til å sikre forsvarlig saksutredning av saker til politisk behandling, har vi fått muntlige opplysninger samt dokumentasjon på kommunens systemer og rutiner for dette.

Vår konklusjon på problemstilling 1 er at Tromsø kommune har etablert systemer, rutiner og retningslinjer som skal bidra til å sikre forsvarlig saksutredning av saker til politisk behandling.

Konklusjonen baserer seg på at:

- Revisor vurderer at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren bør ha etablert system med rutiner og prosedyrer for utarbeidelse av saksutredninger*, er **oppfylt**.
- Vi vurderer også følgende revisjonskriterium som **oppfylt**:
Kommunedirektørens system med rutiner og prosedyrer for utarbeidelse av saksutredninger bør ivareta:
 - *Roller og ansvarsfordeling i forbindelse med saksutredninger*
 - *Arbeidsdeling/kvalitetssikring*
 - *Hvilke overordnede innholds krav som gjelder for saksutredninger*
 - *Kommunelovens krav, herunder informasjon om hva som skal inngå i et saksfremlegg for å ivareta kravet til at utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for beslutning*

Under problemstilling 1 beskriver vi også bestemmelsen om *private forslag* i Tromsø kommunes reglement for saksbehandling i folkevalgte organer. Vi problematiserer om denne er i tråd med kommuneloven. Private forslag er i reglementet beskrevet å innebære at det

enkelte kommunestyremedlem har forslagsrett og kan fremme et privat forslag for behandling i kommunestyret såfremt det oppfyller nærmere bestemte vilkår.

Ifølge reglementet er private forslag unntatt kommunedirektørens utredningsplikt, noe revisor oppfatter ikke er i tråd med utredningsplikten slik den følger av kommuneloven.

Kommuneloven inneholder ikke begrepet private forslag. Innholdsmessig har kommunens bestemmelse noe likt innhold med kommuneloven § 10-9 som omhandler forslagsrett. Kommuneloven § 10-9 står i kommunelovens kapittel 10 som gjelder parlamentarisk styringsform. I våre vurderinger av om en slik bestemmelse kan stå i reglement for en kommune organisert etter formannskapsmodell, har vi vektlagt en uttalelse fra Kommunal- og regionaldepartementet som vedrører akkurat denne problemstillingen i en annen kommune. Revisor har vurdert at Tromsø kommunes reglement for saksbehandling i folkevalgte organer slik det foreligger i dag, med bestemmelse om private forslag, ikke er i tråd med kommuneloven. Nærmere redegjørelser for dette er i rapportens kapittel 5.4 hvor vi også har inntatt kommunens egne vurderinger av dette og at de ikke deler departementets syn i den aktuelle uttalelsen.

Under problemstilling 2 har vi undersøkt hvorvidt kommunen har rutiner for iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak. Under problemstilling 3 har vi undersøkt hvorvidt 117 utvalgte vedtakspunkter i kommunestyrevedtak i perioden 2018 – 2020 er fulgt opp/iverksatt. I utgangspunktet vil funn under problemstilling 3 også gi indikasjoner på om systemet for oppfølging av politiske vedtak fungerer i praksis. Imidlertid innførte Tromsø kommune våren 2021 nytt system for vedtaksoppfølging. De vedtakene vi har undersøkt under problemstilling 3 har ikke vært «underlagt» dette systemet, og vi har derfor ikke vurdert oppfølgingen av disse opp mot någjeldende system og rutiner.

Vår konklusjon på problemstilling 2 at Tromsø kommune har etablert rutiner for iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak, og at disse i stor grad er i tråd med anbefalinger om hva rutinene bør omfatte.

Konklusjonen bygger på følgende oppsummerte funn og vurderinger:

Våren 2021 implementerte Tromsø kommune nye rutiner for vedtaksoppfølging. Det har også tidligere til dels vært rutiner for dette, blant annet rapportering på oppfølging av vedtak til folkevalgte organer. Med de nye rutinene samt bruk av Public 360 til vedtaksoppfølging har Tromsø kommune nå et enhetlig system for vedtaksoppfølging. Revisor vurderer revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren bør ha utarbeidet et system med rutiner for oppfølging/iverksettelse av politiske vedtak*, som **oppfylt**.

I rutinene for vedtaksoppfølging, inngår beskrivelse av registrering av vedtak – herunder hvem som har ansvaret for dette. Saksbehandler har ansvar for oppfølging av vedtaket, og dermed også implisitt for eventuelle avklaringer av vedtakets innhold ved behov. Ansvaret for oppfølging av politiske vedtak er beskrevet i rutinen og fordelt mellom saksbehandler, politisk sekretariat og ledere. Det følger av rutinen at det skal rapporteres på oppfølging av vedtak til politisk nivå; utvalg, formannskap og kommunestyre. Til hvert vedtak skal det skrives merknad med informasjon om status på oppfølgingen av vedtaket. Gjennom dette vil politisk nivå få informasjon om eventuelle uventede hendelser, avvik eller kapasitetsutfordringer som påvirker iverksettelsen av vedtaket.

Det følger ikke av rutinene nærmere beskrivelser av *hvordan* en går frem for å få nærmere avklaringer av vedtakets innhold eller å gå tilbake til det folkevalgte organet dersom en blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har betydning for iverksettelse av vedtaket. Selve rapporteringen ivaretas av at det skal skrives inn merknad for alle vedtak og at det rapporteres på oppfølging av vedtak. Det kan imidlertid være behov for at et politisk organ tydeliggjør/spesifiserer et vedtak, og dette ivaretas ikke nødvendigvis gjennom ordinær vedtaksrapportering. Administrasjonen har opplyst hva som er gjeldende praksis i slike tilfeller, men det fremgår altså ikke av rutinene.

På bakgrunn av ovennevnte vurderer revisor at følgende revisjonskriterium **i stor grad, men ikke fullt ut, er oppfylt:**

Kommunedirektørens system for oppfølging/iverksettelse av politiske vedtak bør omfatte rutiner for følgende:

- *Registrering av politiske vedtak*
- *Avklaring av vedtakets innhold*
- *Å gå tilbake til det folkevalgte organet dersom han blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettelse av vedtaket*
- *Ansvarsplassering- og fordeling for oppfølging av politiske vedtak*
- *Rapportering på vedtaksoppfølging fra administrasjon til politisk nivå, herunder om eventuelle uventede hendelser, avvik eller kapasitetsutfordringer som påvirker administrasjonens iverksettelse av vedtaket*

Innføring av nytt system for vedtaksoppfølging medfører etter revisors syn betydelig forbedring av Tromsø kommunes internkontroll på området, sammenliknet med tidligere system.

Under problemstilling 3 har vi undersøkt om utvalgte kommunestyrevedtak fattet i perioden 2018 – 2020 er fulgt opp/iverksatt som forutsatt. Kontrollutvalget ønsket at vi skulle undersøke oppfølgingen av kommunestyrevedtak 166/18 som gjelder utbedring av 4G-dekning på blant annet Kattfjordeidet. Utover dette har revisor valgt ut vedtakene vi har undersøkt oppfølgingen av. Kommunestyrets vedtak i en sak består ofte av flere punkter. Vi har undersøkt oppfølgingen av 117 vedtakspunkter fordelt på 50 kommunestyrevedtak.

I utvalget av vedtak/vedtakspunkter for nærmere undersøkelse har vi for det første vektlagt at iverksettelsen av vedtaket skal la seg undersøke. Videre har vi vektlagt at det i utvalget skal inngå saker fra avdelingene/stabene som har fremlagt flest saker i den aktuelle tidsperioden. Avdeling for bymiljø har fremlagt flest saker for behandling i kommunestyret i treårsperioden. Denne avdelingen legger fram plansaker og flere av sakene gjelder reguleringsplaner for endelig vedtak. Det er også en del saker knyttet til bypakke/bymiljøavtale. Avdelingen legger også frem sektorovergripende planer som kommuneplanens samfunnsdel. Stab for økonomi og utvikling har i perioden lagt frem nest flest saker. En del av sakene gjelder låneopptak og kausjon/sikkerhet for lån til andre. Denne staben har ansvaret for å legge frem økonomiske saker som gjelder hele organisasjonen, eksempelvis budsjett og økonomiplan (handlingsplan) og økonomirapporter.

Saker fra det vi har valgt å kalle «andre» utgjør tredje største kategori av saker i perioden. Dette er saker som ikke administrasjonen selv har utredet. Det er saker som fremmes av kontrollutvalget, styrene i kommunale foretak, private forslag eller interpellasjoner. Noen av vedtakene i disse sakene pålegger ikke kommunedirektøren et direkte oppfølgingsansvar. Det kan eksempelvis være styret i et kommunalt foretak som skal følge opp kommunestyrets vedtak

i saker styret har fremlagt. I andre saker – som fra kontrollutvalget – har kommunedirektøren ansvar for oppfølging av vedtaket. Avdeling for utdanning og oppvekst har lagt frem fjerde flest saker for behandling i perioden.

I tillegg til å se på hvilke avdelinger/staber som har fremlagt flest saker, har vi sett hen til størrelsen på de ulike avdelingene/stabene. Eksempelvis har avdeling for helse og omsorg fremlagt langt færre saker enn avdeling for bymiljø for behandling i kommunestyret i perioden, men avdeling for helse og omsorg er en stor avdeling i kommunen både økonomisk, målt i antall ansatte og i tjenesteproduksjon.

Med det ovennevnte som bakgrunn, har vi gjort et tilfeldig utvalg av vedtakspunkter som vi har undersøkt oppfølgingen av.

Revisors konklusjon på problemstilling 3 er at et lite flertall av de undersøkte vedtakspunktene er iverksatt som forutsatt, mens øvrige undersøkte vedtakspunkter enten ikke er iverksatt eller ikke er iverksatt fullt ut i tråd med forutsetningene i vedtaket.

Konklusjonen på problemstilling 3 baserer seg på våre undersøkelser av oppfølgingen av de 117 utvalgte vedtakspunktene fattet av kommunestyret i perioden, og er representativ kun for disse. Konklusjonen baserer seg på følgende oppsummerte vurderinger:

For de 117 undersøkte vedtakspunktene har vi vurdert revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* som:

- **oppfylt** for 60 undersøkte vedtakspunkter
- **ikke fullt ut oppfylt** for tre undersøkte vedtakspunkter
- **i stor grad oppfylt** for to undersøkte vedtakspunkter
- **delvis oppfylt** for ti undersøkte vedtakspunkter
- **i liten grad oppfylt** for seks undersøkte vedtakspunkter
- **ikke oppfylt** for 32 undersøkte vedtakspunkter

I tillegg er det et vedtakspunkt vi ikke har funnet det relevant å vurdere iverksettelsen av. Bakgrunnen for dette er at vedtakspunktet baserer seg på en forutsetning som etter revisors oppfatning ikke er til stede. For tre av de undersøkte vedtakspunktene har vi ikke grunnlag for å vurdere iverksettelsen av vedtaket. I to tilfeller knytter det seg til hvor/til hvilket organ det er rapportert om oppfølgingen. I disse tilfellene vurderer vi at det er kommunestyret selv som må ta stilling til hvor det kan rapporteres på oppfølging av vedtak fattet av kommunestyret. I det siste tilfellet vurderer vi at oppfølgingen av vedtaket fremdeles pågår, og at det er for tidlig å vurdere oppfølgingen.

At et vedtakspunkt er vurdert som *oppfylt* innebærer at vi vurderer det er iverksatt i tråd med forutsetningene, herunder innenfor rimelig tid fra vedtaket ble fattet. I tilfeller hvor kommunestyret har vedtatt en frist for iverksettelse av et vedtak, vurderer vi opp mot denne fristen. Et vedtakspunkt vurderes som *ikke oppfylt* dersom det enten ikke iverksatt, eller dersom det er iverksatt så sent at vi vurderer forsinkelsen som så vesentlig at det ikke er i tråd med forutsetningene i vedtaket. Vurdering av et vedtakspunkt som i liten grad oppfylt betyr at kun en liten del av vedtakspunktet er oppfylt eller at vedtaket er iverksatt med vesentlig forsinkelse. Tilsvarende innebærer vurderingene delvis oppfylt, i stor grad oppfylt og ikke fullt ut oppfylt graderinger av hvor store deler av vedtakspunktet som er iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket.

Med bakgrunn i våre funn, vurderinger og konklusjoner har vi anbefalinger til Tromsø kommune. Kommunen har fra 2021 innført nytt system for oppfølging av vedtaksoppfølging. Etter revisors syn er det en betydelig forbedring av internkontrollen på området som kan bidra til å sikre vedtaksoppfølging. Vi anbefaler Tromsø kommune å

- vurdere å utarbeide rutine/beskrivelse av hvordan en går frem for å få nærmere avklaringer av vedtakets innhold eller å gå tilbake til det folkevalgte organet dersom en blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har betydning for iverksettelse av vedtaket

Med bakgrunn i at vi har funnet at flere kommunestyrevedtak i perioden 2018-2020 ikke er iverksatt som forutsatt, anbefaler vi også Tromsø kommune å:

- gjennomgå iverksettelsen av tidligere kommunestyrevedtak og gjøre nødvendige tiltak dersom vedtak ikke er iverksatt som forutsatt

Tromsø kommune har opplyst at de ønsker å beholde bestemmelsen om private forslag i eget reglement for saksbehandling i folkevalgte organer. Med bakgrunn i uttalelse fra departementet, vurderer revisor at det ikke er i tråd med kommuneloven å ha en slik bestemmelse i eget reglement i en kommune med formannskapsmodell. Dersom Tromsø kommune ønsker å ha en slik bestemmelse, anbefaler vi Tromsø kommune å:

- henvende seg til kommunal- og moderniseringsdepartementet for å avklare nærmere innholdet i en slik bestemmelse og forholdet til kommuneloven

Sammendrag	5
1 Bakgrunn og bestilling.....	11
2 Problemstillinger og revisjonskriterier	11
2.1 Problemstillinger	11
2.2 Revisjonskriterier	11
2.2.1 Kilder for utledning av revisjonskriterier	11
2.2.2 Utledning av revisjonskriterier	12
3 Organisering, saksutredninger og vedtak	16
3.1 Organisering	16
3.2 Saksutredninger og vedtak	17
4 Metode, datamateriale og avgrensing	20
4.1 Metode og datamateriale	20
4.2 Gyldighet og pålitelighet.....	21
4.3 Avgrensninger	22
5 Saksutredninger	23
5.1 Revisors funn.....	23
5.2 Revisors vurdering	26
5.3 Revisors konklusjon	26
5.4 Andre funn – private forslag	27
6 Rutiner for oppfølging av vedtak.....	32
6.1 Revisors funn.....	32
6.2 Revisors vurderinger	35
6.3 Revisors konklusjon	35
7 Iverksettelse av kommunestyrevedtak	36
7.1 Innledning.....	36
7.2 Iverksetting av vedtak fattet i 2018	36
7.3 Iverksetting av vedtak fattet i 2019	60
7.4 Undersøkelse av vedtak fattet i 2020	82
7.5 Oppsummering og konklusjon	91
8 Uttalelse	93
9 Anbefalinger	98
10 Referanser	99

1 BAKGRUNN OG BESTILLING

Kontrollutvalget i Tromsø kommune vedtok i sak 23/21, i møte 25.2.2021, å bestille forvaltningsrevisjon med tema kvalitet på saksutredninger og oppfølging av politiske vedtak. Forvaltningsrevisjon med slikt tema er prioritert nest øverst i Tromsø kommunes plan for forvaltningsrevisjon i inneværende periode. Kontrollutvalget behandlet i sak 34/21, i møte 25.3.2021, KomRev NORDs overordnede prosjektskisse med tilhørende notat.

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke om Tromsø kommune har systemer og rutiner som skal sikre at saker som skal avgjøres i folkevalgte organer er forsvarlig utredet. Videre er det å få undersøkt om det er etablert system og rutiner som skal sikre at politiske vedtak blir fulgt opp av kommunedirektøren.

2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER

2.1 Problemstillinger

For denne forvaltningsrevisjonen gjelder følgende problemstillinger:

1. *Har Tromsø kommune etablert systemer, rutiner og retningslinjer som skal bidra til å sikre forsvarlig saksutredning av saker til politisk behandling?*
2. *Har Tromsø kommune etablert rutiner for iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak?*
3. *Blir politiske vedtak iverksatt som forutsatt?*

Under problemstilling 3 er iverksettelse av utvalgte vedtak fattet av kommunestyret i perioden 2018 – 2020 undersøkt. Problemstilling 1 og 2 gjelder systemer og rutiner for saksutredninger og oppfølging av vedtak gjeldende for alle politiske organer.

2.2 Revisjonskriterier

2.2.1 Kilder for utledning av revisjonskriterier

Revisjonskriterier er krav, normer og/eller standarder som kommunens praksis på det reviderte området skal vurderes opp mot. Revisjonskriterier utledes fra autoritative eller anerkjente kilder innenfor det aktuelle området. De relevante kildene for utledning av revisjonskriterier i denne forvaltningsrevisjonen er:

- Lov 25.9.1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov 22.6.2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Kommunesektorens organisasjon (KS) sin praktiske veileder «*Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll*», 2020

I listen ovenfor har vi vist til både tidligere gjeldende og någjeldende kommunelov. Bakgrunnen er at både ny og tidligere kommunelov har vært gjeldende i perioden vi undersøker. For problemstillingene 1 og 2, som gjelder systemer og rutiner for saksutredninger og oppfølging av politiske vedtak, har vi undersøkt og vurdert det kommunen har i dag. Det er altså status i 2021 som undersøkes under de to første problemstillingene. For disse delene av undersøkelsen er det ny kommunelov som gjelder og vi har utledet revisjonskriterier fra. De relevante bestemmelsene er imidlertid i all hovedsak videreført fra tidligere gjeldende kommunelov, med noe endring i ordlyden.

For undersøkelsen av oppfølgingen av konkrete vedtak i perioden 2018-2020 er både ny og tidligere gjeldende kommunelov relevant. Tromsø kommune har egne rutiner for oppfølging av politiske vedtak. Fra 5. mars 2021 endret kommunen systemet for oppfølgingen av politiske vedtak og implementerte nye rutiner for dette. Vi har derfor ikke utledet revisjonskriterier fra kommunens egne rutiner for besvarelse av problemstilling 3 – med bakgrunn i at disse rutinene ikke gjaldt på tidspunktene vedtakene omtalt under problemstilling 3 ble truffet og skulle iverksettes.

2.2.2 Utledning av revisjonskriterier

Problemstilling 1 - saksutredninger

Kommunedirektørens myndighet og oppgaver følger av kommuneloven § 13-1. Bestemmelsens tredje ledd gjelder utredningen av saker som legges fram for folkevalgte organer:

Kommunedirektøren skal påse at saker som legges frem for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.

Som det følger av ovennevnte bestemmelse har kommunedirektøren ansvaret for at politiske saker er forsvarlig utredet. Begrepet «forsvarlig» er skjønnsmessig og må forstås som at kravene til utredningen vil bero på hva saken gjelder. I bestemmelsen er det presisert at utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak. I bestemmelsens forarbeider står det at hvor omfattende utredningsplikten er, vil bero på en konkret vurdering av den aktuelle saks omfang, kompleksitet, tidsaspekt og så videre. Selv om forvaltningsloven ikke gjelder direkte, kan det trekkes en parallell til utredningskravene som gjelder for enkeltvedtak; *en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes*. Det er et grunnleggende ulovfestet krav til offentlige organer om å treffe avgjørelser på grunnlag av en forsvarlig saksbehandling.

Av forarbeidene til kommuneloven¹ følger at hva som ligger i kravet til forsvarlig utredning utover faktisk og rettslig grunnlag, må i det vesentlige være opp til det folkevalgte organet å vurdere. Departementet kan ikke gi retningslinjer eller føringer for en slik vurdering. Hva som er forsvarlig vil blant annet avhenge av sakens karakter, kompleksitet, tid til rådighet for utredningen og så videre. Dette betyr, ifølge forarbeidene, at hvis det folkevalgte organet faktisk realitetsbehandler en sak, må det implisitt legges til grunn at organet vurderte det slik at saken var forsvarlig utredet. Det er imidlertid, slik det fremgår av kommunelovens bestemmelse, kommunedirektørens ansvar å påse at saker som legges frem for folkevalgte organer er forsvarlig utredet.

Kommunelovens bestemmelse om internkontroll er også relevant. Selv om kommunedirektøren skal påse at saker som legges frem for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, er det i praksis ikke slik at kommunedirektøren selv utreder alle saker. Kommunedirektøren har imidlertid ansvaret for dette, og er også ansvarlig for internkontrollen.

Bestemmelser om internkontroll i kommunen følger av kommuneloven § 25-1:

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

¹ Prop. 46L (2017-2018)

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne bestemmelsen skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) avdekke og følge opp risiko for avvik*
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll*

Som det fremgår av bestemmelsen skal internkontroll sikre at lover og forskrifter følges og kommunedirektøren skal ha nødvendige rutiner og prosedyrer. Det stilles ikke nærmere krav til innhold og omfang av internkontroll, utover at internkontrollen skal være *systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold*. KS omtaler i veilederen *Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll* fra 2020 følgende hensikter med internkontroll:

- Kvalitet og effektivitet i tjenesteytingen
- Helhetlig styring og riktig utvikling
- Godt omdømme og legitimitet
- Etterlevelse av lover og regler

I samme veileder tar KS utgangspunkt i tre vilkår som bør være til stede for å ha betryggende kontroll; risikobasert, formalisering og kontrollaktiviteter. Førstnevnte er blant annet grunnlag for innretning av internkontroll. Formalisering handler blant annet om ansvar og roller, dokumentasjon, rutiner og prosedyrer. Kontrollaktiviteter handler blant annet om planlagte stikkprøver og faste kontroller samt avvikshåndtering.

Kommuneloven stiller krav til at internkontrollen skal være systematisk. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har uttalt at med systematisk menes at *arbeidet med internkontrollen ikke skal være tilfeldig, hendelsesbasert eller spontant*.² Av nevnte veileder fra KS følger at følgende er typiske elementer som inngår i et systematisk arbeid:

- Målsettinger og klarhet i ønsket resultat
- Planer for arbeidet
- Kunnskap om nåsituasjonen
- Verktøy og metoder
- Rutiner og prosedyrer
- Tiltak og innsats

Det kan skilles mellom *sektorovergripende* internkontroll og internkontroll på *virksomhets-/enhetsnivå*. Sektorovergripende internkontroll omhandler internkontroll som er relevant for hele organisasjonen. Eksempler på dette er delegasjonsreglement og rutiner for overholdelse av anskaffelsesregelverket. Internkontroll på virksomhets-/enhetsnivå knytter seg mer til oppgavene til den enkelte enhet; hvilken internkontroll som er nødvendig varierer etter tjenestene enheten har ansvaret for. Eksempelvis forholder skoler seg til et annet regelverk enn sykehjem, og det vil derfor være ulikt behov for rutiner som skal bidra til å sikre overholdelse av regelverk.

² Kommunesektorens organisasjon (KS) sin praktiske veileder «*Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll*», 2020, s. 57.

Rutiner og prosedyrer for forsvarlige saksutredninger vil være en del av *sektorovergripende* internkontroll. Det kan fremlegges saker for politisk behandling fra alle deler av organisasjonen. Selv om innholdet i det enkelte saksfremlegg naturlig nok varierer, er det elementer som vil være felles.

På bakgrunn av ovennevnte utleder vi følgende revisjonskriterier:

- *Kommunedirektøren bør ha etablert system med rutiner og prosedyrer for utarbeidelse av saksutredninger.*
- *Kommunedirektørens system med rutiner og prosedyrer for utarbeidelse av saksutredninger bør ivareta:*
 - *Roller og ansvarsfordeling i forbindelse med saksutredninger*
 - *Arbeidsdeling/kvalitetssikring*
 - *Hvilke overordnede innholdskrav som gjelder for saksutredninger*
 - *Kommunelovens krav, herunder informasjon om hva som skal inngå i et saksfremlegg for å ivareta kravet til at utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for beslutning*

Problemstilling 2 – system for oppfølging av politiske vedtak

Kommunedirektørens ansvar for iverksettelse av oppfølgingen av politiske vedtak følger av kommuneloven § 13-1 fjerde ledd:

Kommunedirektøren skal påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold. Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket, skal han eller hun gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på dette på egnet måte.

Kommunedirektøren skal altså påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer iverksettes – og at dette skjer uten ugrunnet opphold. Av kommunelovens bestemmelse følger det også at dersom kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksetting av vedtaket, skal det folkevalgte organet gjøres oppmerksom på dette på egnet måte. Dette er nytt sammenliknet med tidligere gjeldende kommunelov. I forarbeidene til kommuneloven er det understreket at ikke enhver ny opplysning som kommunedirektøren blir oppmerksom på, utløser denne plikten. Det må være opplysninger som har *sentral betydning* for gjennomføringen av vedtaket.

Også når det gjelder iverksettelse av politiske vedtak, er kommunelovens bestemmelse om internkontroll relevant. Kommunedirektøren har ansvaret for iverksettelse av politiske vedtak. I praksis vil mange i administrasjonen/organisasjonen være involvert i oppfølgingen av politiske vedtak – kommunedirektøren alene kan ikke iverksette alle vedtak. Kommunedirektøren kan delegere oppgaven med iverksettelse av vedtak, men vil likevel ha det overordnede ansvaret. Dette tilsier at kommunedirektøren bør ha etablert rutiner for registrering av politiske vedtak, avklaring av vedtakets innhold ved behov og ansvars plassering for oppfølging av det enkelte vedtak. Kommunedirektøren bør også ha system som sikrer at han får informasjon om status på oppfølgingen av det enkelte vedtak.

I KS sin veileder for internkontroll, er rutiner som sikrer iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak oppgitt som eksempel på sektorovergripende rutine alle kommuner bør ha på plass.

Utover at kommuneloven stiller krav om at kommunedirektøren skal gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har betydning for iverksettelse av et vedtak, er det ikke lovkrav om at kommunedirektøren rapporterer på iverksettelse/oppfølging av politiske vedtak til folkevalgte organ. Det er imidlertid forhold som tilsier at kommunedirektøren bør ha en slik rapportering. Et slikt forhold er at nevnte bestemmelse må vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Gjennom å rapportere på oppfølging av alle vedtak ivaretar kommunedirektøren i alle tilfeller dette ansvaret. Videre er det krav om at vedtak skal iverksettes uten ugrunnet opphold. Hva som menes med «ugrunnet opphold» må vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Dersom det ikke lar seg gjøre å iverksette vedtaket uten ugrunnet opphold, må kommunedirektøren gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på det. Også eventuelle andre årsaker til at et vedtak ikke kan iverksettes som forutsatt bør rapporteres til folkevalgte organ.

På bakgrunn av ovennevnte utleder vi som revisjonskriterier for problemstilling 2:

- *Kommunedirektøren bør ha utarbeidet et system med rutiner for oppfølging/iverksettelse av politiske vedtak.*
- *Kommunedirektørens system for oppfølging/iverksettelse av politiske vedtak bør omfatte rutiner for følgende:*
 - *Registrering av politiske vedtak*
 - *Avklaring av vedtakets innhold*
 - *Å gå tilbake til det folkevalgte organet dersom han blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettelse av vedtaket*
 - *Ansvarsplassering- og fordeling for oppfølging av politiske vedtak*
 - *Rapportering på vedtaksoppfølging fra administrasjon til politisk nivå, herunder om eventuelle uventede hendelser, avvik eller kapasitetsutfordringer som påvirker administrasjonens iverksettelse av vedtaket*

Problemstilling 3 – iverksettelse av vedtak

Som allerede redegjort for, følger det av kommuneloven § 13-1 fjerde ledd at kommunedirektøren skal påse at politiske vedtak iverksettes uten ugrunnet opphold. Denne bestemmelsen i kommuneloven trådte i kraft ved konstituerende møte etter kommunevalget høsten 2019. Før dette gjaldt tidligere kommunelov hvor administrasjonssjefens oppgaver og myndighet fulgte av § 23. Ansvaret for iverksettelse av vedtak fulgte av § 23 nr. 2:

Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges frem for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt. [...]

Administrasjonssjefen/kommunedirektøren har altså i hele tidsperioden vi undersøker (2018 – 2020) hatt ansvaret for å påse at vedtak blir iverksatt. For problemstilling 3 – som gjelder undersøkelse av iverksettelsen av konkrete vedtak – utleder vi følgende revisjonskriterium:

- *Kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket.*

Revisjonskriteriene vi har utledet, oppgis i tekstboks innledningsvis i kapitlene de brukes i.

3 ORGANISERING, SAKSUTREDNINGER OG VEDTAK

3.1 Organisering

Tromsø kommune er politisk organisert i formannskapsmodell, med kommunedirektør som øverste leder for administrasjonen. Stillingstittelen var tidligere administrasjonssjef, og har fra høsten 2019 vært kommunedirektør. For enkelthetsskyld omtaler vi administrasjonssjefen/kommunedirektøren som *kommunedirektør* i denne rapporten.

Kommunestyret er kommunens øverste organ, mens formannskapet er nest øverste politiske organ. Det er fem politiske hovedutvalg:

- helse- og velferdsutvalget
- kommune- og byutviklingsutvalget
- kultur-, idrett- og friluftsutvalget
- miljø-, klima- og samferdselsutvalget
- oppvekst- og utdanningsutvalget

I tillegg er det flere kommunale utvalg og kommunale råd.

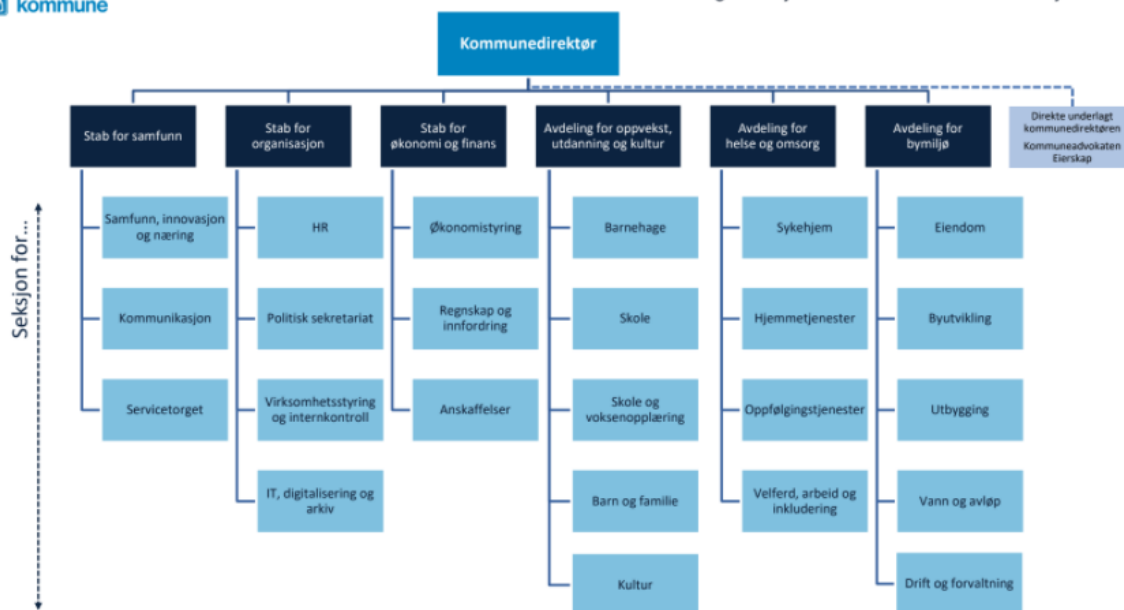
Som redegjort for i kapittel 2, er kommunedirektøren ansvarlig for utredning av saker som fremlegges for politisk behandling. Ansvarer gjelder ikke for saker som andre organ fremlegger direkte for kommunestyret; styrene i kommunale foretak og kontrollutvalget innstiller direkte til kommunestyret. Tromsø kommune har i sitt reglement for saksbehandling i folkevalgte organer også fastsatt at kommunedirektørens utredningsplikt ikke gjelder for private forslag. Private forslag er forslag fremmet av en kommunestyrerepresentant. Vi omtaler private forslag nærmere i kapittel 5.4.

Utklipp 1 på neste side viser administrativ organisering av Tromsø kommune per 1.6.2021. Det er seks avdelinger/staber i kommunen, som hver ledes av direktør. I denne forvaltningsrevisjonen undersøker vi administrasjonens oppfølging av kommunestyrevedtak fattet i perioden 2018-2020. I denne perioden har den administrative organiseringen ikke vært helt lik som i organisasjonskartet nedenfor, og det har også vært flere endringer i løpet av treårsperioden. Den største organisatoriske endringen, er at det tidligere var en egen avdeling for kultur og idrett. I løpet av 2019 ble *kultur* flyttet til og slått sammen med avdeling for oppvekst og utdanning, mens *idrett* ble flyttet til avdeling for bymiljø. I tillegg er innholdet og navnene på stabene endret. Tidligere var det tre staber; stab for økonomi og utvikling, stab for personal og organisasjon og stab for politisk og administrativ ledelse. Det er fremdeles tre staber, men navnene og organiseringen av disse er endret fra 1.6.2021.

Utklipp 1: Organisasjonskart Tromsø kommune per 1.6.2021

Organisasjonskart Tromsø kommune 1. juni 2021

I stab for organisasjon er *politisk sekretariat*.³ Politisk sekretariat ivaretar sekretærfunksjonen for kommunestyret og andre råd og utvalg. Sekretariatet har ansvaret for administrasjon, koordinering og tilrettelegging i forbindelse med politiske møter. Sekretariatet utfører også saksbehandling, veiledning og rådgivning tilknyttet det politiske systemet. Politisk sekretariat kvalitetssikrer også saker som leveres til politisk behandling.

3.2 Saksutredninger og vedtak

Revisor har gjennomgått saksfremlegg og vedtak i saker behandlet av kommunestyret i 2018, 2019 og 2020. Nedenfor er informasjon om antallet saker til behandling disse årene, type saker, hvilken avdeling i kommunen som har lagt frem saken med mer.

2018

Dette året var det elleve møter i kommunestyret og 214 saker til behandling. Saker som utsettes eller trekkes, får nytt saksnummer dersom de settes opp til behandling i neste møte eller senere. Antallet saker som ble realitetsbehandlet er derfor lavere; 180. Av disse ble det fattet vedtak i 175 saker. Årsaken til at det i fem saker ikke ble fattet vedtak, er at disse var interpellasjoner, hvor det ikke alltid fattes vedtak.

Kommunestyret behandler en del saker om fritak fra verv og valg/nyvalg. Det er eksempelvis søknad om fritak fra verv som folkevalgt og nyvalg i den forbindelse, fritak og nyvalg som meddommer, valg av vigsler med videre. I 2018 var det totalt 19 vedtak som gjaldt fritak/valg. Videre er det en del saker som tas til orientering, og vedtaket gir da ikke kommunedirektøren noen «oppfølging-/iverksettelsesinstruks». Det var 32 saker som ble vedtatt tatt til orientering. Ser vi bort fra saker som gjaldt valg/fritak og som ble tatt til orientering, gjenstår 124 kommunestyrevedtak.

³ I tidligere organisering var politisk sekretariat del av *stab for politisk og administrativ ledelse*.

Kommunedirektøren legger frem de fleste sakene kommunestyret behandler. Som nevnt behandler kommunestyret også saker som ikke er utredet av kommunedirektøren. Dette gjelder saker som fremmes av styrer i kommunale foretak, kontrollutvalget og til dels interpellasjoner/private forslag.⁴ Med utgangspunkt i hvilken stabssjef/avdelingsdirektør som har signert saksfremlegget sammen med kommunedirektør, har vi sett på hvor mange saker den enkelte avdeling/stab i administrasjonen har hatt til behandling i kommunestyret.

I 2018 fordeler de 124 sakene seg slik:

Avdeling for bymiljø:	39 saker
Stab for økonomi og utvikling:	23 saker
Andre ⁵ :	20 saker
Avdeling for oppvekst og utdanning:	15 saker
Avdeling for helse og omsorg:	10 saker
Stab for politisk og administrativ ledelse:	Ni saker
Avdeling for kultur og idrett:	Syv saker
Stab for personal og organisasjon:	En sak

2019

I 2019 var det elleve møter i kommunestyret. Både i juni og desember var det to møtedager. Dermed var det 13 møtedager i kommunestyret i 2019. Det var 235 saker til behandling. Det var 24 saker som ble utsatt eller trukket, slik at 211 saker ble realitetsbehandlet.

I 2019 var det kommunevalg og et kommunestyremøte i oktober gjaldt konstituering, valg av ulike utvalg med videre. Det ble i dette møtet behandlet 27 saker. Utover dette møtet, var det 14 kommunestyresaker i 2019 som gjaldt fritak/valg. I 33 av sakene var kommunestyrets vedtak at saken tas til orientering. Det ble også behandlet tre interpellasjoner hvor det ikke ble fattet vedtak. Ser vi bort fra saker som gjaldt valg/fritak, som ble tatt til orientering og hvor det ikke ble fattet vedtak, gjenstår 132 kommunestyrevedtak. Basert på hvem som har signert saksfremlegget, er disse lagt frem av følgende stab/avdeling:

Avdeling for bymiljø:	36 saker
Avdeling for oppvekst og utdanning:	24 saker
Stab for politisk og administrativ ledelse:	21 saker
Andre:	21 saker
Stab for økonomi og utvikling:	20 saker
Avdeling for helse og omsorg:	Seks saker
Avdeling for kultur og idrett:	To saker
Stab for personal og organisasjon:	En sak
Kommunedirektør alene:	En sak

2020

I 2020 var det ti møter i kommunestyret. Det var 190 saker til behandling i kommunestyret. Det var 26 saker som ble utsatt og én som ble trukket. Det var dermed 163 saker som ble behandlet.

⁴ Vi omtaler utredning av private forslag og interpellasjoner nærmere i rapportens kapittel 5.

⁵ Saker som ikke utredes av kommunedirektør; fra styrer i kommunale foretak, kontrollutvalget m.m.

Kommunestyret tok 27 saker til orientering, mens 25 saker gjaldt valg/fritak. Ser vi bort fra disse, gjenstår 111 kommunestyrevedtak. Basert på hvem som har signert saksfremlegget, er disse lagt frem av følgende stab/avdeling:

Avdeling for bymiljø:	40 saker
Stab for økonomi:	22 saker
Andre:	Elleve saker
Avdeling for oppvekst og utdanning:	Åtte saker
Stab for politisk og administrativ ledelse:	Fire saker
Stab for personal og administrasjon:	Fire saker
Stab for organisasjon og utvikling:	En sak
Personalsjef:	En sak
Kommunedirektør alene:	Elleve saker

Bakgrunnen for at kommunedirektør i 2020 fremmet flere saker alene, er i hovedsak at konstituert kommunedirektør også ivaretok rollen som stabssjef for politisk og administrativ ledelse.

I årene 2018-2020 er det avdeling for bymiljø som har lagt frem flest saker for kommunestyret. Mange av disse sakene er plansaker og gjelder reguleringsplaner for endelig vedtak. Det er også en del saker knyttet til bypakke/bymiljøavtale. Avdelingen legger også frem sektorovergripende planer som kommuneplanens samfunnsdel.

Stab for økonomi og utvikling har i perioden lagt frem nest flest saker. En del av sakene gjelder låneopptak og kausjon/sikkerhet for lån til andre. Denne staben har ansvaret for å legge frem økonomiske saker som gjelder hele organisasjonen, eksempelvis budsjett og økonomiplan (handlingsplan) og økonomirapporter.

Saker fra «andre» utgjør tredje største kategori av saker i perioden. Dette er altså saker som ikke administrasjonen selv har utredet. Noen av vedtakene i disse sakene pålegger ikke kommunedirektøren et direkte oppfølgingsansvar. Det kan eksempelvis være styret i et kommunalt foretak som skal følge opp kommunestyrets vedtak i saker styret har fremlagt. I andre saker – som fra kontrollutvalget – har kommunedirektøren ansvar for oppfølging av vedtaket.

Avdeling for utdanning og oppvekst har lagt frem fjerde flest saker for behandling i perioden. Denne avdelingen legger i hovedsak frem saker som gjelder virksomhet som hører innunder avdelingen, og i mindre grad sektorovergripende saker. Det samme gjelder avdeling for helse og omsorg, som i perioden har lagt frem relativt få saker for behandling i kommunestyret. Også tidligere avdeling for kultur og idrett fremla i hovedsak saker som gjaldt avdelingens egen virksomhet.

Stab for politisk og administrativ ledelse fremlegger blant annet saker om møteplaner, reglementer og utreder om et privat forslag oppfyller vilkår for behandling.

4 METODE, DATAMATERIALE OG AVGRENŚING

4.1 Metode og datamateriale

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til gjeldende standard for forvaltningsrevisjon⁶.

Oppstartsmøte for forvaltningsrevisjonen ble avholdt 3.6.2021. Fra Tromsø kommune deltok leder for politisk sekretariat, som har vært kontaktperson i gjennomføringen av forvaltningsrevisjonen.

For å besvare problemstilling 1 har vi fått opplysninger fra kontaktperson om systemer og praksis for saksutredninger. Vi har etterspurt og fått tilsendt kommunens rutiner for utarbeidelse av saksutredninger, herunder både det som gjelder for kommunen generelt og eventuelle egne rutiner/retningslinjer som benyttes i den enkelte avdeling.

Også for å besvare problemstilling 2 har vi fått opplysninger fra kontaktperson samt etterspurt og fått tilsendt rutiner for oppfølging av vedtak som gjelder i kommunen. På tidspunktet for oppstart av denne forvaltningsrevisjonen hadde Tromsø kommune relativt nylig innført nye rutiner for vedtaksoppfølging. I vre redegjørelser omtaler vi i hovedsak disse – da det er disse som nå er gjeldende. Imidlertid omtaler vi også hvilket system som tidligere gjaldt. Dette for å belyse hvilke endringer som er gjort, og også fordi de vedtakene som er nærmere undersøkt under problemstilling 3 har hatt oppfølging etter tidligere gjeldende system/rutine.

Under problemstilling 3 har vi undersøkt oppfølgingen av utvalgte vedtak/vedtakspunkter i saker behandlet av kommunestyret i perioden 2018-2020. Bakgrunnen for tidsperioden er at vedtakene i noen typer saker tar noe tid å følge opp/iverksette. Ved å se på denne tidsperioden, skal administrasjonen ha hatt tilstrekkelig tid til å iverksette – eller begynne iverksettelsen av – vedtakene. Kontrollutvalget har ønsket at et konkret vedtak skulle inngå i vårt utvalg; utbedring av mobildekning på Kattfjordeidet (kommunestyresak 166/18). Utover dette er vedtakene/vedtakspunktene valgt ut av revisor. Vi har også ikke undersøkt oppfølgingen av alle vedtak, men et utvalg. Kommunestyret behandler mange ulike saker, og det er derfor vanskelig å gjøre et representativt utvalg. Vi har imidlertid vektlagt at utvalget av vedtak skal omfatte ulike deler av kommunens virksomhet og ulike typer saker. Redegjørelse for hva som er vektlagt i utvalget følger i det videre. Med bakgrunn i dette grunnlaget er utvalget gjort tilfeldig.

Alle kommunestyrevedtak som pålegger administrasjonen oppfølging/iverksettelse av vedtaket skal følges opp. I kapittel 3 har vi redegjrt for antallet saker behandlet av kommunestyret i perioden 2018 – 2020. Som redegjrt for, er vedtaket i en del saker at «Kommunestyret tar saken til orientering». Også saker om fritak/valg medfører i liten grad behov for oppfølging fra administrasjonen. Vi har sett bort fra disse to «kategoriene» av saker i vårt utvalg – også saker som er tatt til orientering eller gjelder fritak/valg – fordi de ikke krever nærmere oppfølging. Det er også andre vedtak som ikke nødvendigvis krever nærmere oppfølging fra administrasjonen. Disse kan imidlertid ikke «kategoriseres» på samme måte og vi har for de øvrige vedtakene gjort konkrete vurderinger i hvert enkelt tilfelle.

⁶ RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020 og gjort gjeldende som god kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjoner med oppstartsbrev sendt etter 30.09.2020

I utvalget av vedtak/vedtakspunkter for nærmere undersøkelse har vi for det første vektlagt at iverksettelsen av vedtaket skal la seg undersøke. Videre har vi vektlagt at det i utvalget skal inngå saker fra avdelingene/stabene som har fremlagt flest saker. Samtidig har vi også sett hen til størrelsen på de ulike avdelingene/stabene. Eksempelvis har avdeling for helse og omsorg fremlagt langt færre saker enn avdeling for bymiljø for behandling i kommunestyret i perioden, men avdeling for helse og omsorg er en stor avdeling både økonomisk, målt i antall ansatte og i tjenesteproduksjon. Vi har også lagt vekt på å inkludere saker som ikke administrasjonen selv har utredet (kategorien «andre»). Slike saker har i utgangspunktet ikke en saksbehandler i administrasjonen, men skal følges opp på lik linje med andre kommunestyrevedtak.

For å fremskaffe informasjon om iverksettelsen av vedtakene har revisor gjennomgått politiske saker etter at det aktuelle vedtaket ble fattet. Gjennom dette har vi funnet oppfølgingen av en del vedtak. Videre har vi til kommuneadministrasjonen sendt oversikt over alle vedtak vi plukket ut for undersøkelse med spørsmål knyttet til det enkelte vedtak/vedtakspunkt som vi ønsket besvart. Administrasjonen har besvart spørsmålene skriftlig og lagt ved dokumentasjon der det er relevant.

4.2 Gyldighet og pålitelighet

Med gyldige data menes at dataene som samles inn i undersøkelsen, skal utgjøre et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å vurdere den reviderte virksomheten opp imot revisjonskriteriene og konkludere på problemstillingene. Revisor vurderer at det datamaterialet som er presentert som «revisors funn» i rapporten, oppfyller dette gyldighetskravet.

Datamaterialet i denne rapporten baserer seg i stor grad på skriftlige rutinebeskrivelser, politiske vedtak og saksutredninger. Dette er dokumentasjon vi betrakter som pålitelig. Vi har innhentet opplysninger via leder for politisk sekretariat i Tromsø kommune, som er involvert i både kvalitetssikring av saksutredninger og system for oppfølging av politisk vedtak, og som vi dermed vurderer å ha god kjennskap til relevante rutiner og systemer for dette.

For å besvare problemstilling 3 har vi gjennomgått alle kommunestyresaker for årene 2018 – 2020 og også mange saker i formannskap og utvalg. Gjennom dette har vi funnet oppfølgingen av flere vedtak. Videre har vi stilt spørsmål til administrasjonen om oppfølging av vedtakene. Vår forespørsel ble delt inn etter avdeling/stab i kommunen, og vi satte en relativt lang frist for å besvare denne, slik at kommunen skulle ha tid til å involvere ledere/saksbehandlere med kjennskap til vedtakene. I tilfellene hvor det er relevant, har vi innhentet supplerende opplysninger fra andre politiske saker som administrasjonen har henvist til. Samlet sett anser vi dette å utgjøre et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å besvare problemstilling 3. Vi presiserer at våre vurderinger og konklusjon på problemstilling 3 gjelder for de utvalgte og undersøkte vedtakspunktene.

Med pålitelige data menes at dataene skal være mest mulig nøyaktige. Revisor har vurdert eventuelle feilkilder i det innsamlede datamaterialet. Vi har sammenlignet de ulike typene data med hverandre for å avdekke eventuelle motsetninger i opplysninger som fremkommer i dem. I tillegg har vi fremlagt datamaterialet for kommunen for eventuelle korrigeringer eller supplerende opplysninger og har innarbeidet supplerende opplysninger i rapporten.

Påliteligheten og gyldigheten i det presenterte datamaterialet er også på et overordnet nivå sikret gjennom KomRev NORDs interne kvalitetssikringssystem.

4.3 Avgrensninger

Under problemstilling 1 har vi undersøkt hvorvidt kommunen har systemer, prosedyrer og rutiner som skal bidra til å sikre forsvarlig saksutredning. Vi har ikke undersøkt om konkrete saker fremlagt for politisk behandling har vært forsvarlig utredet. Problemstilling 2 gjelder hvorvidt kommunen har systemer og rutiner for oppfølging av politiske vedtak, mens vi under problemstilling 3 har undersøkt den faktiske oppfølgingen av utvalgte vedtak i perioden 2018-2020. Undersøkelsene under problemstilling 3 gjelder oppfølging av kommunestyrevedtak. Vi har ikke undersøkt oppfølgingen av vedtak fattet av andre politiske organer.

5 SAKSUTREDNINGER

Har Tromsø kommune etablert systemer, rutiner og retningslinjer som skal bidra til å sikre forsvarlig saksutredning av saker til politisk behandling?

Revisjonskriterier

- *Kommunedirektøren bør ha etablert system med rutiner og prosedyrer for utarbeidelse av saksutredninger.*
- *Kommunedirektørens system med rutiner og prosedyrer for utarbeidelse av saksutredninger bør ivareta:*
 - *Roller og ansvarsfordeling i forbindelse med saksutredninger*
 - *Arbeidsdeling/kvalitetssikring*
 - *Hvilke overordnede innholdskrav som gjelder for saksutredninger*
 - *Kommunelovens krav, herunder informasjon om hva som skal inngå i et saksfremlegg for å ivareta kravet til at utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for beslutning*

5.1 Revisors funn

Tromsø kommune har egne rutiner for saksutredninger. Disse ble revidert våren 2021 og er godkjent av kommunedirektør. Det er politisk sekretariat som har revidert rutinene. Det skal opprettes en egen portal på intranett hvor disse rutinene skal ligge, slik at de er tilgjengelige for alle. Tidligere har rutinene vært i *Kvalitetslosen*, som ikke benyttes så mye, og flyttes derfor til intranettet. Leder for politisk sekretariat har opplyst at det blir riktig å legge til grunn at disse rutinene gjelder fra de blir lagt ut på intranett og er tilgjengelige for alle. Det har tatt noe tid på grunn av revisjon av nettstedet, men per november 2021 er det nært forestående. Revisor har tatt utgangspunkt i disse rutinene, da det er de som vil være gjeldende fremover i kommunen.

Saksutredninger gjøres i systemet Public360. Oppfølging av politiske vedtak, som omtales nærmere i neste kapittel, gjøres også i dette systemet. I 2021 er det gjennomført saksbehandleropplæring for alle som har bruker i Public 360. Dette var en bred opplæring, som omhandlet alt fra det tekniske i systemet, lovkrav, hva som er saksbehandlers rolle, hvordan innstilling til vedtak bør formuleres med mer. Kommunen ønsker å gjennomføre slik opplæring en gang i halvåret fremover.

Tromsø kommune har en saksbehandlerrutine for politiske saker som gjelder for hele organisasjonen. Som nevnt har rutinen blitt revidert. Av den nye rutinen, *Veiledning – hvordan skrive saker til politisk behandling i Tromsø kommune*, inngår henvisning til kommunelovens § 13-1 om at en sak skal være forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak – saker til politisk behandling skal gi et godt og tilstrekkelig beslutningsgrunnlag.

I rutinen er ansvar definert. *Kommunedirektøren* er den som formelt godkjenner og legger frem saker til politisk behandling. *Avdelingsdirektører/direktører* har det faglige ansvaret for å kvalitetssikre innholdet og innstilling til vedtak i saker fra sine avdelinger/staber. Direktører skal gi konstruktive tilbakemeldinger til saksbehandler med tanke på forbedringer og returnere saker som ikke er forsvarlig utredet til saksbehandler. *Saksbehandler* har ansvar for at saker utformes i tråd med veilederen og forvaltningslovens regler om saksbehandling. Saksbehandler

skal påse at saken er så godt opplyst som mulig og at alle relevante opplysninger fremgår av saksfremlegget. Det er også saksbehandler som plikter å vurdere om det er opplysninger i saken som skal eller kan unntas offentlighet. Ved tvil kan saksbehandler konsultere juridisk rådgiver. Videre er det i veilederen informasjon om språk, omfang, kvalitetssikring hos kollega og tidsfrister. Saksfremleggene skal være tydelige og vanskelige fagord og regelverk forklares på en måte de fleste forstår. Saksfremleggene skal ikke ha større omfang enn det som er nødvendig for å ta en god beslutning. Som hovedregel bør de ikke overstige 3-5 sider, men det må skilles mellom små og store saker. Det skal unngås å «blåse opp» små saker. Når det gjelder tidsfrister, skal saksbehandler så tidlig som mulig kartlegge hvilke politiske utvalg som skal behandle og avgjøre saken, og utfra dette beregne frister for når saken skal leveres. Det skal beregnes tilstrekkelig tid til godkjenning. Tilleggssaker- og notater skal unngås.

Sakstittelen skal være kort, presis og dekkende for hva saken gjelder. Det skal være enkelt å søke opp saken.

Saksbehandler må lage en behandlingsplan i Public360. Med behandlingsplan menes hvilke råd og utvalg saken skal behandles i. Det henvises til delegasjonsreglementet, reglement for hovedutvalgene og reglement for formannskapet med hensyn til hvilket organ som har vedtaksmyndighet og hvilket organ som innstiller til kommunestyret. Ved tvil skal leder/direktør kontaktes og politisk sekretariat kan veilede.

Det er i veilederen også informasjon om hva innstilling til vedtak skal inneholde og hvordan det skal utformes.

Når det gjelder selve saksfremlegget, skal det inneholde en kort innledning om «Hva saken gjelder». Dette skal gi leseren informasjon og et lite sammendrag om hva saken gjelder og hvorfor den legges frem for politisk behandling.

Om saksutredning følger det av veilederen at denne skal belyse alle vesentlige forhold og gi et godt beslutningsgrunnlag. Saksutredningen bør inneholde følgende dersom det er relevant for saken:

- Faktaopplysninger, relevante opplysninger
- Lover, forskrifter, retningslinjer som har betydning for saken
- Gjeldende planer, vedtak, avtaler mv.
- Mål og føringer i overordnede planer
- Tidligere praksis
- Utvikling, endrede behov, nye problemstillinger mv.
- Konsekvenser (økonomiske, administrative, miljømessige mv.)
- Innspill, merknader mv.
- Redegjørelse av arbeidsprosessen og hvem som har vært involvert
- Videre saksgang

Tidligere relevante saker, bør nevnes med henvisning til saksnummer.

Det følger av veilederen at som hovedregel skal alle vesentlige opplysninger være med i saksutredningen. Dersom det er viktig informasjon i vedlegg, skal dette innarbeides i saksutredningen – det er ikke tilstrekkelig å henvise til vedlegg.

Det følger videre av veilederen at en viktig del av saksutredningen er å redegjøre for administrasjonens vurdering av saken og fordeler og ulemper ved ulike løsninger. Det er viktig

å synliggjøre flere mulige løsninger. Dersom administrasjonen er i tvil, bør dette tydelig fremkomme. Konklusjonen skal presist angi hva administrasjonen anbefaler. Valget bør begrunnes dersom det ikke kommer fram under vurderingene forut for konklusjonen. Kommunedirektøren skal som hovedregel prioritere et alternativ.

Om bruk av vedlegg, står det at denne må begrenses, slik at ikke leseren «druknes med informasjon». Saksbehandler må gjøre en nøye vurdering av hvilke vedlegg som er nødvendige og det skal fremgå av saksfremlegget hvorfor vedlegget er lagt ved saken.

I veilederen er det henvisning til relevante kilder:

- Frister for politiske saker
- Veiledning for oppretting av saksfremlegg
- Rutine for vedtaksoppfølging
- Delegasjonsreglement
- Reglement for hovedutvalgene og reglement for formannskapet

Frister for politiske saker er i egne dokumenter per halvår. I disse inngår møtedatoer for alle råd og utvalg, formannskapet og kommunestyret, og det er oppgitt aktuelle frister per møte. Det er to frister; en for når saker skal være godkjent av avdelingsdirektør/direktør og en for når saken skal være godkjent av politisk sekretariat og kommunedirektør. Disse fristene gjelder alle saker som skal til politisk behandling. Den enkelte avdeling/stab kan ha flere i godkjenningsflyten om de ønsker det, f.eks. enhetsleder, seksjonsleder eller andre. Det er anbefalt å sette av minst en uke til godkjenningsflyten, og det er saksbehandlers ansvar å følge opp at saken blir godkjent innen fristene. Ved eventuelt fravær hos saksbehandler, bør saksbehandler sette inn personlig stedfortreder i Public 360 eller sørge for at andre følger opp saken.

I *Veiledning for oppretting av saksfremlegg* er det informasjon om hvordan man oppretter saksfremlegg i Public360 og saksflyt. Saksbehandler skal oppgi hvem som skal ha saken til godkjenning. Når saken er godkjent, skal saksbehandler ekspedere den. Politisk sekretariat får da informasjon om saken er godkjent og klar for behandling i utvalg.

I tillegg til rutine som gjelder for hele organisasjonen, har enkelte avdelingene egne rutiner. Revisor har fått oversendt rutiner som gjelder for *avdeling for oppvekst, utdanning og kultur* og *avdeling for bymiljø*. Vi har ikke fått informasjon om at andre avdelinger/staber har egne rutiner.

Avdeling for oppvekst, utdanning og kultur

Avdelingen har *Veileder i politisk saksbehandling*. I denne er det henvist til felles rutiner for kommunen. Det står at bakgrunnen for veilederen er at det i tillegg til kommunens felles rutiner er behov for å nedfelle skriftlig mer veiledende informasjon om hvordan styre prosessen i saksbehandlingens ulike faser. I veilederen inngår informasjon om prosessstyring, drøftingsmøter (når det er behov for det) og tidsplan. I avdeling for oppvekst, utdanning og kultur er det rutine for at det skal lages en tidsplan for politiske saker av et visst omfang hvor flere er involvert. Dette for at alle involverte, herunder ledere, har innsikt i hva som skal skje når. Det inngår i veilederen informasjon om hva som skal inngå i tidsplanen, veiledning på hvor mye tid som bør settes av og hva en bør være oppmerksom på. Det skal legges inn tid for gjennomlesing og mulighet for tilbakemelding på tekst fra seksjonsleder og avdelingsdirektør. Det inngår også eksempel på tidsplan.

Avdeling for oppvekst, kultur og utdanning har også egen rutine for håndtering av høringsuttalelser som skal til politisk behandling.

Avdeling for bymiljø

Avdelingen har gitt tilbakemelding om at de fleste seksjonene ikke har egne særskilte rutiner, men følger kommunens felles rutiner. Byplan, som er en enhet i seksjon for Byutvikling, har imidlertid egne rutiner. Denne enheten fremlegger plansaker, herunder reguleringsaker, for politisk behandling. Revisor har fått oversendt mal for oppstartsmøtereferat, planveileder, rutineskjema endelig vedtak og rutineskjema offentlig ettersyn. Disse omhandler hele planprosessen – herunder også politiske beslutningspunkter. Vi går ikke nærmere inn i innholdet i disse rutinene, da de omhandler hele arbeidsprosessen. Det legges frem mange reguleringsplaner for politisk behandling, og vi betrakter det derfor som relevant å omtale at kommunen har relativt omfattende og enhetlige rutiner for denne typer saker.

5.2 Revisors vurdering

Tromsø kommune har felles rutiner for utarbeidelse av saksutredninger som gjelder for hele kommunen. Det følger av rutinene hva som er saksbehandlers ansvar, leders ansvar og kommunedirektørens ansvar. Arbeidsdeling er beskrevet og ansvar for kvalitetssikring er fordelt. Av kommunens rutiner følger det hva det bør inngå informasjon om i et saksfremlegg. Det er et bredt spekter av saker som legges frem for politisk behandling og konkret hvilke opplysninger som bør inngå i det enkelte saksfremlegg vil avhenge av hva saken gjelder og må vurderes i det enkelte tilfelle. I rutinene er det en oversikt over hvilke typer opplysninger som er relevante å ha med, som faktaopplysninger, gjeldende regelverk, relevante overordnede føringer, økonomiske konsekvenser med videre. Rutinene henviser også til kommunelovens bestemmelser om saksutredninger og innholdskravene til saksfremlegg knytter seg til disse.

Revisor vurderer at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren bør ha etablert system med rutiner og prosedyrer for utarbeidelse av saksutredninger*, er **oppfylt**.

Vi vurderer også følgende revisjonskriterium som **oppfylt**:

Kommunedirektørens system med rutiner og prosedyrer for utarbeidelse av saksutredninger bør ivareta:

- *Roller og ansvarsfordeling i forbindelse med saksutredninger*
- *Arbeidsdeling/kvalitetssikring*
- *Hvilke overordnede innholdskrav som gjelder for saksutredninger*
- *Kommunelovens krav, herunder informasjon om hva som skal inngå i et saksfremlegg for å ivareta kravet til at utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for beslutning*

5.3 Revisors konklusjon

Med bakgrunn i våre funn og vurderinger er revisors konklusjon at Tromsø kommune har etablert systemer, rutiner og retningslinjer som skal bidra til å sikre forsvarlig saksutredning av saker til politisk behandling.

5.4 Andre funn – private forslag

Tromsø kommune har eget *Reglement for saksbehandling i folkevalgte organer*, som er behandlet av kommunestyret. Det følger av kommuneloven § 11-12 at kommunestyret selv fastsetter et reglement med nærmere regler for saksbehandlingen i folkevalgte organer. I reglementets kapittel 3 er saksutredning omtalt:

Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak, jfr. kommuneloven § 13-1. Dette med unntak av saker som fremmes direkte gjennom privat forslag jfr. pkt. 4.7 samt saker fra de kommunale foretakene og kontrollutvalget.

[...]

I reglementet vises det til at *private forslag* og saker fra kommunale foretak og kontrollutvalget er unntatt fra kommunedirektørens utredningsplikt. Når det gjelder saker fra kommunale foretak og kontrollutvalget følger det av kommuneloven at henholdsvis styret og utvalget innstiller i saker til kommunestyret.⁷ Private forslag er ikke et begrep kommuneloven benytter, men dette er nærmere definert i Tromsø kommunes eget reglement for saksbehandling:

Medlem av kommunestyret kan fremsette private forslag til vedtak. Private forslag kan bare omhandle én sak, og saken må høre innunder kommunens ansvarsområde.

Private forslag kan ikke ha samme innhold som konkrete saker som ligger til behandling i et av kommunestyrets organer. Representantene kan heller ikke fremme forslag med samme innhold som konkrete saker som har vært ferdigbehandlet i kommunestyrets organer i samme valgperiode, uten å ha fått nødvendig tilslutning.

Formannskapet avgjør om private forslag fyller vilkårene for behandling. Formannskapet fremmer innstilling i saken og sender deretter saken til kommunestyret. I innstillingen skal det fremgå hvorvidt vilkårene for behandling er oppfylt. Formannskapet skal i tillegg komme med forslag til den videre behandlingen.

Private forslag skal sendes politisk sekretariat senest klokken 12.00, syv kalenderdager før møtet i formannskapet.

Gjennom sitt *Reglement for saksbehandling i folkevalgte organer* har Tromsø kommune unntatt private forslag fra kommunedirektørens utredningsplikt som følger av kommuneloven § 13-1. Administrasjonen vurderer om private forslag oppfyller vilkårene for behandling, men gjør ikke nærmere utredning av innholdet i det enkelte forslag. I de aktuelle saksfremleggene henvises det til reglementet og det står at i *henhold til reglementet overlates det til formannskapet å fremme innstilling i saken til kommunestyret og komme med forslag til videre behandling.*

Revisor har stilt spørsmål til leder for politisk sekretariat om hvorfor private forslag er unntatt kravene til saksutredningene. Hun opplyste at det har vært et politisk ønske å få raskere behandling av private forslag. Tidligere var det formannskapet som tok stilling til om forslaget oppfylte vilkårene for behandling, og i så fall sendte det til administrasjonen for utredning. Det er fremdeles formannskapet som tar stilling til om forslag oppfyller vilkårene, men nå sendes saken direkte til kommunestyret. Formannskapet kan også be om utredning fra administrasjonen først, men det er ikke et krav. Kommunestyrets vedtak i saker som gjelder

⁷ Kommunelovens kapitler 9 og 23.

private forslag er ofte at en sak sendes til administrasjonen for utredning, men det er heller ikke et krav.

Ovennevnte innebærer at en representant kan fremme et privat forslag som vedtas av kommunestyret uten at det har vært utredet av administrasjonen i forkant. Kommunestyrets vedtak kan videre innebære iverksettelse av forslaget uten nærmere utredning av administrasjonen først. Det innebærer at kommunestyret ikke nødvendigvis forelegges et faktisk og rettslig grunnlag for å fatte vedtak. Eventuelle økonomiske konsekvenser, rettslige konsekvenser, fordeler og ulemper belyses heller ikke nødvendigvis.

Med bakgrunn i at Tromsø kommune i sitt reglement har unntatt en sakstype fra kommunedirektørens utredningsplikt som følger av kommuneloven, har revisor undersøkt nærmere bakgrunnen for dette og om det er anledning til å ha et slikt unntak.

Som nevnt, benytter ikke kommuneloven begrepet «private forslag». Det er imidlertid i kommuneloven en bestemmelse som til dels har samme innhold som bestemmelsen i Tromsø kommunes reglement om private forslag. Dette er § 10-9 om *forslagsrett*. Bestemmelsen lyder:

Medlemmer av kommunestyret og fylkestinget kan fremme forslag som gjelder kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, for kommunestyret eller fylkestinget.

I samme valgperiode kan det ikke fremmes forslag med samme innhold som et tidligere forslag som er fremmet etter bestemmelsen her, eller med samme innhold som en sak som tidligere er behandlet av kommunestyret, fylkestinget eller et av deres organer.

Kommunestyret og fylkestinget avgjør selv hvordan forslaget skal behandles.

Ovennevnte bestemmelse gir medlemmer av kommunestyret forslagsrett, slik også bestemmelsen om private forslag i Tromsø kommunes reglement for saksbehandling i folkevalgte organer gjør. Bestemmelsen er imidlertid i kommunelovens kapittel 10, som omhandler parlamentarisk styreform. Tromsø kommune har formannskapsmodell. Det er ikke andre steder i kommuneloven bestemmelser om forslagsrett.

Asker kommune stilte i 2020 spørsmål til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om hvorvidt kommuner uten parlamentarisk styringsform kan innta en tilsvarende bestemmelse som kommunelovens § 10-9 i sitt reglement for saksbehandling etter kommuneloven § 11-12, eller om dette vil være i strid med bestemmelsene i § 11-3 om at minst 1/3 av organets medlemmer må kreve det for å få en sak satt på saklisten til et møte i kommunestyret.

Tromsø kommune har i sitt reglement for saksbehandling inntatt en tilsvarende bestemmelse som kommunelovens § 10-9 i sitt reglement for saksbehandling. Bestemmelsen gir det enkelte medlem av kommunestyret forslagsrett. Departementets vurdering av spørsmålet fra Asker kommune er derfor direkte relevant også for Tromsø kommune, og vi gjengir derfor i det videre departementets vurdering av spørsmålet fra Asker kommune i sin helhet:

Det følger av kommuneloven § 10-9 at medlemmer av kommunestyret i kommuner med en parlamentarisk styreform kan fremme forslag som gjelder kommunens virksomhet for kommunestyret. Kommunestyret avgjør selv hvordan forslaget skal behandles. Bestemmelsen, som er ny i kommuneloven av 2018, er en spesialregulering for parlamentarisk styrte kommuner og åpner for at enkeltmedlemmer av kommunestyret kan få satt saker på dagsordenen i kommunestyret. I forarbeidene til kommuneloven fremkommer det at en slik forslagsrett for enkeltmedlemmer ble vurdert spesifikt for kommuner med parlamentarisk styreform som et tiltak for å styrke opposisjonens og

kommunestyrets rolle i parlamentarisk styrte kommuner, og for å legge til rette for en bredere politisk deltakelse. Vi viser her til NOU 2016:4 punkt 9.4.7 og Prop. 46 L (2017-2018) punkt 10.5.4.

Etter kommuneloven § 11-3 første ledd er det lederen av et folkevalgt organ som setter opp saksliste for hvert møte i organet. En sak skal settes på sakslisten hvis minst 1/3 av organets medlemmer krever det, jf. § 11-3 første ledd siste punktum. Etter kommuneloven § 11-12 skal kommunestyret selv fastsette et reglement med nærmere regler for saksbehandlingen i folkevalgte organer. Bestemmelsen er en videreføring av kommuneloven av 1992 § 39 nr. 1. I forarbeidene til kommuneloven er det uttalt at det i slike saksbehandlingsreglement skal fastsettes regler som vil utfylle og supplere loven, jf. Prop. 46 L (2017-2018) punkt 17.4.10. I merknad til § 11-12 er det påpekt at et reglement ikke kan innskrenke de rettighetene som følger av kommuneloven, jf. Prop. 46 L (2017-2018) s. 376.

Departementet legger til grunn at en kommune ikke kan fravike saksbehandlingsregler som følger av kommuneloven i et reglement fastsatt med hjemmel i kommuneloven § 11-12, og at det i et reglement kun kan gis regler som supplerer lovens saksbehandlingsregler. Departementet vurderer at kommuner med formannskapsmodell ikke kan fastsette i et saksbehandlingsreglement at enkeltmedlemmer av kommunestyret har forslagsrett tilsvarende det som er regulert i kommuneloven § 10-9. Det betyr at det er kommuneloven § 11-3 første ledd siste punktum som gjelder for slike kommuner, og at minst 1/3 av organets medlemmer må kreve det for at en konkret sak skal settes på sakslisten. Vi viser her også til det som er beskrevet ovenfor om formålet med kommuneloven § 10-9.

Som det fremgår av ovennevnte, er departementets vurdering at kommuner med formannskapsmodell ikke kan fastsette i et saksbehandlingsreglement at enkeltmedlemmer av kommunestyret har forslagsrett tilsvarende det som er regulert i kommuneloven § 10-9. Det vil si at Tromsø kommune i sitt reglement for saksbehandling i folkevalgte organer ikke kan ha en bestemmelse som gir kommunestyremedlemmer forslagsrett, slik bestemmelsen om private forslag i dag gjør. Revisor vurderer med bakgrunn i departementets vurdering at reglementet slik det foreligger i dag ikke er i tråd med kommuneloven. Videre vurderer vi at Tromsø kommune gjennom reglement for saksbehandling ikke kan fastsette bestemmelser om at andre saker enn dem som følger av kommuneloven kan unntas fra kravet om at kommunedirektøren skal påse at saker er forsvarlig utredet.

Vi orienterte Tromsø kommune om vårt syn på det ovennevnte i september 2021. Da vi sendte rapporten til gjennomgang av faktaopplysninger, inngikk våre vurderinger knyttet til reglement for saksbehandling i folkevalgte organer. Dette for at kommunen skulle få god tid til å vurdere og ta stilling til dette. Administrasjonen har gitt tilbakemelding om at kommunestyret ikke i reglement kan frita kommunedirektøren for utredningsplikten og at de er enige i det er uheldig at det står i reglementet at kommunedirektørens utredningsplikt gjelder for saker til politisk behandling «*dette med unntak av saker som fremmes direkte gjennom privat forslag jfr. pkt. 4.7 samt saker fra de kommunale foretakene og kontrollutvalget*». Denne setningen bør fjernes fra reglementet og det vil bli fremmet sak til kommunestyret om dette, har administrasjonen opplyst.

Når det gjelder å ha bestemmelse om private forslag i eget reglement, er administrasjonen ikke enig i departementets tolkning og dermed heller ikke KomRev NORDs vurdering. Vi gjengir i det videre administrasjonen redegjørelse og syn på dette:

Vi har sett grundig på departementets tilbakemelding til Asker kommune og er ikke enig i deres tolkning av kommunelovens § 11-3. De konkluderer med at det å innføre en tilsvarende bestemmelse som kommuneloven § 10-9 i saksbehandlingsreglement i formannskapskommuner vil stride mot lovens § 11-3. Vi har sett nærmere på forarbeidene og ser at § 10-9 ble tatt inn i kommunelovens kapittel 9 etter at Oslo kommune hadde hatt slik ordning som langvarig praksis. Ordningen ble lovfestet for å styrke kommunestyrerepresentanternes rett til å fremme saker i parlamentarisk styrte kommuner. Kommuneloven og forarbeidene sier imidlertid ikke noe om at en slik ordning ikke kan gjelde i kommuner med formannskapsmodell. Hensynet til kommunestyret og særlig mindretallet vil også gjøre seg gjeldende i kommuner med formannskapsmodell. Tromsø kommunestyre har flere partigrupper med kun en representant. Nåværende ordning med private forslag styrker disse partienes mulighet til å sette saker på dagsorden.

Når det gjelder § 11-3 og bestemmelsen om at 1/3 av organets medlemmer kan kreve at en sak settes på saklisten, så oppfatter vi at dette er en rettighet som organets medlemmer har. Vi oppfatter ikke at det stilles krav om at 1/3 av organets medlemmer må kreve å få en sak på saklista. Etter vår mening kan kommunestyret selv beslutte at også enkeltrepresentanter kan fremme forslag om å sette sak på saklista. Dette kan etter vår oppfatning nedfelles i kommunens reglement.

Departementet viser til forarbeidene og uttaler:

I forarbeidene til kommuneloven er det uttalt at det i slike saksbehandlingsreglement skal fastsettes regler som vil utfylle og supplere loven, jf. Prop. 46 L (2017-2018) punkt 17.4.10. I merknad til § 11-12 er det påpekt at et reglement ikke kan innskrenke de rettighetene som følger av kommuneloven, jf. Prop. 46 L (2017-2018) s. 376.

På bakgrunn av dette legger departementet til grunn at kommuner ikke kan fravike kommunelovens saksbehandlingsregler i et reglement, men kun gi regler som supplerer lovens saksbehandlingsregler. Etter vårt skjønn kan forarbeidene forstås slik at de åpner for ordningen som blant annet Tromsø kommune har nedfelt i saksbehandlingsreglementet. Det å utvide retten til å fremme private forslag til også å gjelde i kommune med formannskapsmodell er etter vårt skjønn å utfylle og supplere loven.

Videre har administrasjonen opplyst at de har fått signaler fra tverrpolitisk hold om at det er ønskelig med nåværende ordning knyttet til private forslag. Politikerne som har gitt signalene er orientert om KomRev NORDs innspill og departementets tolkningsuttalelse. Administrasjonen har også opplyst at det ikke er en helt opplagt sak, og at de har sendt en henvendelse til professor emeritus Jan Fridthjof Bernt og bedt om hans vurdering av saken gjennom spalte i Kommunal Rapport.

Oppsummert har administrasjonen opplyst at kommunen ikke kommer til å fjerne ordningen med private forslag fra sitt saksbehandlingsreglement, men vil fjerne setningen som i dag fritar disse fra kommunedirektørens utredningsplikt.

Revisor deler Tromsø kommunes syn om at dette ikke er helt opplagt sak. Det er positivt at Tromsø kommune har gjort en grundig vurdering av bestemmelsene om private forslag i eget reglement, og også vil innhente ytterligere vurderinger om spørsmålet om hvorvidt en

kommune med formannskapsmodell i eget reglement kan gi kommunestyremedlemmer forslagsrett. Revisor kan imidlertid ikke se bort fra departementets svar på spørsmål fra Asker kommune som etter vårt syn omhandler et helt tilsvarende tilfelle. Det oppfatter vi at Tromsø kommune er enig i, men at de har en annen tolkning enn departementet. Revisor legger til grunn departementets tolkning, som innebærer at kommuner med formannskapsmodell ikke i eget reglement kan gi enkeltmedlemmer av kommunestyret forslagsrett tilsvarende kommuneloven § 10-9.

Det innebærer at vi opprettholder vårt syn – på bakgrunn av departementets tolkningsuttalelse – om at Tromsø kommune ikke kan ha bestemmelse om private forslag i sitt reglement.

6 RUTINER FOR OPPFØLGING AV VEDTAK

Har Tromsø kommune etablert rutiner for iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak?

Revisjonskriterier

- *Kommunedirektøren bør ha utarbeidet et system med rutiner for oppfølging/iverksettelse av politiske vedtak.*
- *Kommunedirektørens system for oppfølging/iverksettelse av politiske vedtak bør omfatte rutiner for følgende:*
 - *Registrering av politiske vedtak*
 - *Avklaring av vedtakets innhold*
 - *Å gå tilbake til det folkevalgte organet dersom han blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettelse av vedtaket*
 - *Ansvarsplassering- og fordeling for oppfølging av politiske vedtak*
 - *Rapportering på vedtaksoppfølging fra administrasjon til politisk nivå, herunder om eventuelle uventede hendelser, avvik eller kapasitetsutfordringer som påvirker administrasjonens iverksettelse av vedtaket*

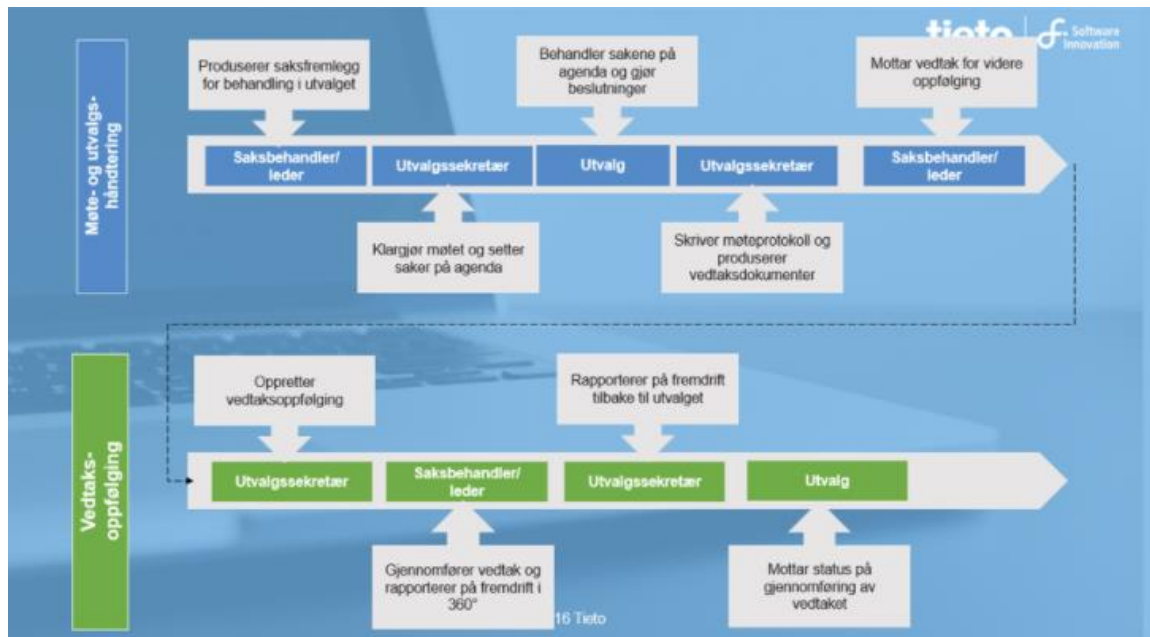
6.1 Revisors funn

Tromsø kommune har egen rutine for vedtaksoppfølging; 360 vedtaksoppfølging – rutine og brukerveiledning for utvalgssekretær, saksbehandler og leder. Vedtaksoppfølging gjøres i en egen modul i Public 360. Denne modulen er relativt nylig fullt implementert, og rutinene trådte i kraft fra og med 5.3.2021.

Av rutinene fremgår det at innføring av 360 Vedtaksoppfølging skal:

- Sikre at vedtak følges opp og gjennomføres innenfor de frister som er gitt
- Fordele ansvar og oppgaver i organisasjonen
- Gi oversikt over fremdrift og status

Figuren på neste side er hentet fra rutinen og viser prosessen for møte-/utvalgsbehandling med påfølgende vedtaksoppfølging.

Når det foreligger endelig vedtak i en sak, opprettes vedtaksoppfølging:

- Utvalgssekretær oppretter vedtaksoppfølgingssak
- Leder fordeler sak til saksbehandler, dersom det ikke er gjort av utvalgssekretær
- Saksbehandler oppdaterer status i saken og legger inn merknader
- Leder skal følge opp saker i sin enhet
- Utvalgssekretær/leder har ansvar for rapportering på vedtaksoppfølging til utvalget

Noen typer saker har en annen saksflyt. Dette gjelder for det første budsjettvedtak med mange ulike underpunkter som kan ha ulike saksbehandlere. Her er rutinen at ledergruppa går gjennom verbalforslagene som vedtas og fordeler oppfølgingen av disse. Politisk sekretariat oppretter vedtaksoppfølging og fordeler på saksbehandler i forbindelse med ledergruppas gjennomgang. Andre typer saker er interpellasjoner, private forslag, innbyggerforslag og vedtak i kontrollutvalgssaker. Felles for disse er at de ikke er initiert av kommunedirektøren, og dermed ofte ikke er utredet av kommunedirektøren. Det er derfor ikke alltid klart hvem som bør følge opp saken. For disse sakene er det politisk sekretariat som legger inn i vedtaksoppfølgingsmodulen og fordeler til avdelingsdirektør.

Når en saksbehandler tildeles vedtaksoppfølgingssak, får vedkommende automatisk e-postvarsel om ny sak. Saksbehandler har ansvaret for å legge inn merknader i saken. Det følger av rutinene at alle saker skal ha en merknad. Når oppfølgingen av et vedtak er ferdig, markerer saksbehandler dette i systemet. Saken markeres da som «rapportering ferdig», og politisk sekretariat rapporterer på saken til aktuelle utvalg, for så å avslutte saken i Public 360 Vedtaksoppfølging.

Administrasjonen rapporterer to ganger per år på vedtaksoppfølging til formannskapet, kommunestyret og hovedutvalgene. Den nye rutinen for vedtaksoppfølging ble som nevnt implementert 5.3.2021. Også før dette rapporterte administrasjonen på vedtaksoppfølging to ganger per år – da på oppfølging av vedtak i formannskapet og kommunestyret. Administrasjonen rapporterte vedtak som iverksatt eller ikke iverksatt. Et vedtak ble rapportert som «iverksatt» dersom:

- Vedtaket var siste punkt/avslutningen i en behandling
- Vedtaket er utført

- Vedtaket har en ubetydelig forsinkelse
- Kommunedirektøren hadde tatt vedtaket til etterretning/vedtaket ble innarbeidet i fremtidige planer

Et vedtak ble rapportert som «ikke iverksatt» dersom:

- Vedtaket var under oppfølging, men med vesentlig nok forsinkelse til at den må rapporteres
- Det var uklart når eller om vedtaket kunne iverksettes. Overprøvd gjennom nye/andre vedtak, ikke rom i budsjettet/ikke prioritert i budsjettet.
- Vedtaket slik det stod var ikke iverksatt og det kunne heller ikke iverksettes innen rimelig tid

Det ble i vedtaksrapporteringene presisert at vedtak fattet av kommunestyret hadde varierende kompleksitet, og definisjonen av «vesentlig forsinkelse» måtte derfor ses skjønnsmessig.

Det var tidligere ikke egen modul for vedtaksoppfølging, og dette ble gjort manuelt i excel-ark. Det var avdelingsdirektør/stabssjef som var ansvarlig for å sette iverksatt/ikke iverksatt på vedtak som ble fulgt opp i deres avdeling/stab.

I ny kommunelov er kommunedirektørens ansvar for å gjøre folkevalgte organ oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket tydeliggjort. Dette følger av kommunelovens § 13-1 fjerde ledd. I kontrollutvalgets sak 66/21 var dette tematisert. Administrasjonen hadde gitt tilbakemelding til kontrollutvalget om at det ikke var ansett som nødvendig med endring/tilføyelse i reglement for folkevalgte organer som følge av denne endringen i kommuneloven. Det fremgår av K-sekretariatets saksfremlegg at dette ventelig vil bli belyst i pågående forvaltningsrevisjon om iverksettelse av vedtak. På bakgrunn av dette har vi spurt om hvordan administrasjonen håndterer denne bestemmelsen i kommuneloven, herunder spesielt ved benkeforslag. Vi har fått opplyst tilnærmet det samme som administrasjonen opplyste i brev til K-sekretariatet av 1.6.21: Det skjer at benkeforslag blir korrigert i møtet når det blir lagt frem for vedtak. Det er imidlertid ikke alltid det der og da er åpenbart at forslaget har feil og mangler – dette ser man først i forbindelse med at vedtaket skal iverksettes. Som det følger av rutinene for vedtaksoppfølging har saksbehandler en sentral rolle i iverksettelsen av vedtak, og det er normalt saksbehandler som er nærmest til å identifisere slike faktisk eller rettslige forhold ved vedtaket i forbindelse med at det skal iverksettes. I tilfeller hvor det identifiseres slike forhold, følger kommunedirektøren opp ved å ta opp saken på nytt for det folkevalgte organet eller gjennom å avklare fortolkning av vedtaket. Ved behov for fortolkning av et vedtak kan dette gjøres muntlig i møte ved utvalget, eller at administrasjonen i saksfremlegg redegjør for hvordan vedtak er forstått/oppfattet.

Det har etter innføring av nye rutiner for vedtaksoppfølging vært én rapportering på oppfølging av vedtak til kommunestyret. Dette gjøres normalt en gang i halvåret, og kommunestyret behandlet i møte 23.6.21 rapportering på vedtak fattet i perioden 1.10.20 – 31.3.21.⁸ I den «nye» rapporteringen inngår merknad med informasjon om status i vedtaksoppfølgingen til alle vedtak. Hvor utfyllende merknadene er avhenger av hva saken gjelder og hvor langt vedtaksoppfølgingen har kommet. «Iverksatt» og «ikke iverksatt» benyttes altså ikke lengre i rapporteringen – det er i stedet kommentar/merknad til alle vedtak med informasjon om status i vedtaksoppfølgingen.

⁸ Kommunestyresak 89/21.

6.2 Revisors vurderinger

Våren 2021 implementerte Tromsø kommune nye rutiner for vedtaksoppfølging. Det har også tidligere til dels vært rutiner for dette, blant annet rapportering på oppfølging av vedtak til folkevalgte organer. Med de nye rutinene samt bruk av Public 360 til vedtaksoppfølging har Tromsø kommune nå et enhetlig system for vedtaksoppfølging. Revisor vurderer revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren bør ha utarbeidet et system med rutiner for oppfølging/iverksettelse av politiske vedtak*, som **oppfylt**.

I rutinene for vedtaksoppfølging, inngår beskrivelse av registrering av vedtak – herunder hvem som har ansvaret for dette. Saksbehandler har ansvar for oppfølging av vedtaket, og dermed også implisitt for eventuelle avklaringer av vedtakets innhold ved behov. Ansvaret for oppfølging av politiske vedtak er beskrevet i rutinen og fordelt mellom saksbehandler, politisk sekretariat og ledere. Det følger av rutinen at det skal rapporteres på oppfølging av vedtak til politisk nivå; utvalg, formannskap og kommunestyre. Til hvert vedtak skal det skrives merknad med informasjon om status på oppfølgingen av vedtaket. Gjennom dette vil politisk nivå få informasjon om eventuelle uventede hendelser, avvik eller kapasitetsutfordringer som påvirker iverksettelsen av vedtaket.

Det følger ikke av rutinene nærmere beskrivelser av *hvordan* en går frem for å få nærmere avklaringer av vedtakets innhold eller å gå tilbake til det folkevalgte organet dersom en blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har betydning for iverksettelse av vedtaket. Selve rapporteringen ivaretas av at det skal skrives inn merknad for alle vedtak og at det rapporteres på oppfølging av vedtak. Det kan imidlertid være behov for at et politisk organ tydeliggjør/spesifiserer et vedtak, og dette ivaretas ikke nødvendigvis gjennom ordinær vedtaksrapportering. Administrasjonen har opplyst hva som er gjeldende praksis i slike tilfeller, men det fremgår altså ikke av rutinene.

På bakgrunn av ovennevnte vurderer revisor at følgende revisjonskriterium **i stor grad, men ikke fullt ut, er oppfylt**:

Kommunedirektørens system for oppfølging/iverksettelse av politiske vedtak bør omfatte rutiner for følgende:

- *Registrering av politiske vedtak*
- *Avklaring av vedtakets innhold*
- *Å gå tilbake til det folkevalgte organet dersom han blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettelse av vedtaket*
- *Ansvars plassering- og fordeling for oppfølging av politiske vedtak*
- *Rapportering på vedtaksoppfølging fra administrasjon til politisk nivå, herunder om eventuelle uventede hendelser, avvik eller kapasitetsutfordringer som påvirker administrasjonens iverksettelse av vedtaket*

6.3 Revisors konklusjon

Med bakgrunn i våre funn og vurderinger er revisors konklusjon at Tromsø kommune har etablert rutiner for iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak, og at disse i stor grad er i tråd med anbefalinger om hva rutinene bør omfatte.

7 IVERKSETTELSE AV KOMMUNESTYREVEDTAK

Blir politiske vedtak iverksatt som forutsatt?

Revisjonskriterium

Kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket.

7.1 Innledning

Revisor har gjennomgått administrasjonens rapporteringer på vedtaksoppfølging som forelegges kommunestyret til behandling. Disse viser at et av vedtakene vi omtaler i kapittel 7.3 har blitt rapportert som «ikke iverksatt». Dette er vedtaket i sak om privat forslag; samarbeidsavtale med Antidoping Norge. Ingen av de øvrige vedtakene vi omtaler i dette kapitlet er omtalt som «ikke iverksatt». Som redegjort for i kapittel 2 og 6, har Tromsø kommune endret sin rapportering på oppfølging av vedtak. Dette gjelder for vedtak fattet fra og med kommunestyrets møte i oktober 2020. For vedtak som omtales i kapittel 7.4 som er fattet i oktober 2020 eller senere, har vi inntatt informasjon fra vedtaksrapporteringen tilknyttet det enkelte vedtak om det er relevant. Det har vi også gjort i øvrige tilfeller hvor vedtaksrapporteringen har inneholdt kommentarer til vedtaket og det er relevant å omtale.

I kapitlene 7.2, 7.3 og 7.4 er revisors funn og vurderinger knyttet til iverksettelse/oppfølging av kommunestyrevedtak fattet i henholdsvis 2018, 2019 og 2020. Oppsummering og samlet konklusjon er i kapittel 7.5. I de neste delkapitlene presenterer vi vedtaket det er undersøkt oppfølgingen av i tekstboks. Det er den delen av vedtaket som er uthevet vi har undersøkt oppfølgingen av.

7.2 Iverksetting av vedtak fattet i 2018

Sak 1/18 Eierberetning 2018 – Kommunale aksjeselskaper, interkommunale selskaper og kommunale foretak

Vedtak:

Eierberetning 2017 som viser oversikt over og omtale av kommunale aksjeselskaper, interkommunale selskaper og kommunale foretak tas til orientering.

Kommunestyret ber om å få fremlagt regnskap for Fakken vindkraftverk til orientering.

Revisors funn

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte i januar 2018 og ble fremlagt av stab for økonomi og utvikling. Det uthevede vedtakspunktet, som vi undersøker iverksettelsen av, kom som følge av forslag i kommunestyremøtet.

Revisor har ikke funnet at det er fremlagt orienteringssak med regnskap for Fakken vindkraftverk for kommunestyret. Vi har spurt administrasjonen om dette er fremlagt for kommunestyret. Vi har fått opplyst at kommunestyret gjennom sak 4/20 *Eierberetning 2019 – kommunale aksjeselskaper, interkommunale selskaper og kommunale foretak* ble forelagt konsernregnskapet for Troms Kraft AS for 2019. Denne saken ble behandlet av kommunestyret

i januar 2020. Videre har administrasjonen opplyst at Fakken Vindpark ikke er organisert som et eget aksjeselskap, og at tallene for Fakken Vindpark inngår i selskapsregnskapet til Troms Kraft Produksjon AS. I dette regnskapet inngår resultatet fra ti vannkraftverk og et vindkraftverk (Fakken). Selskapsregnskapet til Troms Kraft Produksjon innarbeides i konsernregnskapet til Troms Kraft.

Sak 4/20 som administrasjonen viser til, er eierberetning for Tromsø kommune 2019, og vedlagt saken er 49 vedlegg med innkalling og protokoller for representantskapsmøter/generalforsamlinger samt andre dokumenter for selskaper hvor Tromsø kommune er eier, herunder Troms Kraft AS. Konsernregnskapet for selskapet inngår i innkallingen til generalforsamling.

Tilsvarende sak – eierberetning for 2018 – ble behandlet av kommunestyret i februar 2019, og da var også konsernregnskapet til Troms Kraft AS vedlagt. Det samme var det i sak 1/18 – altså i saken hvor kommunestyret ba om å bli forelagt regnskapstallene for Fakken vindkraftverk til orientering.

Revisors vurdering

Administrasjonen har vist til at regnskapstall for Fakken Vindkraftverk inngår i Troms Kraft AS sitt konsernregnskap. Etter revisors syn er konsernregnskapet alene ikke egnet til å gi et bilde av regnskapet for Fakken vindkraftverk. Konsernregnskapet for Troms Kraft AS var også vedlagt sak 1/18 hvor kommunestyret ba om å få forelagt regnskapstallene for Fakken vindkraftverk til orientering. Med bakgrunn i de opplysningene vi har fått fra administrasjonen, er revisors vurdering at kommunestyret ikke er forelagt regnskap for Fakken vindkraftverk. Vi vurderer revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, som **ikke oppfylt** for vedtakspunktet i sak 1/18.

Sak 2/18 Gjennomgang av ASSS-rapport – Helse og omsorg – en analyse av forskjeller mellom Tromsø, Drammen og Kristiansand

Vedtak:

[...]

3. Det utarbeides 10 års utbyggingsplan for boliger og bygg til helse- og omsorg

4. Anskaffelser av boliger og bygg til helse- og omsorgsformål prioriteres i kommunens investeringsplan.

[...]

Revisors funn

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte i januar 2018 og ble fremlagt av avdeling for helse og omsorg.

Vedtakspunkt 3 gjelder tiårs utbyggingsplan for boliger og bygg til helse og omsorg. I møte i oktober 2020, sak 28/20, behandlet helse- og omsorgsutvalget *Behovsplan for bygg og bolig 2020-2030*. Utvalget har vedtaksmyndighet i saken. Administrasjonen har opplyst at denne planen er oppfølgingen av vedtakspunkt 3. Av planen fremgår at det frem mot 2030 er behov

for totalt 1310 nye boenheter, hvorav fleste velferdsboliger. Prioritering over byggetiltak i tidsperioden 2021-2024 er ifølge planen som følger:

Prioritering over byggetiltak i tidsperioden 2021-2024

Prioritet investering	Byggetiltak	Hva
1	Ny legevakt	Nybygg
2	Finnvalveien	Erstatte 5 private kjøp
3	Ryavegen	Nybygg 9+6+7 (erstatte Kveldroveien og Sommereng)
4	Kvinnehuset	Nybygg 8
5	Personalbase Lerkeveien	Tillegg til 10 eksisterende boenheter
6	Nanseveien omsorgsboliger 8+8(10+10)	Nybygg 16 -20 omsorgsboliger
7	Tidligere Tromsøysund sykehjem	Nybygg omsorgsboliger, ikke vurdert mulig antall boenheter
8	Nytt Bo- og velferdssenter	Nybygg, erstatning for Kvaløysletta sykehjem
9	Inga Sparboes vei	Nybygg 20 boenheter, kommunen kjøper boenhetene fra PEAB
Privat/Komm.	Laureng	Renovering av 32 boenheter
Privat	Personalbase Ørreholmen	Tillegg til 22 eksisterende boenheter
Privat	Prosjekt 3 - Storelvtunet	Nybygg 8 boenheter

Forsøket 5 og Roald Amundsens vei 8 er allerede i investeringsplanen, men må forsikres fullfinansiering i handlingsprogram 2021-2024.

Helse- og velferdsutvalget vedtok behovsplan for bygg og bolig 2020-2030.

Om oppfølgingen av vedtakspunkt 4 har administrasjonen opplyst at anskaffelser av boliger og bygg til helse- og omsorgsformål er prioritert de siste årene, og viser blant annet til Handlingsprogram 2021-2024. Det følger for øvrig av også andre politiske saker i revisors undersøkelsesperiode at bolig og bygg til helse- og omsorgsformål skal prioriteres når det gjelder investeringer.

Revisors vurdering

Administrasjonen har i tråd med kommunestyrets vedtak utarbeidet tiårig plan for bygg og boliger innenfor helse og omsorg. Det fremgår av kommunestyrets vedtak ikke tidspunkt for fremleggelse av slik sak. Som redegjort for, har behov for – og prioritering av – bygg til helse- og omsorgsformål vært tema i flere saker i perioden. Revisor vurderer at dette har blitt prioritert i investeringsplaner, innenfor gjeldende rammer og handlingsrom. Vi vurderer at vedtaket er fulgt opp, men at 2,5 år fra vedtaket ble fattet til plan forelå er lang tid, og at forutsetningene i vedtaket dermed ikke fullt ut er fulgt opp. Med bakgrunn i dette er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **ikke fullt ut er oppfylt** for vedtakspunkt 3 i sak 2/18. For vedtakspunkt 4 vurderer vi revisjonskriteriet som **oppfylt**.

Sak 8/18 Kommunalt engasjement knyttet til avløpsopprydning i Grøt fjord samt prinsipper for etablering av friluftstoalett

Vedtak:

[...]

3. Utslippsvurderinger (strømningsundersøkelser, hydrografimålinger og modellering) og skisse- og forprosjektering gjennomføres budsjettåret 2018.

4. Det forutsettes en samtidig utbygging av kommunal og privat del av avløpsanlegget. prosjekterings- og utbyggingsfasene må derfor etablere nødvendig dialog med berørte eiendommer som sikrer dette.

5. Friluftstoalettet finansieres over seksjon Byutvikling sitt investeringsbudsjett med bygging i 2018, dvs. året før etableringen av avløpsanlegget. Prosjektering/bygging av friluftstoalett må derfor ta hensyn til senere tilknytning til det kommunale avløpsanlegget.

6. Å utrede friluftsområder som har behov for toalettfasiliteter/anneks og eventuelle kostnader og drift ved etablering av disse.

Revisors funn

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte i januar 2018 og ble fremlagt av avdeling for bymiljø.

Administrasjonen har opplyst at utslippsvurderinger (vedtakspunkt 3) ble gjennomført sommeren/høsten 2018 og presentert i endelig godkjent skisseprosjekt datert 21.2.2019. Forprosjektet ble overlevert i endelig form 2.10.2019. Årsakene til forsinkelsene har administrasjonen opplyst er følgende forhold:

- Krav om undersøkelser av kulturminner/samiske kulturminner som del av skisse-/forprosjekteringsfasen.
- Tilleggsarbeid innen a) kartlegging av hvilke konsekvenser bygging av kommunale ledningsanlegg mv. ville få for den enkelte eiendom, b) 3D-prosjektering og c) risikoforhold som krever spesifikke tiltak iht. byggherreforskriftens § 17.

Videre har administrasjonen opplyst at forutsetningen for realisering var 100 % oppslutning om tilknytning. Arbeidet med å komme fram til en slik oppslutning tok lenger tid enn forutsatt.

Når det gjelder vedtakspunkt 4 om dialog med berørte eiendommer, har administrasjonen opplyst at dialogen med beboerne i Grøt fjord i all hovedsak har foregått i form av informasjonsmøter med beboerne i alle de tre prosjekteringsfasene. På spørsmål om det er gjennomført samtidig utbygging av kommunal og privat del av avløpsanlegget, har administrasjonen opplyst at forsinkelser har medført oppstart av anleggsarbeider 1. september 2021 med planlagt ferdigstillelse våren 2022.

Friluftstoalettet ble etablert i forkant av utbygging av kommunalt avløpsnett med midlertidig løsning. Det tilknyttet kommunalt avløpsanlegg i forbindelse med entreprisen pågår.

I vedtakspunkt 6 ber kommunestyret om utredning av friluftsområder som har behov for toalettfasiliteter/anneks og eventuelle kostnader og drift ved etablering av disse. Vi har spurt om det er gjort slik utredning. Administrasjonen har opplyst at utredning av nye behov for friluftstoletter skal gjøres sammen med blant andre fylkeskommunen og Visit Tromsø slik at også kostnadene til drift og investering kan fordeles. Mange toaletter ligger på eller ved

utfartsparkeringsplasser på fylkesveger og det er da ikke naturlig at kommunen tar alle kostnader.

Revisors vurdering

Alle vedtakspunktene er etter revisors vurdering fulgt opp. Flere av dem har imidlertid tatt lengre tid å iverksette enn forutsatt i vedtaket. Når det gjelder vedtakspunkt 6, oppfatter vi at det pågår et arbeid med å utrede dette, men at utredningen ikke er ferdigstilt. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **delvis er oppfylt** for alle de undersøkte vedtakspunktene i sak 8/18.

Sak 17/18 Handlingsplan 2017 – 2020 for kjønns- og seksualitetsmangfold i Tromsø

Vedtak:

Handlingsplan 2017-2022 for kjønns- og seksualitetsmangfold vedtas med de endringer som fremgår i saksfremlegget under avsnittet FORSLAG TIL ENDRING I HANDLINGSPLANEN.

Handlingsplanen og tiltakene evalueres i samarbeid med foreningen FRI og Skeiv ungdom våren 2019 og høsten 2021. Evalueringsrapport med evt. forslag til revidering av handlingsplanen legges frem for kommunestyret.

Revisors funn

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte i januar 2018 og ble fremlagt av avdeling for kultur og idrett.

Revisor finner ikke at det er fremlagt evalueringsrapport for kommunestyret. Administrasjonen har opplyst at det ikke er gjennomført evaluering av handlingsplanen og tiltakene, og det er dermed heller ikke fremlagt sak for kommunestyret med slik evaluering. Videre har administrasjonen opplyst at avdeling for kultur har fusjonert med avdeling for oppvekst og utdanning. Det er tilsatt ny seksjonsleder for kultur og det er vedtatt omorganisering med opprettelse av nye enheter, samt at saksbehandler er sluttet. Revisor oppfatter at dette er årsakene til at evaluering ikke er gjennomført som forutsatt i vedtaket i sak 17/18.

Revisors vurdering

Vår vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **ikke er oppfylt** for det undersøkte vedtakspunktet i sak 17/18.

Sak 24/18 Innspill til utfordringsnotat for konseptvalgutredning for innfartsveier til Tromsø

Vedtak:

Tromsø kommune vedtar vedlagt innspill til «Utkast for utfordringsnotat» for konseptvalgutredning for innfartsveier til Tromsø.

Kommunestyret ønsker større fokus på klima, miljø, attraktivitet og bærekraft. Dette inkluderes i kommunens innspill til utfordringsnotatet til KVUen, både som et eget punkt i oppsummering og i hovedinnspill.

Revisors funn

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte i januar 2018 og ble fremlagt av avdeling for bymiljø. Det uthevede vedtakspunktet kom som følge av forslag i kommunestyremøtet.

Revisor har fra administrasjonen bedt om å få tilsendt kommunens innspill til utfordringsnotatet til KVUen som ble sendt til Statens Vegvesen. Vi finner ikke at kommunestyrets ønske om endringer i innspillet er innarbeidet her. Dokumentet vi har fått tilsendt er likt det som ble forelagt kommunestyret for behandling.

Revisors vurdering

Vi vurderer revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, som **ikke oppfylt** for vedtakspunktet i sak 24/18.

Sak 37/18 Brensholmen skolen – justering av kostnadsramme etter tilbudskonkurranse totalentreprise

Vedtak:

[...]

3. Kommunestyret ber om en evaluering/gjennomgang av kostnadene (m2 pris) ved byggingen av Solneset og Brensholmen skoler. Dette med bakgrunn i de oppsiktsvekkende høye bygge- og etableringskostnadene vedr. disse 2 skolene.

Resultatet av evalueringen/gjennomgangen legges frem for kommunestyret.

Dette skal inneholde en sammenligning med kostnader i andre kommuner/statlige etater.

Revisors funn

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte i februar 2018 og fremlagt av avdeling for bymiljø. Vi betrakter den delen av vedtaket som er uthevet ovenfor som ett vedtakspunkt. Dette kom som følge av forslag i kommunestyremøtet.

I møte 29.8.2018 fikk kommunestyret sak 150/18 *Evaluering av byggekostnader for skolebygg* til behandling. Det henvises i saken til kommunestyrets vedtak i sak 37/18. I saken er det informasjon om kostnadene (m2 pris) ved byggingen av Solneset og Brensholmen skoler samt gjennomgang av tilsvarende kostnader for fire andre skoler oppført av andre kommuner/fylkeskommuner; Lenangen skole (Lyngen kommune), Saga skole (Alta kommune), Sandfallet ungdomsskole (Alta kommune) og Bodø videregående skole (Nordland fylkeskommune). Kommunestyret vedtok å ta saken til orientering og at *«på bakgrunn av at Alta kommer positivt ut økonomisk, oppfordres administrasjonen til å ta kontakt med Alta*

kommune med ønske om erfaringsutveksling vedrørende byggekostnader for skolebygg/skoleeiendommer».

Revisors vurdering

Vi vurderer revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, som **oppfylt** for det undersøkte vedtakspunktet i sak 37/18.

Sak 55/18 Revidering av strategiplan mot mobbing i barnehager og skoler

Vedtak:

[...]

3. s. 8 under avsnitt «Hva er mobbing»

Setninga «, og denne formen for mobbing forekommer i størst grad blant jenter» strykes.

4. Seksuell trakassering skal tematiseres i strategien mot mobbing.

Revisors funn

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte i mars 2018 og fremlagt av avdeling for oppvekst og utdanning. De uthevede vedtakspunktene ble vedtatt på bakgrunn av forslag i kommunestyremøtet.

Revisor har fått planen tilsendt av administrasjonen. Vedtakets punkt 3 er fulgt opp, gjennom at den aktuelle setninga er tatt ut av planen. Når det gjelder vedtakets punkt 4, finner vi ikke at seksuell trakassering er nevnt i planen. Trakassering er tematisert, og dette vil også omfatte seksuell trakassering. Men seksuell trakassering er altså ikke konkret tematisert.

Revisors vurdering

Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* er **oppfylt** for vedtakspunkt 3 og **ikke oppfylt** for vedtakspunkt 4 i sak 55/18.

Sak 58/18 Minsak – Ny lekeplass i Tromsø sentrum

Vedtak:

1. *Kommunestyret tar innbyggerforslaget «Ny lekeplass i Tromsø sentrum til behandling».*
2. *Som ledd i revisjon av sentrumsplanen skal det innen 2018 utarbeides en delrapport med fokus på barn og unges plass i sentrum, med blant annet fokus på gode lekeplasser.*

Revisors funn

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte i mars 2018. Bakgrunnen for saken var et innbyggerforslag som forut for politisk behandling var utredet av stab for politisk og administrativ ledelse.

Vi har spurt administrasjonen om det er utarbeidet en delrapport med fokus på barn og unges plass i sentrum, herunder på gode lekeplasser. Administrasjonen har opplyst at det er utarbeidet en planveileder for offentlige rom (POR) som del av utredningsarbeidet for sentrumsplanen. POR kartlegger dagens byrom, herunder byrom med lek, og foreslår fremtidig bruk til ulike

formål herunder lek for ulike aldersgrupper. Denne er datert 21.4.2020. Revisor har gjennomgått denne, og det ovennevnte vedtaket er gjengitt i planveilederen. Videre er det informasjon om ulike innspill som har kommet når det gjelder barn og unges plass i sentrum. Det er blant annet innhentet informasjon fra personen bak initiativet som ledet til ovennevnte vedtak, fra barneskoleelever, ungdomsrådet og elever i ungdomsskolen.

Administrasjonen har opplyst at det har vært medvirkning fra barn og unge ved utarbeidelse av POR. Rapporten er en del av nytt forslag til sentrumsplan, som var på første gangs offentlig ettersyn i juni-november 2020. Administrasjonen utarbeider nå et revidert forslag til sentrumsplan, for andre gangs offentlig ettersyn vinteren 21-22. POR er fortsatt vedlegg til planforslaget, har administrasjonen opplyst.

Revisors vurdering

Kommunestyrets vedtak innebar at det innen 2018 skulle utarbeides en egen delrapport med fokus på barn og unges plass i sentrum. Administrasjonen har fulgt opp dette i utarbeidelse av planveileder for offentlige byrom som en del av utredningsarbeidet for sentrumsplanen, uten at det er utarbeidet en egen delrapport. Planveilederen forelå i april 2020 – altså senere enn kommunestyret vedtok at det ønsket en delrapport skulle foreligge. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **delvis er oppfylt** for det undersøkte vedtakspunktet i sak 58/18.

Sak 60/18 Omstilling av helse og omsorg – oversikt tiltak

Vedtak:

[...]

10. Kommunestyret skal gjennomføre følgeforskning på omstillingsprosessen. Kompetanse og finansiering søkes eksternt. Dersom dette ikke lar seg gjøre, ber vi administrasjonssjefen komme tilbake med sak om finansiering.

[...]

Revisors funn

Saken ble behandlet i kommunestyrets møte i mars 2018 og fremlagt av avdeling for helse og omsorg. Det uthevde vedtakspunktet ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Vi har stilt spørsmål til administrasjonen om det er gjennomført følgeforskning, hvem som i så fall har gjort dette og hvordan det er finansiert. Administrasjonen har opplyst at det delvis er gjennomført følgeforskning. Norge var involvert i følgeforskning knyttet til innovasjon og ledelse. Administrasjonen har opplyst at det ble skrevet artikkel om «Mellomleders historie om innovasjon i hjemmetjenesten» der Tromsø kommune var involvert. Videre har administrasjonen opplyst at det ikke er rapportert tilbake til kommunestyret på dette vedtaket.

Revisors vurdering

Kommunestyrets vedtak om at det skal gjennomføres følgeforskning er delvis fulgt opp. Administrasjonen har ikke opplyst hvorvidt mangel på ekstern kompetanse eller finansiering var årsaken til at det ikke er gjennomført fullt ut, men kommunedirektøren har ikke gått tilbake til kommunestyret med sak om at vedtaket ikke lar seg gjennomføre som forutsatt. Revisors

vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **i liten grad er oppfylt** for det undersøkte vedtakspunktet i sak 60/18.

Sak 66/18 Plan detaljregulering Skjelnan – endelig vedtak

Vedtak:

Forslag til detaljreguleringsplan 1774 Skjelnan, gbnr 14/1, 10 og d, med plankart og planbestemmelser av 22.1.2018, vedtas.

Vedtaket er hjemlet i plan- og bygningslovens § 12-12.

Det skal leggjast inn krav til trafikksikring i x samleveg – FV53 for fotgjengarar (eks. opphøgd gangfelt).

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i møte i mars 2018 og fremlagt av avdeling for bymiljø.

Revisor har spurt om det er lagt inn krav til trafikksikring i tråd med vedtaket. Administrasjonen har opplyst at det er gjort og oversendt reguleringsbestemmelsene for detaljreguleringsplanen. Det fremgår av reguleringsbestemmelsene at det ikke kan gis igangsettingstillatelse til boliger før det er etablert opphøyd gangfelt i vegkryss FV53 (hovedatkomst o_SKV1 (forbindelseslinje o_SF1-o_SGS2)).

Revisors vurdering

Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt** for det undersøkte vedtakspunktet i sak 66/18.

Sak 78/18 Kontrollutvalgssak 4/18 – Oppfølging av sak 116/17 – Offentlige anskaffelser/ledende ansattes overgang til privat virksomhet

Vedtak:

[...]

3. Kontrollutvalget oversender saken til kommunestyret med slikt forslag til vedtak:

a) Kommunestyret ber administrasjonssjefen fremme sak for kommunestyret med forslag til regler for ledende ansattes overgang til privat virksomhet.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i møte i april 2018 og er ikke utredet av administrasjonen, men oversendt kommunestyret med innstilling fra kontrollutvalget.

Kommunestyret fikk i møte 31.10.2018 til behandling sak 179/18 *Ledende ansattes overgang til privat virksomhet*. Saken ble utsatt til møte 12.12.2018 og med nytt saksnummer; 205/18. I denne saken redegjøres for regelverket kommunen skal forholde seg til, herunder mulighetene og begrensningene Tromsø kommune som arbeidsgiver har med hensyn til karantene og konkurransebegrensende avtaler i arbeidsforhold. I saksutredningen var det vist til pågående

arbeid med opprettelse av egen seksjon for anskaffelser i kommunen og at denne skal foreta alle anskaffelser. Slik administrasjonen så det, ville opprettelsen av egen seksjon for anskaffelser ivareta de hensyn eventuelle regler for ledende ansattes overgang til privat virksomhet er ment å ivareta.

Kommunedirektørens innstilling i saken var: «Redegjørelsen om ledende ansattes overgang til privat virksomhet tas til orientering. Det legges til grunn at det ikke er behov for å utarbeide egne regler for ledende ansattes overgang til privat virksomhet.» Innstillingen ble enstemmig vedtatt av kommunestyret.

Revisors vurdering

Revisors vurdering er at kommunedirektøren for det undersøkte vedtakspunktet i kommunestyresak 205/18 har **oppfylt** revisjonskriteriet om å *iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*.

Sak 79/18 Kontrollutvalgssak 19/18 – Henvendelse vedrørende Tromsø kommunes praktisering av regler for kunst i offentlige rom

Vedtak:

1. *Kontrollutvalget tar administrasjonssjefens redegjørelse til orientering.*
2. *Kommunestyret er kritisk til at det har vært manglende etterlevelse av gjeldende retningslinjer for utsmykking av kommunale bygg under byggingen av Otium.*
3. *Administrasjonssjefen bes fremlegge forslag til nye retningslinjer for utsmykking av kommunale uterom og kommunale bygg.*
4. *Lokal kunstfaglig representasjon skal inkluderes i disse retningslinjene.*
5. *Det skal umiddelbart oppnevnes kunstkomiteer i samsvar med gjeldende retningslinjer for Tromsøbadet, Helsehuset og Tvibit.*

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i møte i april 2018 og er ikke utredet av administrasjonen, men med innstilling fra kontrollutvalget. De tre uthevede vedtakspunktene ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Kommunestyret fikk i møte i august 2018 til behandling sak om opprettelse av kunstfond (sak 152/18). Det fremgår av denne saken at det senere fremlegges egne retningslinjer for kunstfondet. Sak om dette ble fremlagt for – og vedtatt av – formannskapet i desember 2019, sak 359/19. I forslaget til retningslinjer som ble fremlagt til behandling inngår det ikke noe om lokal kunstfaglig representasjon. Ved behandling i formannskapet ble dette imidlertid vedtatt innarbeidet under «tverrfaglig kunstutvalg» (tillegg markert med understreking): To eksterne kunstkonsulenter med kunstfaglig kompetanse. Disse skal fortrinnsvis nomineres av lokale og regionale medlemsorganisasjoner for profesjonelle billedkunstnere/kunsthåndverkere.

Jf. vedtakspunkt 5 har administrasjonen opplyst at det ble oppnevnt kunstkomiteer for Helsehuset og Tromsøbadet våren 2019. For Helsehuset bestod denne av kunstkonsulent, brukerrepresentant, representant fra Tromsø kommune og eierrepresentant (rådgiver drift og forvaltning). For Tromsøbadet bestod den av kunstkonsulent, juniorkonsulent, Tromsø kommunes byggherrerepresentant for Tromsøbadet, ansvarlig arkitekt for Tromsøbadet, brukerrepresentant og kultur- og idrettssjef. For Tvibit ble det ikke opprettet kunstkomité. Administrasjonen har opplyst at da Tvibit ble bygget besluttet utviklingsgruppa at Tvibits

utsmykkingsprosjekt er et kontinuerlig prosjekt. Utsmykkingen skal utføres av ungdommer, eventuelt i samarbeid med profesjonelle. Tvibit skal være en plattform for ung kunst, og administrasjonen har opplyst at derfor har det blitt prioritert å legge alle midler i utforming av bygget og utstyr. Det som til enhver tid skjer i bygget er den kunstneriske «utsmykkingen», og vil være stadig skiftende.

Revisors vurdering

Administrasjonen har fremlagt forslag til nye retningslinjer for utsmykking. I dette forslaget inngikk imidlertid ikke lokal kunstfaglig representasjon. Videre ble det opprettet kunstkomiteer for Tromsøbadet og Helsehuset, men ikke for Tvibit. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* er **oppfylt** for vedtakspunkt 3. For vedtakspunkt 4 vurderer vi revisjonskriteriet som **ikke oppfylt**, mens vi for vedtakspunkt 5 vurderer det som **ikke fullt ut oppfylt**.

Sak 81/18 Tromsø kommunes investeringer og gjeldssituasjon

Vedtak:

- 1. Administrasjonssjefen bes om å legge frem en revidert plan for kommunens investeringer som står i forhold til kommunens økonomiske situasjon i forbindelse med økonomirapport 1.*
- 2. Investeringer knyttet til helse og omsorg og barn og unge skal prioriteres.*
- 3. Administrasjonssjefen bes utarbeide et forslag til investeringsreglement som fremlegges for kommunestyret før kommunens handlings- og økonomiplan 2019-22 kommer til behandling i 2018.*
- 4. Revisjon av investeringsprogrammet i økonomiplanperioden må inneholde en analyse av de driftsmessige konsekvensene ved investeringen, samt også for alternativet ved å ikke investere. Dette må gjelde for hele investeringsprogrammet.*

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i april 2018 og ble fremlagt av stab for økonomi og utvikling.

Når det gjelder vedtakets punkt 1, henvises det i økonomirapport 1 2018 til ovennevnte vedtak i sak 81/18. Det fremgår av økonomirapporten at kommunedirektøren har gått gjennom investeringsprosjektene med sikte på begynnende reduksjon av vedtatt nivå og å redusere låneopptaket for inneværende år. Det fremgår videre at i forhold til å redusere investeringsnivået fra og med 2019, har en i økonomirapporten hatt fokus på de prosjektene som ikke er iverksatt eller bundet av kontrakt. Det foreslås en reduksjon i ordinære investeringer med 927,7 millioner kroner. Utover det, inngår det i økonomirapport 1 ikke drøftinger av prioriteringer av investeringer, jf. vedtakets pkt. 2. Imidlertid fremgår det av forslag til handlings- og økonomiplan 2019-2022 at kommunens investeringer for å forbedre driften på helse og omsorg, samt prosjekter knyttet til barn og unge må prioriteres først.

Vi har spurt administrasjonen om det utover det som står i økonomirapport 1 er fremlagt en revidert plan for investeringer, jf. vedtakets punkt 1. Administrasjonen har opplyst at dette gjøres årlig gjennom handlingsprogrammet og i økonomirapportene.

Vedtaks punkt 3 gjelder forslag til investeringsreglement. Vi finner ikke at slikt forslag til investeringsreglement ble fremlagt kommunestyret forut for behandling av kommunens handlings- og økonomiplan 2019-22 i 2018, og heller ikke senere. Administrasjonen har forklart at årsaken til at det ikke er utarbeidet, er at det ikke har vært ressurser til å ferdigstille arbeidet.

Når det gjelder vedtaks punkt 4, har administrasjonen opplyst at det ikke er utarbeidet analyse i tråd med vedtakets ordlyd, men at det arbeides med å kartlegge driftsmessige konsekvenser i forbindelse med revidering av kommende handlingsprogram. Her vil også konsekvensene av å ikke investere, beskrives.

Revisors vurdering

Ut fra de opplysningene vi finner, og opplysningene vi har fått fra administrasjonen, er vedtakets første og andre punkt fulgt opp. Når det gjelder vedtaks punkt 3, er det ikke utført. For vedtaks punkt 4 har administrasjonen opplyst at det ikke er utarbeidet analyse i tråd med vedtakets ordlyd, men at driftsmessige konsekvenser kartlegges i forbindelse med kommende handlingsprogram – hvor også konsekvensene av ikke å investere vil beskrives. Det er over tre år siden kommunestyret fattet vedtak om at det skulle utarbeides investeringsreglement og analyse av driftsmessige konsekvenser ved investeringer. På denne bakgrunn er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **er oppfylt** for vedtakspunktene 1 og 2 i sak 81/18 og **ikke oppfylt** for vedtakspunktene 3 og 4.

Sak 107/18 Økonomirapport 1

Vedtak:
[...]

Administrasjonen kommer med en orienteringssak til kommunestyret om hvordan avd i Tromsø kommune jobber med sykefravær

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i mai 2018 og ble fremlagt av stab for økonomi og utvikling. Ovennevnte vedtaks punkt ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Revisor har fra administrasjonen fått opplyst at orienteringssak ble behandlet i administrasjonsutvalget 17.2.2021. I denne saken – sak 1/21 i administrasjonsutvalget – er det opplysninger om sykefraværstall, fravær relatert til covid-19 og utviklingen i sykefraværstall for de ulike avdelingene. Videre er det opplysninger om blant annet arbeid med oppfølging av sykemeldte arbeidstakere, samarbeid med bedriftshelsetjeneste og NAV og kurs for ledere som gjelder oppfølging av sykemeldte. Det fremgår av over 30 avdelinger i kommunen i 2020 er valgt ut til ekstra oppfølging med bakgrunn i høyt sykefravær. Disse følges opp i samarbeid med Arbeidslivssenteret, kommunens bedriftshelsetjeneste og seksjon for personal og organisasjonsutvikling. Dette arbeidet vil fortsette inn i 2021. Det fremgår av saken at arbeidet med sykefravær er kontinuerlig og langsiktig.

Videre har administrasjonen opplyst at saken ved en inkurie ikke ble fremlagt for kommunestyret, og at den ville fremmes for kommunestyret i oktober 2021. Saken var ikke på sakslista til kommunestyrets møte i oktober 2021.

Revisors vurdering

Vedtaks punktet i sak 107/18 om orienteringssak om sykefravær ble vedtatt av kommunestyret i mai 2018. Per september 2021 var det ikke fremlagt slik sak for kommunestyret. Administrasjonen har opplyst at saken ville fremmes for kommunestyret i oktober 2021, men den var ikke på sakslista til dette møtet. Høsten 2021 var det over tre år siden kommunestyret fattet sitt vedtak. Det er etter revisors vurdering for lang tid. Revisors vurdering er at kommunedirektøren for ovennevnte vedtaks punkt i sak 107/18 **ikke har oppfylt** revisjonskriteriet om å *iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*.

Sak 118/18 Plan 1861 – detaljregulering for Storelva, eiendom 71/753**Vedtak:**

Plan 1861, detaljregulering for Storelva, eiendom 71/753, med plankart datert 19.03.2018 og tilhørende bestemmelser datert 19.03.2018, vedtas.

Vedtaket er fattet i medhold av pbl § 12-12.

Det skal regulerast inn sykkelveg med fortau langs SKV1 og SKV2.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i mai 2018 og fremlagt av avdeling for bymiljø.

Administrasjonen har oversendt plankart som viser at det er regulert inn sykkelveg med fortau (o_SS1 og o_SS2) langs SKV1 og SKV2 i plan 1861.

Revisors vurdering

Revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt** for vedtaks punktet i sak 118/18.

Sak 123/18 Evaluering av dagens ordning for behandling av klager i byggesaker**Vedtak:**

1. *Gjeldende ordning for behandling av klagesaker videreføres uten endringer.*
2. *Kommunestyret ber avdelingsdirektøren med jevne mellomrom ta opp til diskusjon med byutviklingskomiteen hvor kommunen bør legge seg i ulike klagesaker.*
3. *To ganger i året skal det rapporteres til byutviklingskomiteen om mengden klagesaker, omtrent hva som er omstridt og på hvilken måte kommunen behandler disse. Rapporten skal gi et bilde av hvilken type saker som får medhold.*

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i juni 2018 og ble fremlagt av avdeling for bymiljø. Revisor har gjennomgått protokoller fra møter i byutviklingskomiteen⁹ i etterkant av kommunestyrets vedtak. Det fremgår av protokollene at komiteen har fått orienteringer som gjelder behandlinger av klager i byggesaker:

- I møte 18.10.2018 var det orientering: *Infosak, utfordringer i klagebehandlinger*

⁹ Frem til kommunevalget i 2019: Byutvikling, miljø- og transportkomiteen. Etter kommunevalget i 2019: Kommune- og byutviklingsutvalget.

- I møte 14.3.2019 var det orientering: *Rapport til byutviklingskomiteen – klagesaksbehandling byggesak*

I møte 14.4.2020 fikk utvalget saken *Orientering om klagesaksbehandling ved enhet for byggesak år 2019* til behandling. Av saken fremgår det hvor mange klager som var mottatt og hvor mange av disse som var henholdsvis avvist, tatt til følge og oversendt Fylkesmannen. Det inngår også informasjon om hva klagen gjaldt, i hvor stor andel av sakene Fylkesmannen stadfestet kommunens vedtak og hvordan avdelingen har arbeidet med klagesaker. Det er informasjon om kommunens saksbehandlingstid i klagesaker samt oversikt over Fylkesmannens klagebehandling. Utvalgets vedtak var: *Orientering om enhet for byggesaks behandling av klagesaker i år 2019 godkjennes.*

I møte 1.12.2020 fikk utvalget saken *Orientering om klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven – året 2020* til behandling. Saken inneholder omtrent tilsvarende informasjon som saken om klagesaksbehandling for året 2019. Utvalgets vedtak i saken var: *Redegjørelse for kommunens behandling av klager etter plan- og bygningsloven på byggesaker i år 2020 tas til orientering.*

Administrasjonen har opplyst at det i tillegg vil fremlegges en orienteringssak innen utgangen av 2021.

Revisors vurdering

Administrasjonen har både gitt orienteringer og fremlagt saker om klagesaksbehandling for komiteen/utvalget. Når det gjelder vedtakets punkt 2 om at avdelingsdirektør med jevne mellomrom skal ta opp til diskusjon med komiteen/utvalget hvor kommunen bør legge seg i ulike klagesaker, legger revisor til grunn at orienteringene og sakene som fremlegges om klagesaksbehandling også gir grunnlag for slike diskusjoner. Det er imidlertid ikke lagt frem sak/rapport om klagesaksbehandling to ganger i året, slik det følger av vedtaket at skal gjøres. Revisor vurderer på denne bakgrunn revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, som **oppfylt** for de undersøkte vedtakspunkt 2 i sak 123/18. For vedtakspunkt 3 vurderer vi revisjonskriteriet som **ikke fullt ut oppfylt**.

Sak 135/18 Plan for skolehelsetjenesten

1. *Plan for skolehelsetjeneste i Tromsø kommune vedtas.*
2. *Prosjektrapport om Psykologisk førstehjelp som forebyggende gruppetiltak i grunnskolen tas til orientering.*
3. *Psykologisk førstehjelp tilbys fra skolehelsetjenesten fra høst 2018 på 2., 5. og 8. trinn*
4. **Rapport om implementering og brukertilfredshet legges frem for oppvekst og utdanningskomiteen høst 2020.**
5. **a. Tromsø kommune setter inn de nødvendige ressurser for å oppfylle bemanningsnormen i skolehelsetjenesten i løpet av 2018-2019, og obligatorisk helsesøstertime i Tromsøskolen videreføres.**
b. Man søker å styrke tverrfagligheten i skolehelsetjenesten
6. *Økte kostnader med oppfylling av bemanningsnormen søkes innarbeidet i forbindelse med behandlingen av budsjett og økonomiplan.*
7. *Kommunestyret innser at det er vanskelig å rekruttere helsesøstre til ledige stillinger i kommunen. Kommunestyret ber derfor om at det både fra politisk og administrativt nivå rettes henvendelser til sentrale myndigheter om økning i utdanningskapasiteten for helsesøstre. Hensikten med dette må være at kommunene kan gjennomføre de Nasjonale faglige retningslinjer for det helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom.*

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i juni 2018 og fremlagt av avdeling for oppvekst og utdanning. Vedtakspunktene 5-7 ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Ifølge vedtakets punkt 4 skulle det høsten 2020 fremlegges rapport om implementering og brukertilfredshet for oppvekst- og utdanningskomiteen. Vi finner ikke at slik rapport er fremlagt og har spurt administrasjonen om oppfølging av vedtaket. Administrasjonen har opplyst at det er utarbeidet rapport om implementeringen og at denne rapporten ikke er lagt frem for politisk behandling. Årsaken er at den skal inngå i en større evaluering som også omhandler brukertilfredshet. Denne evalueringen gjennomføres i regi av Folkehelseprosjektet. Dette prosjektet omhandler psykisk helse og rusforebygging blant barn og unge. Kommunen samarbeider med henholdsvis RKB Nord og KORUS i gjennomføringen av prosjektet. Vi har fått tilsendt plan for evaluering. Denne er forsinket og kommunen har opplyst at den må revideres.

Administrasjonen har opplyst at obligatorisk helsesøstertime er videreført som forutsatt i vedtaket. Videre har administrasjonen opplyst at Tromsø kommune ikke har oppfylt bemanningsnormen, jf. vedtakets punkt 5a). Det mangler to stillinger i henhold til bemanningsnormen.

Om styrking av tverrfaglighet, jf. vedtakets punkt 5b), har administrasjonen opplyst at blant annet opprettelse av seksjon for barn og unge har bidratt til økt tverrfaglighet og samarbeid med andre tjenester til barn og unge.

Når det gjelder henvendelser til sentrale myndigheter om økning i utdanningskapasiteten for helsesøstre, har administrasjonen opplyst at det ikke er rettet henvendelse(r) fra administrativt nivå til sentrale myndigheter. Imidlertid har Tromsø kommune jevnlig dialogmøter med UiT hvor det settes fokus på utdanningskapasiteten, har administrasjonen opplyst.

Revisors vurdering

Med bakgrunn i at det ikke er fremlagt rapport om implementering og brukertilfredshet som forutsatt i vedtaket, er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* **ikke er oppfylt** for vedtakspunkt 4. For vedtakspunkt 5a) vurderer vi revisjonskriteriet som **delvis oppfylt**, med bakgrunn i at obligatorisk helsesøstertime er videreført, mens bemanningsnormen ikke er oppfylt. For vedtakspunkt 5b) vurderer vi revisjonskriteriet som **oppfylt**. Det er ikke rettet henvendelse fra administrativt nivå til sentrale myndigheter om økning i utdanningskapasiteten for helsesøstre, og for denne delen av vedtakspunkt 7 er revisors vurdering at Tromsø kommune **ikke har oppfylt** revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*.

Sak 136/18 Plan for svangerskap og barselomsorgen 2018 – 2022

Vedtak:

1. Plan for svangerskap og barselomsorgen i Tromsø kommune 2018-2022 vedtas.
2. Elektronisk meldingsutveksling mellom jordmor og fastlege, og mellom kommune- og spesialisthelsetjeneste er en prioritert oppgave i planperioden.
3. Kommunestyret ber om redegjørelse i 2019 vedr. hvordan man etablerer en bærekraftig tjeneste vedr. barselomsorg.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i juni 2018 og fremlagt av avdeling for oppvekst og utdanning. Vedtakspunktene 2 og 3 ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Administrasjonen har opplyst at det i samarbeid med Helse Nord er pilotert og implementert elektronisk meldingsutveksling, jf. vedtakspunkt 2. Det er altså i dag etablert elektronisk meldingsutveksling. Dette er omtalt i kvalitetsmelding for seksjon for barn og familie 2020:

I februar 2019 ble det endelig åpnet for elektronisk meldingsutveksling mellom helsestasjonens fagsystem og Helse-Nord. Nå mottar helsestasjonene melding om fødsel fire timer etter at barnet er født og ny melding når familien reiser hjem. I tillegg mottar jordmortjenesten epikrise på mor, epikriser fra BUP og andre helseforetak og har mulighet til å kommunisere med fastlegene via egne meldinger.

Når det gjelder vedtakets punkt 3, er det ikke lagt frem redegjørelse for kommunestyret om hvordan man etablerer en bærekraftig tjeneste. Administrasjonen har opplyst at utvalg for oppvekst og utdanning har blitt generelt orientert gjennom årlige kvalitets- og utviklingsmeldinger for seksjon for barn og unge.

Revisors vurdering

Vedtaket punkt 2 er fulgt opp. Vedtakets punkt 3 er ikke fulgt opp gjennom redegjørelse til kommunestyret, men administrasjonen har opplyst at utvalget er holdt orientert. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt** for vedtakspunkt 2 i sak 136/18 og **ikke oppfylt** for vedtakspunkt 3.

Sak 167/18 Handlings- og økonomiplan 2019 – 2022

Vedtak:

[...]

Prinsipper for kombinert moderasjon for familier med barn både i barnehage og SFO legges frem i løpet av våren 2019.**Kommunen skal starte utredning av egne planskilte ski- og fotgjengeroverganger over Langnesvegen og Tverrforbindelsen.***Revisors funn*

Saken ble behandlet av kommunestyret i september 2018 og ble fremlagt av stab for økonomi og utvikling. De ovennevnte vedtakspunktene ble vedtatt etter verbalforslag i kommunestyret.

Første vedtakspunkt gjelder kombinert søskenmoderasjon i barnehage og SFO. Sak om dette ble fremlagt våren 2019 og behandlet av kommunestyret i april 2019; sak 65/19. I saken er det informasjon om gjeldende ordninger for moderasjon i barnehage og SFO. Videre er det redegjort for tre ulike muligheter for kombinerte moderasjonsordninger og økonomiske konsekvenser av disse. Kommunedirektørens konklusjon er at kombinert søskenmoderasjon i barnehage og SFO ikke er mulig å finansiere innenfor gjeldende økonomiske rammer. Kommunestyret vedtok følgende i sak 65/19:

1. *En kombinert søskenmoderasjon i barnehage og SFO vil komme småbarnsfamilier til gode, og Utdanning og oppvekstkomiteen anbefaler at en slik søskenmoderasjonsordning innføres i Tromsø kommune.*
2. *Valg av modell for søskenmoderasjonsordningen må sees i sammenheng med:
Handlings- og økonomiplan
Kvalitetsplan for SFO
Revidering av vedtekter for SFO*

Det andre vedtakspunktet gjelder utredning av egne planskilte ski- og fotgjengeroverganger. Administrasjonen har opplyst at dette ikke er utredet. Det er sett på noen muligheter, men ikke gjort noen helhetlig konklusjon. De vil se nærmere på hvordan de tar dette arbeidet videre.

Revisors vurdering

For vedtakspunktet som gjelder kombinert søskenmoderasjon i barnehage og SFO, er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt**.

For vedtakspunktet om utredning av planskilte ski- og fotgjengeroverganger, har administrasjonen opplyst at det ikke er gjort slik utredning per oktober 2021. Vedtaket ble fattet i september 2018. Revisors vurdering for dette vedtakspunktet er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **ikke er oppfylt**.

Sak 166/18 Beredskapsmessig utbygging av 4G dekning

Vedtak:

1. Tromsø kommune inngår i samarbeid med Telenor 4G av tre områder:
 - a) Kattfjordeidet
 - b) Fjellvang (Brevikeidet-Sjursnes)
 - c) Rekvik
2. Tromsø kommune søker NKOM om å benytte resterende del av tilskuddet (2,55 MNOK) til beredskapsmessig utbygging i de nevnte områder.
3. Dersom utbyggingen krever finansiering ut over 5 MNOK, så skal dette finansieres over disposisjonsfondet. Eventuell sak om tilleggsfinansiering må forelegges politisk behandling uten ugrunnet opphold.
4. Prosjektet igangsettes umiddelbart.
5. Formannskapet holdes orientert om fremdrift.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i september 2018 og fremlagt av stab for økonomi og utvikling. Vedtakspunktene ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

I formannskapets møte 19.1.2021 ble det stilt spørsmål knyttet til oppfølging av dette vedtaket. Kommunedirektøren besvarte spørsmål i møtet, men ville også komme med en skriftlig redegjørelse på bakgrunn av spørsmålene. Slik redegjørelse er datert 26.1.2021 og vedlagt protokollen til formannskapsmøtet. Her inngår en tidslinje for oppfølgingen av vedtaket. Denne er inntatt i utklipp nedenfor.

2018	
5. oktober	Søknad om omdisponering av tilskuddsmidler til NKOM etter tidligere utbygging på Kvaløya knyttet til bredbånd til faste husstander
16. oktober	Avslag om omdisponering av midler
16. oktober	Klage fra Telia basert på artikkel i Nordlys på manglende anbud og brudd på lov om offentlig anskaffelser
19. oktober	Saksbehandler ber om fritak for oppgaven som saksbehandler på grunn av stillingsreduksjon og andre presserende oppgaver
	Perioden november 2018 til og med januar 2019 er det ingen ledige ressurser til å jobbe med anbudsgrunnlag
2019	
30. januar	Det blir nedsatt en arbeidsgruppe med folk fra IT, Beredskap og Anskaffelser for å utarbeide et anbudsgrunnlag for en anskaffelse
Februar-mars	Avklaringer med hva leveransen skal inneholde Avklaringer med Politiet knyttet til beredskap i disse områdene
April	Kunngjøring Doffin – ønske om dialog med aktuelle leverandører vedrørende fremtidig utbygging av 4G.
25. april	Dialogmøte om 4G utbygging.

	Møte med leverandørene, de presenterer sine mulige løsninger. Kartutsnitt og behovsbeskrivelse sendes ut til leverandørene i forkant.
06. mai	Utarbeidelse av kravspesifikasjon.
08. mai	4G kravspesifikasjon, fokus på krav og hensyn til miljøet.
11. juli	Anbudet lyses ut på DOFFIN
3 september	Anbudsfrist forlenges etter ønske fra leverandør, ny frist 26 september
26 sept	Vurdering av innkommet tilbud vedståelsesfrist 27. april 2020
12. desember	Dialog med berørte grunneiere. Infoskriv sendt ut til berørte grunneiere og utviklingslag, med informasjon om arbeidet og beskrivelse fra Telenor. Troms Kraft Nett har levert prisoverslag over kostnader for fremføring av strøm til de ulike lokasjonene. Eiendom v/Knapp vil bistå med inngåelse av avtaler med grunneier. Skisse til videre arbeid: <ul style="list-style-type: none"> - Prat med byutvikling og byggesak ang. Kattfjordeidet, pga bygging av hytte og mast omfattes av plan- og bygningsloven - Utarbeide saksfremlegg for behandling tidlig 2020.
2020	
2 februar	Det overleveres et utkast til sak fra seksjon for IT og arkiv. Saken inneholder ikke forslag til finansiering da disposisjonsfondet er brukt opp i 2019. Saken tenkes fremmet med mulig finansiering i økonomirapport 1 i mai
27. april	Vedståelsesfrist på anbud forlenges av Telenor til 15. juni
27 mai	Økonomirapport 1 – saken uteglemmes å nevnes i økonomirapporten hvor kommunedirektøren ikke kan prioritere prosjektet av økonomiske grunner (må finansieres over driftsbudsjettet) – på grunn av stort merforbruk i driften og et betydelig regnskapsmessig underskudd fra 2019.
15 juni	Vedståelsesfrist for anbud går ut
24 juni	Møte med utviklingslaget på Sjursnes – hvor konklusjonen er å få til møte med Telenor til høsten
26 august	Møte med Telenor – hvor saken med manglende finansiering forklares men at administrasjonen ønsker å jobbe med å finne løsning men at den trenger tid
28 oktober	Økonomirapport 2 – økonomisituasjonen ikke forbedret fra økonomirapport 1
2. november	Kommunedirektørens budsjettforslag – ikke funnet rom innenfor rammene til å finansiere et utbyggingsprosjekt – nytt prosjekt vil kreve nytt anbud
2021	
15. januar	Møte med Telenor og Utviklingslagene. Enighet om å gå videre med å se på løsninger i forhold til utbygging med prioritering av områder
5 februar	Planlagt arbeidsmøte om å se på Kattfjordeidet – kartlegging av alternativer og kostnader.

Som det fremgår av tidslinja ovenfor, ble det søkt til NKOM om å omdisponere midler. Denne søknaden ble avvist. I henhold til vedtaket skal kommunen inngå samarbeid med Telenor. Revisor oppfatter at det av hensyn til regelverket for offentlige anskaffelser ble gjennomført en konkurranse. I notatet er det opplyst at Telenor som eneste tilbyder ble valgt.

I den skriftlige redegjørelsen er det opplyst at administrasjonen har uteglemt å nevne saken i økonomirapporter. Kommunens disposisjonsfond var brukt og administrasjonen fant ikke midler til å finansiere prosjektet.

Om veien videre står det i redegjørelsen av 26.1.21 at i møte 15.1.21 mellom kommunen, Telenor og utviklingslagene ble partene enige om å se på løsninger der Tromsø kommune kontakter Troms Kraft for å se på mulighet for å fremføre strøm til utbyggingspunkter hvor Telenor tar kostnaden med å plassere sendere på Sjursnes og Kattfjordeidet. Tromsø kommune ville da måtte inngå avtaler om kraftfremføring med Troms Kraft AS i tråd med de behov utstyret til Telenor dekker samt bygge master. Det ville da være aktuelt at kommunen selv stod som eier av mastene. Før oppføring av master var det behov for avklaringer av plassering med

grunneiere og andre myndigheter. Det måtte gjøres nærmere undersøkelser av om det var behov for nytt anbud. Løsninger for Rekvik var på dette tidspunktet ikke drøftet, og ville måtte komme seinere.

Videre var det redegjort for at basestasjoner med hytte (ved behov) omfattes av plan- og bygningsloven og at slikt tiltak må omsøkes gjennom byggesak. Om finansiering stod det at økonomisk utlegg til strømforsyning til basestasjonspunkter finansieres over driftsbudsjettet da det omfatter et anlegg kommunen sannsynligvis ikke vil eie. Mastene og eventuelle hytter ville sannsynligvis kunne anses som investering, da kommunen vil kunne eie disse som installasjoner.

Til slutt i redegjørelsen fra kommunedirektør, står at innholdet i redegjørelsen burde vært løpende rapportert til formannskapet, og at kommunedirektøren beklager at det ikke har skjedd.

I mars 2021 ble det inngått intensjonsavtale mellom Tromsø kommune og Telenor om Kattfjordeidet. Revisor har spurt om utbyggingen av 4G er ferdigstilt i de tre nevnte områdene. Administrasjonen har opplyst at det er den ikke. For Kattfjordeidet er prosessen godt i gang, men kommunen venter fortsatt på avtale med grunneier. Det er reist stolper for strømforsyning, mens trafo er forsinket på grunn av råvaremangel. Anbud på mast/hytte blir lyst ut før jul dersom grunneieravtale er på plass, med kontraktsignering i midten av februar 2022. Oppstart av byggearbeid er anslått til august 2022 med byggetid på tre måneder.

Kostnadsoverslaget for Kattfjordeidet er som følger har administrasjonen opplyst:

Fremføring av strøm:	0,6 mill. (Arva)
Mast/hytte:	2,0 mill (Lyses ut)
El-installasjon:	0,2 mill (Rammeavtale)
Rådgiver:	0,1 mill
Adm.:	0,1 mill
Margin:	0,5 mill
SUM eks.mva.	3,5 mill

Når det gjelder tidsbruk i oppfølgingen av vedtaket, fremgår denne til dels av tidslinjen som er gjengitt ovenfor fra kommunedirektørens notat av 26.1.2021. Videre har administrasjonen opplyst at av ukjente grunner har ikke prosjektet vært overlevert de deler av organisasjonen som normalt har ansvar for å gjennomføre investeringsprosjekt knyttet til infrastruktur, noe som har medført utfordringer. Dette må antas å ha medført forsinkelser. Videre har administrasjonen understreket i den sammenheng at dette kan synes som bagatellmessige prosjekter, men de er likevel krevende ettersom de representerer inngrep i uregulerte områder med tematikk bl.a. knyttet til ulike sektorinteresser som friluftsliv og reindrift, samt at potensielle lokasjoner må sikres mot skred.

Revisor oppfatter at endringer av ansvarlige for oppfølging av dette vedtaket internt i kommunen har fått betydning for fremdriften i oppfølgingen. Videre oppfatter vi at arbeidet med 4G-dekning på Kattfjordeidet er godt i gang, mens det fremdeles gjenstår en del arbeid når det gjelder Sjursnes og Rekvik.

Revisors vurdering

Tromsø kommune har inngått samarbeid med Telenor om 4G på Kattfjordeidet, jf. vedtakets punkt 1. Tromsø kommune har i tråd med vedtakspunkt 2 søkt NKOM om omdisponering av tilskudd, men fikk avslag. Jf. vedtakspunkt 3 har administrasjonen opplyst at det ikke har vært

midler på disposisjonsfondet til å finansiere utbyggingen. Det har ikke blitt fremlagt sak om tilleggsfinansiering for politisk behandling uten ugrunnet opphold. Arbeid med prosjektet ble igangsatt, men tidsbruken tilsier at prosjektet ikke ble igangsatt umiddelbart (jf. vedtakspunkt 4). Vedtakspunkt 5 om å holde formannskapet orientert om fremdrift er ikke fulgt opp, noe kommunedirektøren tidligere har beklaget.

På bakgrunn av ovennevnte er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **delvis er oppfylt** for vedtakspunkt 1 og **oppfylt** for vedtakspunkt 2. For vedtakspunktene 3, 4 og 5 vurderer vi revisjonskriteriet som **ikke oppfylt**.

Sak 176/18 Kommunedelplan idrett og friluftsliv 2018 – 2021

Vedtak:

[...]

3. Parallelt med utgreiinga av Tromsø spektrum skal det utarbeides eit alternativ med fleire mindre hallar i bydelane for å dekke behovet for treningstid for hallidrettane. Kommunestyret vil på eit seinare tidspunkt ta stilling til om det eine eller andre skal realiserast.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i oktober 2018 og fremlagt av avdeling for kultur og idrett. Vedtakspunkt 3 ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Vi har spurt administrasjonen om hva som er status i arbeidet med Tromsø Spektrum, om det er utredet et alternativ med flere mindre haller i bydelene og om det er planlagt sak for politisk behandling om realisering av Tromsø Spektrum eller alternative løsninger.

Om status i arbeidet med Tromsø Spektrum har administrasjonen opplyst at dette kun er på et idestadium. Behovet for areal til et nytt, større arrangementsanlegg vil bli spilt inn i forbindelse med revisjon av KPA (kommuneplanens arealdel). Videre har de opplyst at prioritering av idrettsanlegg skjer gjennom rullering av kommunedelplan for idrett og friluftsliv.

Det er kun delvis utarbeidet et alternativ med flere mindre haller i bydelen, har administrasjonen opplyst. Dokumentet «Behov for arealer til nye idrettshaller» ble aldri ferdigstilt og presentert for politisk behandling, og utredningsarbeidet er således heller ikke ferdig. Dokumentet vil likevel kunne bli brukt som bakgrunnskunnskap i arbeidet på revisjonen av KPA, ifølge administrasjonen.

På spørsmålet om det er planlagt politisk sak om realisering av Tromsø Spektrum eller alternative løsninger, har administrasjonen svart at det per nå ikke er klart for å fremme en sak om realisering av Tromsø Spektrum eller en overordnet plan med alternative løsninger. Arbeidet som er gjort hittil vil kunne brukes i et slikt saksfremlegg. Tromsø Spektrum ligger inne i områdereguleringsplanen for Templarheimen som en mulighet der Tromsøhallen i dag ligger. Dette har administrasjonen opplyst at senere har vist seg ikke å være den beste løsningen, ettersom man ikke klarer å finne erstatning for aktiviteten i en anleggsperiode. Det har derfor også versert alternativer med en tilleggshall ved siden av Tromsøhallen samt at Spektrum lokaliseres andre plasser.

Revisors vurdering

Kommunestyrets vedtak innebar en forutsetning om at Tromsø Spektrum skulle utredes – og at det parallelt med dette skulle utredes et alternativ til dette med idrettshaller i bydelene. Slik revisor forstår opplysningene fra administrasjonen er arbeidet med Tromsø Spektrum på et idéstadium og ikke konkretisert nok til at det per nå kan utarbeides konkrete alternative løsninger heller. Imidlertid er det påbegynt arbeid som kan benyttes til dette. Med bakgrunn i at forutsetningen kommunestyrets vedtak bygger på ikke er til stede, vurderer vi det **ikke som relevant** å vurdere revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*.

Sak 192/18 Orienteringssak – fremdrift av tiltaksutredning for lokal luftkvalitet**Vedtak:**

Status på fremdrift for tiltaksutredning for lokal luftkvalitet tas til orientering.

1. *Kommunestyret ber om å få ei sak om innføring av piggdekkavgift med forslag til avgiftsnivå og gjennomføring. Kommunestyret vil på tidspunktet ta stilling til innføring av piggdekkavgift eller ikke.*
2. *Kommunestyret ber om å få greidd ut innføring av miljøfartsgrense og datokøyring.*

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i november 2018 og lagt frem av avdeling for bymiljø. Vedtakspunktene 1 og 2 ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Vi har spurt hvordan dette vedtaket er fulgt opp og administrasjonen har vist til kommunestyresakene 211/19 *Tiltaksutredningen for lokal luftkvalitet Tromsø kommune* og 77/20 *Tiltaksutredningen for lokal luftkvalitet – vurdering av vedtatt handlingsplan til Miljødirektoratet*.

I sak om tiltaksutredningen for lokal luftkvalitet er innføring av piggdekkgebyret, etter prinsippet om at forurensere betaler, tiltak 1 i handlingsplanen for bedre luftkvalitet. Det foreslås også å øremerke inntekten fra piggdekkavgift til øvrige tiltak for å bedre luftkvaliteten. Det står videre i saksfremlegget at dersom handlingsplanen vedtas uten tiltaket piggdekkgebyr, vil piggfriandelen fortsette å være lav og kostnadene til økt renhold og støvdemping vil øke, fordi et effektivt forebyggende tiltak fjernes. Uten et slikt tiltak vurderes det som stor sannsynlighet for at det må utarbeides ny tiltaksutredning for lokal luftkvalitet. Samferdselsdepartementet kan også pålegge kommunen å innføre piggdekkgebyr. Kommunestyret vedtok tiltakene i handlingsplanen – med unntak av tiltak 1 om piggdekkavgift.

I sak 77/20 inngikk Miljødirektoratets vurdering av tiltakene i utredningen. Miljødirektoratet viste til at når tiltak tas ut av planen, må man vurdere den samlede effekten av handlingsplanen og om den vil føre til tilstrekkelige utslippsreduksjoner, og eventuelt ta inn andre tiltak med tilsvarende utslippsreducerende effekt. I administrasjonens innstilling til vedtak foreslås å vedta tiltaksutredningen slik den ble fremlagt i sak 211/19, inkludert piggdekkgebyr. Kommunestyret vedtok dette, herunder piggdekkgebyr som et tiltak.

Når det gjelder gebyrsats, har administrasjonen opplyst at dette reguleres nasjonalt og ikke kan bestemmes av kommunen¹⁰. I den nasjonale forskriften stilles også krav til innkreving, skilting og soner. I juni 2021 la administrasjonen frem for kommunestyret sak 78/21 *Lokal forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr – Tromsø kommune*. Kommunestyret vedtok denne forskriften, men ikke ikrafttredelse av den. Dersom forskriften skal tre i kraft, må det fattes nytt vedtak om det. Det vil si at det per i dag ikke er innført piggdekkavgift i Tromsø kommune.

Det andre vedtakspunktet gjelder utredning av innføring av miljøfartsgrense og datokjøring. Dette har administrasjonen opplyst er tiltak som inngår i tiltaksutredningen. Vi finner at miljøfartsgrense er omtalt og vurdert i tiltaksutredningen, og anbefalingen er at dette vurderes innført på senere tidspunkt. Vi finner ikke at datokjøring er utredet i tiltaksutredningen.

Revisors vurdering

Administrasjonen har fulgt opp kommunestyrets vedtak gjennom fremlegg av tiltaksutredning for lokal luftkvalitet, hvor innføring av piggdekkavgift er utredet. Når det gjelder avgiftsnivå, følger dette av sentral forskrift. Dette er redegjort for i de aktuelle sakene. Tiltaksutredningen er et omfattende arbeid og etter revisors vurdering er tiden fra vedtaket ble fattet til sak ble fremlagt rimelig. Vedtakspunkt 2 om utredning av innføring av miljøfartsgrense og datokjøring finner vi er delvis innfridd – da miljøfartsgrense er vurdert, men ikke datokjøring. Revisor vurderer revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, som **oppfylt** for vedtakspunkt 1 i sak 192/18 og **delvis oppfylt** for vedtakspunkt 2.

Sak 195/18 Justering av handlings- og økonomiplan 2019-2022

Vedtak:

[...]

II.- Nye verbalforslag:

[...]

3. Kommunestyret ber om at det i økonomirapport 1 blir konsekvensutredet et kutt i sentrale administrative tjenester på mellom 5 % og 10 %.

4. Kommunestyret ber om at formannskapet og helse og velferdskomiteen fortløpende blir involvert og orientert om tiltak og endringsprosesser i helse og omsorgssektoren.

Det utarbeides en kommunal distriktsstrategi for Tromsø kommune. Denne skal bidra til mer helhetlig distriktpolitikk og legge bedre til rette for offentlig infrastruktur.

[...]

Kommunestyret ber om at det utarbeides en Handlingsplan for forebygging av selvskading og selvmord.

[...]

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i desember 2018 og fremlagt av stab for økonomi og utvikling. De ovennevnte vedtakspunktene ble – som det fremgår – vedtatt etter verbalforslag.

¹⁰ Dette følger av Forskrift av 7.5.1999 nr. 437 om gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr. Forskriftens § 4 omhandler gebyrets størrelse og lyder: *Gebyret fastsettes til kr. 1400 pr. sesong, kr. 450 per måned og kr. 35 per dag. Betalt gebyr i en gebyrsone er gyldig betaling i andre gebyrsoner.* For bil med totalvekt 3500 kg eller mer skal gebyrsatsene doubles.

Vedtakspunkt 3, som gjelder konsekvensutredning av kutt i sentrale administrative tjenester på mellom 5 og 10 %, ble fulgt opp gjennom økonomirapport 1. Det var et eget vedlegg til økonomirapporten hvor dette var konsekvensutredet. Økonomirapport 1 ble behandlet av kommunestyret i mai 2019, i sak 68/19.

Oppfølgingen av vedtakspunkt 4 er omtalt i økonomirapport 1:

Oppfølging: Frem til Økonomirapport 1-2019 var det rapporter til formannskapet hver. 14. dag om arbeidet med tiltak og endringsprosesser. Avdelingen har høsten 2019 hatt fokus på gjennomføring av vedtakene i økonomirapport 1-2019. Nye tiltak har ikke blitt iverksatt. Arbeidet med økonomi de neste månedene vil både omhandle reduksjon av kostnad med effekt 2019 samt tilpasninger til rammen 2020. I dette arbeidet vil føringer fra kommunestyret legges til grunn i prioriteringene. Komite og formannskap holdes orientert når nye endringsprosesser skal gjennomføres.

Med bakgrunn i ovennevnte utdrag, har vi spurt administrasjonen om det etter dette og til høsten 2021 har vært gjennomført nye endringsprosesser og hvordan helse- og velferdsutvalget/formannskapet har blitt holdt orientert. Administrasjonen har opplyst at endringsprosesser kan tolkes som veldig mange prosesser. Vi har fått opplyst at det er nok flere saker som innebærer endringer, men noen er:

- K-sak 114/19 «Ny inndeling av seksjoner i avdeling helse- og omsorg»
- K-sak 84/18 «Tillitsreformen i Tromsø kommune»
- Sak 4/20 i Helse- og velferdsutvalget «Evaluerer av bemanningskontoret»
- Formanskaps-sak 85/20 «Kvaløysletta sykehjem»
- K-sak 58/20 «Forarbeid til helhetlig plan for helse- og omsorg»

Videre har administrasjonen opplyst at det har vært fortløpende orienteringer i komitemøtene.

Når det gjelder vedtaket om utarbeidelse av kommunal distriktsstrategi, inngår dette i kommunens planprogram. Dette ble behandlet og vedtatt i november 2020, sak 159/20. Her fremgår at distriktsstrategi skal utarbeides våren 2021. Slik sak har per oktober 2021 ikke vært til politisk behandling. Det står i handlingsprogrammet at ansvarlig for planen er SØK (stab for økonomi og utvikling). Administrasjonen har opplyst at distriktsstrategien er under arbeid. Det er utarbeidet et kunnskapsgrunnlag til planarbeidet som har vært på intern høring før sommeren for å sjekke at informasjonen er korrekt. Høsten 2021 pågikk arbeid med å utarbeide høringsdokument. Dersom kommunedirektørens ledergruppe ga klarsignal, kunne denne i beste fall komme til behandling i formannskapet i oktober 2021 med sak om utsendelse på høring. Per 2.11.2021 var saken ikke behandlet av formannskapet.

Handlingsplan for forebygging av selvskading og selvmord inngår i kommunens planprogram, hvor helse og omsorg står som ansvarlig. I planprogrammet er oppgitt tidspunkt for ferdigstilling høsten 2020. Administrasjonen har opplyst at det er nedsatt en arbeidsgruppe bestående av ansatte og brukerrepresentanter og at arbeidet er godt i gang. Prosessen er imidlertid forsinket blant annet på grunn av pandemien. Fremdriftsplanen er justert og tilsier ferdig plan våren 2022. Denne vil bli fremlagt for politisk behandling.

Revisors vurdering

Basert på ovennevnte funn, er revisors vurdering for alle de fire undersøkte vedtakspunktene i sak 195/18 at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **er oppfylt**.

Sak 203/18 Organisering av krisesentertilbudet

Vedtak:

[...]

4. Tromsø kommune skal revidere «Handlingsplan for vold i nære relasjoner».*Revisors funn*

Saken ble behandlet av kommunestyret i desember 2018 og lagt frem av avdeling for helse og omsorg. Vedtakspunkt 4 ble vedtatt etter forslag i kommunestyret.

I forslag til planprogram for inneværende periode var det lagt opp til at denne ble videreført slik den forelå på grunn av kapasitetsmangel. Kommunestyret vedtok imidlertid at planen skal rulleres. Vi har spurt administrasjonen om når det er planlagt rulling av denne og hva som er status i arbeidet per i dag. Administrasjonen har opplyst at det av planstrategien 2020-2023 fremgår at Plan mot vold i nære relasjoner skal ferdigstilles vår 2023. Arbeidet med planen vil starte tidlig i 2022 og målet er at den skal være ferdig i henhold til tidsestimat i planstrategien.

Revisors vurdering

Tromsø kommune har fastsatt tidspunkter for utarbeidelse av ulike planer. Av flere årsaker må planarbeid fordeles – alle kan ikke utarbeides samtidig. Kommunestyret har ikke bedt om at *Handlingsplan for vold i nære relasjoner* skal utarbeides innen et konkret tidspunkt. Administrasjonen har opplyst at denne er planlagt utarbeidet litt frem i tid og skal foreligge våren 2023. Selv om planen per nå ikke er revidert, er det etter revisors vurdering i tråd med kommunestyrets vedtak å innarbeide revisjon av denne planen i den helhetlige planleggingen av kommunens planarbeid. Vi vurderer derfor revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, som **oppfylt** for det undersøkte vedtakspunktet i sak 203/18.

7.3 Iverksetting av vedtak fattet i 2019**Sak 12/19 Privat forslag – steng Langnesbakken for tungtransport**

Vedtak:

1. *Det anbefales ikke forbud mot tungtrafikk i Langnesbakken så lenge utbygging av områder med adkomst via Langnesbakken foregår slik som nå.*
2. *Kommunestyret ber administrasjonen om å vurdere å sette opp et opplysningsskilt for alternativ rute for tungtransport.*
3. *Tromsø kommune henstiller utbyggerne i Norrønafeltet og Workinntoppen å tilse at tungtransporten er tilstrekkelig tilpasset kjøreforholdene i Tromsø vinterstid mht. dekk- og eventuell kjettingbruk.*

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i februar 2019 og lagt frem av avdeling for bymiljø. Vedtakspunktene 2 og 3 ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Vi har spurt administrasjonen om oppfølgingen av dette vedtaket. Administrasjonen har opplyst at det ikke er vurdert tiltak, jf. vedtakets punkt 2 og at administrasjonen ikke har gjort noen oppfølging av vedtakets punkt 3.

I rapportering på oppfølging av vedtak høsten 2019, rapporterte administrasjonen at vedtaket var iverksatt med merknad «Saken er avsluttet».

Revisors vurdering

Det fremgår ikke av vedtakspunkt 3 konkret hvordan dette skal følges opp, men revisor legger til grunn at vedtaket forutsetter at administrasjonen må følge vedtaket opp gjennom å adresse henstillingen til rette mottakere. Med bakgrunn i at administrasjonen opplyser at det ikke er gjort noen oppfølging av dette vedtaket, er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **ikke er oppfylt** for de to undersøkte vedtakspunktene i sak 12/19.

Sak 28/19 Vedtaksoppfølging kommunestyret og formannskapet 1.10.17 -1.10.18

Vedtak:

Redegjørelse for politiske vedtak fattet i kommunestyret og formannskapet i perioden 1.10.17-1.10.18 og oppfølging av disse, tas til orientering.

Vedtaksoppfølging skal også omfatte informasjon om status for enkeltpunkter i vedtak som ble fattet i saker.

Kommunestyret ber om en utredning om oppfyllelsen av Kystens hus-erklæringen som ble vedtatt i kommunestyret 28.oktober.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i mars 2019 og fremlagt av stab for politisk og administrativ ledelse. De uthevede vedtakspunktene ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Når det gjelder vedtaksoppfølging, har Tromsø kommune som redegjort for i kapittel 6 i 2021 implementert nye rutiner for dette. I rapporteringene som er gitt til folkevalgte organer etter dette, inngår informasjon også om status for enkeltpunkter for flere vedtak. Revisor har også spurt administrasjonen om vedtakets punkt ble fulgt opp på noen måte før nye rutiner ble implementert. Vi har fått tilbakemelding om at det ved rapportering av saker som ikke har vært ferdigstilt har blitt gitt en rapport om status. Det ser vi også av rapporteringene som er gitt på oppfølging av vedtak; de som er rapportert som «ikke iverksatt» er det knyttet kommentarer til. Vi finner imidlertid ikke at det for andre saker – hvor det er rapportert om at vedtaket er «iverksatt» - inngår informasjon om status i oppfølgingen av det enkelte vedtakspunkt. Det er knyttet kommentarer til enkelte vedtak, men ikke det enkelte vedtakspunkt.

Når det gjelder det siste vedtakspunktet, ble kommunestyret i møte 25.9.2019 forelagt sak 143/19 *Utredning av oppfyllelsen av Kystens hus-erklæringen*. I saken har administrasjonen punktvis (tematisk) gjengitt informasjon fra Kystens hus-erklæringen og deretter gitt informasjon om hva som er gjennomført/ikke gjennomført innenfor det aktuelle området i henhold til erklæringen. Innstillingen var at utredning av oppfyllelse av Kystens hus-erklæringen tas til orientering, og kommunestyrets vedtak var i tråd med innstillingen.

Revisors vurdering

Andre setning i vedtakspunktet gjelder rapportering på vedtaksoppfølging. Gjennom gjeldende rutiner – implementert våren 2021 – ivaretas dette punktet. Vedtaket ble imidlertid fattet våren 2019, slik at det har tatt relativt lang tid. I denne sammenhengen er det relevant at system for

vedtaksoppfølging – og rapportering vil omfatte hele kommuneorganisasjonen og dermed ta noe tid å endre/implementere. Tatt i betraktning at det i denne perioden også har vært covid-19, er revisors vurdering for dette vedtakspunktet at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket, oppfylt.*

Administrasjonen fremla for kommunestyret sak om utredning av oppfyllelsen av Kystens huserklæringen. Dette ble etter revisors vurdering gjort innen rimelig tid. For dette vedtakspunktet (tredje setning i vedtaket) er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket, oppfylt.*

Sak 38/19 Kommunens styringsmål og handlingsregler med basis i aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner (ASSS-nettverket)

Vedtak:

1. *Sektorspesifikke styringsmål videreføres og evalueres i forbindelse med ny sak om ASSS-nettverket (rapporteringsåret 2018) høsten 2019.*

[...]

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i mars 2019 og fremlagt av stab for økonomi og utvikling.

Vi har spurt administrasjonen om det er gjennomført evaluering av styringsmålene, jf. kommunestyrets vedtak. Administrasjonen har opplyst at det ikke er gjort. På spørsmål om årsaken til det, har administrasjonen opplyst at arbeidet med målstyring er endret, for å få en klarere kobling til KPS (kommuneplanens samfunnsdel). Gjennom kommunens handlingsprogram fastsettes mål, strategier og tiltak som planlegges gjennomført i fireårsperioden – med forankring og begrunnelse i kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi 2020-2032. Administrasjonen har opplyst at kommunestyret er orientert om dette gjennom handlingsprogramprosessen.

Revisors vurdering

Tromsø kommune har endret arbeidet med målstyring. Dette har kommunestyret fått informasjon om gjennom handlingsprogramprosessen. Det er ikke fremlagt evaluering av styringsmålene som gjaldt frem til 2019. Slik revisor oppfatter vedtakspunkt 1 i sak 38/19 skulle dette vært gjort. De sektorspesifikke målene det vises til hadde da vært gjeldende i flere år, og vi legger til grunn at kommunestyret ønsket informasjon om oppnåelsen av disse. Etter revisors vurdering er revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket, ikke oppfylt.* Vi presiserer at Tromsø kommune selv avgjør hvordan arbeidet med målstyring skal legges opp, og at vår vurdering ikke omfatter vurderinger av hvordan dette arbeidet bør skje. Vurderingen vår innebærer kun at vedtaket om å fremlegge evaluering av sektorspesifikke styringsmål etter vår vurdering ikke er fulgt opp.

Sak 41/19 Trafikksikker skoleveg prioritering 2019-2020

Vedtak:

[...]

2. Tromsø kommune har som mål å redusere andeler (redaksjonell endring) barn som blir kjørt til skolen med 90 %. Det må jobbes tverrfaglig for å nå dette målet, og særlig kommunens avdelinger for oppvekst, bymiljø og helse må involveres i arbeidet.

3. Fortau og gangveger må brøytes tidlig for å kunne benyttes som trygge skoleveger, og må derfor få høy prioritet. Det må jobbes målrettet med å ha egne brøyteroder på viktige gangtraseer.

[...]

Tromsø kommune skal også utrede hvor i distriktet det er behov for veilys i tilknytning til skoler. En trygg skolevei er like viktig i distriktet, som i sentrumsnære områder.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i mars 2019 og fremlagt av avdeling for bymiljø. De uthevede vedtakspunktene ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Til vedtakspunkt 2 har vi spurt om det måles hvor store endringer det er i andelen barn som blir kjørt til skolen. Administrasjonen har opplyst at det ikke måles per nå, og at det uansett vil være for tidlig å se slike effekter siden det er få tiltak som er rullet ut. Videre har administrasjonen opplyst at det nå jobbes med fysiske tiltak og at skolene og FAU er involvert i dette arbeidet. Målsetningen er at tiltakene skal legges til rette for at flere skal gå og sykle til skolen.

Vedtakspunkt 3 gjelder arbeid for å ha egne brøyteroder på viktige gangtraseer. Om dette har administrasjonen opplyst følgende:

Innenfor dagens driftsrammer er det ikke mulig å etablere egne roder på alle gangtraseer. De fleste gangarealer ligger i forbindelse med veg, og brøyting må utføres i rett rekkefølge for å få best mulig resultat. Roder består som oftest av både kjøreveg og definerte gangarealer, og en betydelig økning i antall nye brøyteenheter må til, for raskest mulig å komme igjennom rodene nærmest samtidig.

Over tid er det satt fokus på planlegging og oppfølging av egne og innleide ressurser, noe som til en viss grad har forbedret tjenesteytingen. Rett tilpasset utstyr og hvordan roden kjøres, har betydning.

Brøyting starter rundt 04.00 men tidspunkt for når og hvor mye nedbør som kommer, vil uansett påvirke resultatet betydelig. I perioder har det vært mulig med ekstra ressurser på hovednettet for «gange og sykkel» finansiert med eksempelvis belønningsordningen.

Planer for økt bortkjøringskapasitet som skal sikre hyppig breddeutvidelse og opprettholdelse av siktlinjer, ikke minst på gangarealer, var lagt inn som en del av forslaget til bruk av piggdekkavgiften. Dette er nå ikke aktuelt. Vi har forventninger om at sistnevnte tas inn som en del av arbeidet frem mot Byvekstavtalen med staten.

Til det siste vedtakspunktet som gjelder utredning av hvor i distriktet det er behov for veilys i distriktene, har administrasjonen opplyst at det ikke er gjort slik utredning. Det må utarbeides egen trafikksikkerhetsanalyse for distriktene, og i denne må også behovet for veilys inngå.

I rapportering til kommunestyret på oppfølging av vedtak høsten 2019, ble vedtaket rapportert som iverksatt med merknad «Tilleggsvilkårene er under utredning.»

Revisors vurdering

Vedtaks punkt 2 gjelder et langsiktig arbeid. Vi oppfatter av opplysningene fra administrasjonen at dette er påbegynt. Vedtaks punkt 3 innebærer etter sin ordlyd at det skal jobbes målrettet for å ha egne brøyteroder på viktige gangtraseer. Administrasjonen har redegjort for dette arbeidet, herunder at det er en økonomisk utfordring knyttet til etablering av egne brøyteroder for gangtraseer. Vår vurdering er at administrasjonen har jobbet i tråd med vedtaket, selv om det ikke er etablert egne brøyteroder for gangtraseer. For disse to vedtakspunktene vurderer vi at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* **er oppfylt**. Siste vedtakspunkt om utredning av veilys i distriktet er per i dag ikke iverksatt, og for dette vurderer vi revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* **som ikke oppfylt**.

Sak 53/19 Rekrutterings og kompetanseplan helse og omsorg

Vedtak:

[...]

3. Tromsø kommune må få på plass et eget løp for ufaglærte frem mot fagbrev.

4. Tromsø kommune skal tilstrebe samme lønnsnivå som på UNN.

5. Kommunestyret ber om at det utarbeides en strategi for implementering av planen på alle nivå i avdeling for helse og omsorg.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i april 2018 og fremlagt av avdeling for helse og omsorg. Vedtaks punkt 4 og 5 ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Vi har spurt administrasjonen om oppfølging av vedtakets punkt 3. De har opplyst at kommunen til enhver tid har 80 lærlinger i helse og omsorg, og at det er etablert et godt samarbeid med fylkeskommunen rundt dette. I tillegg er det mange ufaglærte som jobber i tjenesten som tar helsefagarbeiderutdanning parallelt med å ha faste stillinger. Kommunen søker årlig om kompetansetilskudd for å dekke kostnader knyttet til ansatte i ulike utdanningsløp, - både helsefagarbeider, fagskole og universitet-/høgskolenivå. Noen enheter har dette nedfelt i sine bemannings-/kompetanseplaner, men ikke alle. Administrasjonen har opplyst at Tromsø kommune har et løp, men at det ikke foreligger ett dokument som beskriver dette.

Når det gjelder vedtakets punkt 4, har vi spurt om hvordan lønnsnivået i dag er sammenliknet med UNN og hvilke tiltak det er gjort for å etterstrebe samme lønnsnivå. Administrasjonen har opplyst at etter lønnsoppgjøret 2019 er lønnstabellene rimelig like. Ved tilsetting av nye sykepleiere skal Tromsø kommune matche lønnsnivået til UNN når det gjelder grunnlønn.

Vedtaks punkt 5 gjelder utarbeidelse av strategi for implementering av planen på alle nivå i avdeling for helse og omsorg. Administrasjonen har opplyst at det fremgår av rekrutterings- og kompetanseplanen hvordan det jobbes med å få implementert tiltak på ulike nivå i

organisasjonen og at dette er et kontinuerlig arbeid. Vi oppfatter av dette at det ikke er utarbeidet en egen strategi for implementering.

Revisors vurdering

Administrasjonen har beskrevet at det er etablert et løp for ufaglærte frem mot fagbrev. Det foreligger ikke en samlet skriftlig beskrivelse av dette løpet. Det bes det heller ikke om i vedtaket, og revisor legger til grunn at administrasjonen selv vurderer hvorvidt det er behov for å skriftliggjøre dette. For vedtakspunkt 3 vurderer vi revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, som **oppfylt**. Når det gjelder vedtakspunkt 4, legger vi også til grunn opplysningene fra administrasjonen om at det er arbeidet med å nå samme lønnsnivå i kommunen som på UNN. Et slikt arbeid blir ikke «ferdig», men vil pågå kontinuerlig. Vi vurderer at administrasjonen har fulgt opp dette vedtakspunktet og revisjonskriteriet er **oppfylt**. Når det gjelder vedtakspunkt 5, har ikke administrasjonen utarbeidet en strategi for implementering av planen, utover det som fremgår av selve planen. For denne delen av kommunestyrets vedtak (punkt 5) vurderer vi revisjonskriteriet om *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* som **ikke oppfylt**.

Sak 68/19 Økonomirapport 1 2019

Vedtak:

8. Tromsø kommune må sette i gang en prosess for å finne en bærekraftig driftsform for bo og velferdssenter i distriktene som sikrer at vi møter fremtidens utfordringer.

9. Kommunestyret ber om en tydeliggjøring av de økonomiske konsekvensene av å iverksette tiltak innenfor den totale sektor helse og omsorg innenfor forbedringsprogrammet, samt den økonomiske konsekvensen av Otium, helsehuset og Trudvang barnebustader.

10. Kommunestyret ber om en kartlegging og ROS-analyse på hvordan legekantorene i de ulike distriktene fungerer ifb. med videre drift. Det hentes inn innspill fra utviklingslagene.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i mai 2019 og fremlagt av stab for økonomi og utvikling. Vedtakspunktene 8, 9 og 10 ble vedtatt etter verbalforslag i kommunestyret.

Oppfølging av de tre ovennevnte vedtakspunktene er omtalt i økonomirapport 2-2019, jf. utklipp nedenfor.

8. Tromsø kommune må sette i gang en prosess for å finne en bærekraftig driftsform for bo og velferdssenter i distriktene som sikrer at vi møter fremtidens utfordringer.

Arbeidet har startet opp høsten 2019.

9. Kommunestyret ber om en tydeliggjøring av de økonomiske konsekvensene av å iverksette tiltak innenfor den totale sektor helse og omsorg i regi av forbedringsprogrammet, samt den økonomiske konsekvensen av Otium, helsehuset og Trudvang barnebustader.

Tiltakene i forbedringsprogrammet har lagt inn krav om evaluering. Det tiltaket som først skal evalueres er effekten av Bemanningskontoret. I tillegg skal effekten av Piloten Fremtidens helsetjenester for hjemmeboende evalueres.

Disse evalueringene vil bli lagt fram for politisk behandling når de er gjennomført.

Budsjett og prognose i 2019 for:

Otium: 130,8 mill. kr i budsjett. Prognose pr. 31.12.2019 er 140 mill. kr.

Helsehuset: 124,6 mill. kr i budsjett. Prognose pr. 31.12.2019 er 143,5 mill. kr.

Trudvang barneboliger: 14,9 mill. kr i budsjett. Prognose pr. 31.12.2019 er 16,9 mill. kr.

10. Kommunestyret ber om en kartlegging og ROS-analyse på hvordan legekantorene i de ulike distriktene fungerer ifb. med videre drift. Det hentes inn innspill fra utviklingslagene.

Dette gjennomføres som en del av arbeidet med å finne nye driftsformer for bo- og velferdssentrene i distriktene.

Vi har fra administrasjonen bedt om status på arbeidet med å finne en bærekraftig driftsform for bo- og velferdssenter i distriktene. Administrasjonen har opplyst at arbeidet er påbegynt i en arbeidsgruppe hvor distriktssentrene og tillitsvalgte deltar. Prosessen har tatt lengre tid enn forventet da ordinær bestilling er utvidet, personellressursene har manglet på grunn av korona og skifte av ledere.

Vedtaks punkt 9 gjelder økonomiske konsekvenser av tiltak i regi av Forbedringsprogrammet samt den økonomiske konsekvensen av Otium, helsehuset og Trudvang barneboliger. I utklippet fra økonomirapport 2 ovenfor, vises det til at det skal gjøres egen evaluering av Forbedringsprogrammet (omtalt nærmere i denne rapportens kapittel 7.2). Videre er det informasjon om budsjett og prognose for Otium, Helsehuset og Trudvang barneboliger i 2019.

Når det gjelder vedtaks punkt 10 om kartlegging og ROS-analyse på hvordan legekantorene i de ulike distriktene fungerer i forbindelse med videre drift, har administrasjonen opplyst at det ikke har vært kapasitet til å gjennomføre dette. Legekantorene i distriktene har vært involvert i arbeidet med utredning av fastlegeordningen og fikk saken til høring. Utredningen av fastlegeordningen omtaler vi nærmere senere i dette kapittelet.

På spørsmål om det er gitt tilbakemelding til politisk nivå på oppfølgingen av vedtakspunktene 8 og 10 til politisk nivå, har administrasjonen opplyst at det er gitt skriftlig tilbakemelding til helse- og velferdsutvalget knyttet til en konkret henvendelse fra Vikran utviklingslag våren 2020. Utover dette er det kun gitt muntlig tilbakemelding på oppfølgingen av punktene.

Revisors vurdering

Vedtaks punktene 8 og 10 er ikke utført på grunn av at det ikke har vært kapasitet. Når det gjelder vedtaks punkt 9, er det til dels fulgt opp gjennom evalueringene som er gjort av Forbedringsprogrammet senere, men det er ikke her tydeliggjort de økonomiske konsekvensene av tiltakene – da disse er vanskelige å estimere. I økonomirapport 2 2019 er

informasjon om økonomisk konsekvens av Otium, Helsehuset og Trudvang barneboliger. «Økonomiske konsekvenser» kan bety flere ting. Det er ikke nærmere spesifisert i vedtaket og vi legger til grunn at administrasjonen gjennom økonomirapport 2 fulgte opp denne delen av vedtaket.

Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **ikke er oppfylt** for vedtakspunktene 8 og 10 i sak 68/19. Vi vurderer revisjonskriteriet som **oppfylt** for vedtakspunkt 9.

Sak 69/19 Privat forslag – etablering av aktivitets- og friluftspark på fastlandet

Vedtak:

Tromsø kommune starter arbeidet med å utrede mulige lokasjoner for etablering av aktivitets- og friluftspark i Tromsdalen og Kroken. Det må utarbeides kostnadsoverslag for å få etablert slike parker.

Parkene må så langt som mulig være universelt utformet. Arbeidet med mulige lokasjoner bør gjøres i tett samarbeid med bydelsrådene. Det samme gjelder vurdering av hvilket innhold parkene bør ha.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i mai 2019. Stab for politisk og administrativ ledelse la frem saken. Utredningen gjaldt om det private forslaget oppfylte vilkårene for behandling, og ikke en nærmere utredning av innholdet i forslaget.

Som oppfølging av dette vedtaket, har administrasjonen opplyst at Park, idrett og friluft har gjort en utredning som ble fremlagt som orienteringssak for Kultur-, idretts- og friluftsutvalget og kommune- og utviklingsutvalget i mars 2020.

Av saksfremlegget til de nevnte utvalgene, fremgår at utredningen er gjort med aktivitets- og friluftsparken på Charlottenlund som referanseanlegg og inspirasjonskilde. Administrasjonen har pekt på fem aktuelle lokasjoner – to i Kroken og tre i Tromsdalen. Disse er vurdert opp mot suksesskriterier fra Charlottenlund samt blant annet kommunal infrastruktur i området, bruken av det aktuelle området og eventuelt behov for reguleringsendringer. Park og friluft anbefaler at aktivitet- og friluftsparkene lokaliseres på Tønna i Tromsdalen og ved Kroken skole i Kroken. Kultur, idretts- og friluftsutvalget fattet følgende vedtak i sak 23/20:

1. *Sak om frilufts- og aktivitetspark i Kroken tas til orientering.*
2. *Det må også tas sikte på å utrede parker kan nedskaleres sammenliknet med referanseanlegget (Charlottenlund), hvor målsetningene kan ivaretas raskest, billigst og enklest mulig.*
3. *Saken forelegges igjen når det kan vises til kostnader.*

Administrasjonen har opplyst at i påvente av nødvendige arealavklaringer, er det ikke arbeidet videre med saken i park, idrett og friluft. Kostnadsoverslag er ikke utarbeidet. Det vil henge naturlig sammen med forprosjekt som ennå ikke er opprettet, har administrasjonen opplyst. Det er lagt inn investeringsramme for prosjektene i forslag til handlingsplan for å synliggjøre antatt behov. Bydelsrådene har enda ikke vært involvert – det vil være en naturlig del av forprosjekt, eventuelt tidligere i prosessen, når det skal vedtas hvilke areal som ønskes benyttet til parkene.

I rapportering på oppfølging av politiske vedtak til kommunestyret er vedtaket rapportert på som iverksatt, med merknaden «Ses i sammenheng med forvaltningsplan for Tromsdalen».

Vi har bedt administrasjonen utdype hva som er «nødvendige arealavklaringer» i denne sammenhengen. Administrasjonen har opplyst at de foreslåtte arealene til aktivitetspark i Kroken er regulert til offentlige formål. Arealavklaringene retter seg mot annet bruk av de samme arealer, eksempelvis til mulige skoleutvidelser og annet kommunalt byggebehov. Prosessen omkring dette er ikke avsluttet. Arealene i Tromsdalen er heller ikke avklart. Det pågår diskusjoner om plassering av ny skole og andre kommunale funksjoner. Arbeidet med arealavklaringer vil inngå i arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel (KPA).

Revisors vurdering

Administrasjonen har fulgt opp vedtaket gjennom å starte utredning av mulige lokasjoner. Arbeidet med å avklare mulige lokasjoner er ikke ferdigstilt, og inngår i arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel (KPA). Revisor oppfatter at administrasjonen har fulgt opp vedtaket i den grad det lar seg gjøre inntil arbeid med arealavklaringer er ferdigstilt. Utarbeidelse av kostnadsoverslag (siste del av vedtakets første punkt) og vedtakets andre punkt oppfatter vi at vil følges opp når arealavklaringer er gjort. Det er dermed for tidlig å vurdere oppfølgingen av hele vedtaket. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* for første del av første vedtakspunkt er **oppfylt** for vedtaket i sak 69/19. Siste del av første vedtakspunkt og andre vedtakspunkt har vi **ikke grunnlag** for å vurdere oppfølgingen av, da denne fremdeles pågår.

Sak 74/19 Privat forslag – samarbeidsavtale med antidoping Norge

Vedtak:

Tromsø kommune inngår samarbeidsavtale med Antidoping Norge om prosjektet «lokal mobilisering mot doping».

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i mai 2019. Stab for politisk og administrativ ledelse la frem saken. Utredningen gjaldt om det private forslaget oppfylte vilkårene for behandling, og ikke en nærmere utredning av innholdet i forslaget.

På spørsmål om oppfølgingen av dette vedtaket, har administrasjonen opplyst at det per oktober 2019 ikke foreligger avtale mellom Tromsø kommune og Antidoping Norge. Arbeidet har blitt forsøkt igangsatt to ganger, gjennom møter mellom Antidoping Norge og Tromsø kommune. Administrasjonen har opplyst at arbeidet av flere årsaker ikke ble videreført, og effekten ble sett på som spesielt liten. Ønsket arbeidsmetodikk fra Antidoping Norge sin side var lokale arbeidsgrupper og styringsgrupper, og administrasjonen har opplyst at det var vanskelig å få deltakere til disse. Arbeidet ble også nedprioritert som følge av covid-19, som brøt ut like etter siste møte med Antidoping Norge. Det ble satt av kr 50 000 til tiltaket, som administrasjonen har opplyst ikke er brukt.

Dette vedtaket har administrasjonen rapportert til kommunestyret at ikke er iverksatt i vedtaksrapporteringen. Vi finner imidlertid ikke at administrasjonen har rapportert at vedtaket ikke anses hensiktsmessig å iverksette.

Revisors vurdering

Basert på opplysningene vi har fått fra administrasjonen, oppfatter vi at vedtaket er fulgt opp, men at det ikke er etablert samarbeidsavtale i tråd med ordlyden i vedtaket. Vi oppfatter også at arbeidet har stoppet opp og at Tromsø kommune vurderer effekten av en slik samarbeidsavtale som liten. Vi finner ikke at dette er kommunisert tilbake til kommunestyret. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* **ikke er oppfylt** for vedtaket i sak 74/19.

Sak 97/19 Handlingsplan – Tromsø kommune som plastfri by

Vedtak:

[...]

3. Nytt tiltak i planen: Tromsø kommune skal i sine anskaffelser vekte miljømerking av tilbudte produkter med minimum 15 %.

4. Tromsøs barnehager og skoler skal involveres i arbeidet med Tromsø som plastfri by.

5. Planen skal årlig rulleres og rapporteres på til kommunestyret, med status på alle tiltak. I rulleringen skal særlig anbudskriterier videreutvikles og nye tiltak komme til. I denne prosessen har administrasjonen et særlig ansvar for å samarbeide med eksterne fagmiljø og kompetanse på området.

[...]

8. Tromsø kommune går i dialog med idretten for å drive holdningsskapende arbeid for alternativer til dagens syntetiske treningsklær.

9. Tromsø kommune inkluderer dagligvarebransjen bevisst inn i det holdningsskapende arbeidet.

10. Tromsø kommune retter sin holdningsskapende kommunikasjon også mot hageeiere.

11. Kommunestyret får en orientering om hvordan både vann og oppsop etter veivasking håndteres.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i juni 2019 og lagt frem av avdeling for bymiljø. Alle de uthevede vedtakspunktene ovenfor ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Kommunestyret vedtok at Tromsø kommune i sine anskaffelser skal vekte miljømerking av tilbudte produkter med minimum 15 %. Administrasjonen fremla sak om rutiner for ivaretagelse av miljø i anskaffelser for miljø-, klima- og samferdselsutvalget i august 2020. I saken redegjøres for at det ikke foreligger noen overordnede rutiner for ivaretagelse av miljø for alle anskaffelser som gjennomføres i kommunen. Det er opp til den ansvarlige avdelingen å sikre at miljø ivaretas i anskaffelsene som gjennomføres. Det er videre redegjort for at kommunens til enhver tids økonomiske situasjon kan ha betydning. I den grad strenge miljøkrav kan være kostnadsdrivende, bør dette vurderes i forhold til kommunens økonomiske situasjon. Revisor har ikke undersøkt i hvilken grad kommunen har vektet miljømerking av tilbudte produkter med minimum 15 % i sine anskaffelser i etterkant av at dette vedtaket ble fattet.

Vedtaket punkt 4 gjelder involvering av barnehager og skoler i arbeidet med Tromsø som plastfri by. Administrasjonen har opplyst at dette er oppfattet som et viktig tiltak i planen med høy prioritering. Det er likevel ikke etablert noen felles kanal, eller felles initiativ rettet mot alle kommunens skoler og barnehager. Videre har administrasjonen beskrevet hva som er gjennomført overfor skoler og barnehager:

- Samarbeid med flere skoler i forbindelse med ryddedager i fjæra. Enheten Klima, miljø og landbruk hjelper med å finne steder som er aktuelle og med formidling av læreopplegg.
- Holdt noen foredrag for skoler – forventet aktivitet redusert pga. covid-19

- Kommunikasjon mellom enheten Klima, miljø og landbruk og barnehager/skoler om strandrydding med utveksling av informasjon
- Naturvernforbundets veiledningshefte om plast- og giftfrie barnehager er sendt til ansvarlige for barnehager i kommunen og bedt distribuert til barnehagene. Dette er ikke fulgt opp konkret i ettertid.

I vedtakets punkt 5 forutsettes årlig rullering av planen med rapportering til kommunestyret. Dette er ikke gjort. Årsaken har administrasjonen opplyst er manglende kapasitet hos enheten som har ansvaret for dette. Vedtakspunktet viser også til samarbeid med eksterne fagmiljø og kompetanse på området. Tromsø kommune deltar i WWF sitt initiativ Plasts Marte byer og kommuner i Norge. Administrasjonen har gjennom dette opplyst å ha tilgang på eksterne fagmiljøer og kompetanse på flere nøkkelområder, og har også en representant i styringsgruppa for nettverket. Videre har administrasjonen opplyst å ha solid faglig kontaktnett både i Tromsø og nasjonalt når det gjelder plastrelaterte spørsmål i vid forstand. Dette benyttes ofte og i flere sammenhenger.

Vedtakets punkt 8 gjelder holdningsskapende arbeid overfor idretten. Dette arbeidet har administrasjonen opplyst ikke er påbegynt, og administrativt er vurdert ikke å ha høy prioritet. Hovedårsaken til at det ikke er gjennomført er manglende kapasitet hos enheten som har ansvaret for dette. Det samme har administrasjonen opplyst om vedtakspunktene 9 og 10 som gjelder henholdsvis inkludering av dagligvarebransjen i det holdningsskapende arbeidet og holdningsskapende kommunikasjon mot hageeiere.

I vedtakets punkt 11 ba kommunestyret om orientering om hvordan både vann og oppsop etter veivasking håndteres. Dette har administrasjonen opplyst ikke er gitt til kommunestyret, og at alle forhold vedrørende drift av vei, støvdemping og luftkvalitet svares ut fortløpende i Miljø-, klima- og samferdselsutvalget.

Revisors vurdering

Vi har undersøkt oppfølgingen av syv vedtakspunkter. Tre av disse har administrasjonen opplyst ikke er fulgt opp. Videre er det ikke gitt orientering til kommunestyret om håndtering av vann og oppsop etter veivasking, jf. vedtakspunkt 11. Når det gjelder vedtakets punkt 5, er det ikke gjennomført årlig rullering av planen med rapportering til kommunestyret. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **ikke er oppfylt** for vedtakspunktene 5, 8, 9, 10 og 11. Videre har administrasjonen vist til at barnehager og skoler involveres i arbeidet, men at det ikke er etablert et fast system for dette. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet **delvis er oppfylt** for vedtakspunkt 4. Vedtakets punkt 3 gjelder vekting av miljømerkede produkter i anskaffelser. Revisor oppfatter at det ikke er satt et fast krav om dette i alle anskaffelser, men at det vurderes i det enkelte tilfelle. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* **delvis er oppfylt** for vedtakspunkt 3.

Sak 110/19 Kvalitetsplan for Skolefritidsordningen (SFO)**Vedtak:**

1. *Kvalitetsplan for skolefritidsordningen (SFO) vedtas.*
2. *Det vurderes innført en helårsåpen SFO i Tromsø kommune. Administrasjonen legger frem en sak til kommunestyret om dette innen utgangen av 2019.*
3. *Ordningen med måltider på SFO etter inspirasjon fra Selnes skole vurderes utvidet til flere skoler i Tromsø kommune.*
4. *Idrettslag, musikkorps, kulturskoler og andre ideelle organisasjoner inviteres til samarbeid med SFO om forskjellige aktiviteter.*
5. *Åpningstidene på SFO i Tromsø kommune vurderes utvidet fra kl. 07.00 til kl. 17.00. Administrasjonen legger frem sak om dette til kommunestyret innen utgangen av 2019.*
6. *Utrede gratis SFO for alle 1.klassinger og kjernetid for alle 1.-4.klasse.*
7. *Kommunestyret ber administrasjonen utrede muligheten for å opprette en stilling knyttet til SFO ved Tromvik skole, hvis mulig innen 20/8-2019. Dersom ikke det blir mulig, bes administrasjonen gjøre konkret vurdering vedrørende sikkerheten til skolebarna, barnehagebarna og de ansatte ved Tromvik barnehage.*

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i juni 2019 og lagt frem av avdeling for oppvekst og utdanning. Vedtakspunktene 2-7 ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

I møte i desember 2019 behandlet kommunestyret sak 224/19. Denne saken var oppfølging av ovennevnte vedtak i sak 110/19 samt vedtak i sak 111/19 som gjaldt revidering av retningslinjer og vedtekter for skolefritidsordningen (SFO). I saken er det redegjort for helårsåpen SFO, jf. vedtakspunkt 2. De økonomiske merutgiftene kan ikke dekkes innenfor økonomisk ramme og helårsåpen SFO foreslås derfor ikke. Utvidet åpningstid, jf. vedtakspunkt 5, er også redegjort for. Administrasjonen foreslo uendret åpningstid, da utvidet åpningstid ville medføre praktiske utfordringer i skole/SFO og økonomiske merutgifter som ikke kan dekkes innenfor økonomisk ramme.

Vedtakspunkt 3 gjelder ordningen med måltider på SFO ved Selnes skole og vurdering av utvidelser av denne til andre skoler. I saksfremlegget er det informasjon om prosjektet «Mat og måltider» i skolen. Som en del av dette prosjektet vil prosjektleder spre de erfaringene Selnes skole har opparbeidet seg til andre skoler i Tromsø.

Om vedtakspunkt 4 – som gjelder samarbeid mellom SFO og idrettslag, musikkorps, kulturskoler og andre ideelle organisasjoner – er det i saksfremlegget informasjon om at avdeling for oppvekst og utdanning høsten 2019 har startet en prøveordning med organisert kulturskoletilbud i SFO. Åtte skoler deltok i prøveordningen, hvor tilbudet var planlagt for 3.trinn en dag i uka. På sikt skulle også andre lag og organisasjoner inviteres inn i SFO.

I saksfremlegget er også informasjon om gratis SFO for førsteklassinger og gratis kjernetid for alle i 1.-4.klasse. Det er i saksfremlegget drøftet fordeler og ulemper (konsekvenser) ved innføring av dette. Videre er det redegjort for at gjennom statsbudsjettet sikres det at økonomisk vanskeligstilte familier kan ha mulighet til å benytte seg av SFO-tilbudet, selv om kommunen ikke gjør endringer. Administrasjonen foreslår ikke at gratis SFO for førsteklassinger eller gratis kjernetid for 1.-4.klasse innføres, med bakgrunn i at det ikke kan dekkes innenfor gjeldende økonomiske ramme.

Vedtaks punkt 7 gjelder opprettelse av stilling knyttet til SFO ved Tromvik skole. Administrasjonen har i saksfremlegget redegjort for at SFO-ordningene følger kommunens skolestruktur. Kommunestyret har vedtatt skolestruktur og administrative beslutninger er forankret i dette. «Vi viderefører derfor dagens praksis ved at SFO-tilbudet for elevene på Ersfjord skole gis i Ersfjord», står det i saksfremlegget.

Revisors vurdering

Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* er **oppfylt** for alle de seks undersøkte vedtakspunktene i sak 110/19.

Sak 119/19 Samboergaranti

Vedtak:

1. *Tromsø kommune innfører samboergaranti med de vilkår som er beskrevet i saken.*
2. *Besøkstiden for ektefeller utvides og håndheves likt ved kommunens sykehjem.*

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i august 2019 og lagt frem av avdeling for helse og omsorg. Vedtaks punkt 2 ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Vi har spurt administrasjonen om i hvor mange tilfeller samboergarantien har kommet til anvendelse etter at dette vedtaket ble fattet og om kommunen har kunnet innfri samboergaranti til alle som har ønsket det og innfrir vilkårene. Administrasjonen har opplyst at samboergarantien har kommet til anvendelse en gang, og den er innfridd til de som ønsker det og innfrir vilkårene. Når det gjelder vedtakets punkt 2, har administrasjonen opplyst at det ikke er besøkstid ved kommunens sykehjem. Besøkende kan komme når de ønsker, og dette gjelder alle sykehjem.

Revisors vurdering

Med bakgrunn i de ovennevnte opplysningene, er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt** for begge vedtakspunktene i sak 119/19.

Sak 183/19 Økonomirapport 2 2019**Vedtak:**

[...]

7. Økonomirapport 2-2019 viser at Tromsø kommune fortsatt bruker mer penger på drift enn vi har til rådighet og at de største overskridelsene skjer innenfor helse og omsorg.

Forbedringsprogrammet som startet opp høsten 2015, skulle være kommunens viktigste satsingsområde for å oppfylle kravene om kostnadsreduksjon og økonomisk bærekraft for å kunne sette kommunen i stand til nye satsinger og forbedringer.

Følgende skal innen utgangen av året legges frem for Kommunestyret: tydelig rapportering over effektene av iverksatte tiltak i forbindelse med Forbedringsprogrammet, som for eksempel:

- a. **Bemanningskontoret i Oppfølgingstjenesten (åpnet juni 2018) – som gjennom å ansette flere i faste, hele stillinger har som mål kvalitetsforbedring, økt stabilitet og mindre sykefravær i tjenesten.**
- b. **Ny budsjettmodell for sykehjemmene som skulle sikre et godt grunnlag for økonomistyring, redusere risiko for budsjettoverskridelser og sette enhetene i stand til å identifisere avvik og treffe nødvendige tiltak i tide.**
- c. **Responscenteret for digitale trykksalmer – målet om økt bruk av velferdsteknologi i tjenesten og derav redusert behov for nattevakter.**

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i oktober 2019 og lagt frem av stab for økonomi og utvikling.

I møte i desember 2019 ble kommunestyret forelagt sak 227/19 *Rapportering på uttalte deler av Forbedringsprogrammet*. I denne er de tre konkrete prosjektene det vises til i kommunestyrets vedtak i sak 183/19 pkt. 3 omtalt. Om bemanningskontoret står det at det pågår evaluering av bemanningskontoret som vil bli fremlagt for politisk behandling når den er ferdigstilt. Om responscenteret står at forventet driftsstart er januar/februar 2020, mens det for ny budsjettmodell for sykehjemmene er redegjort for hva denne innebærer. Kommunestyret fattet følgende vedtak:

Rapporten om effekten av Forbedringsprogrammet tas til orientering.

Formannskapet ber om en helsskapelig gjennomgang av innholdet, resultatet og arbeidet med forbedringsprogrammet.

Det har vært store forventninger til de resultater som ble skissert i tilknytning til opprettelse av bemanningskontoret, ikke minst med tanke på de store utfordringene kommunen over tid har hatt når det gjelder høy vikarbruk, gjennomtrekk av personell, høyt sykefravær og rekruttering av kvalifisert personell i helse- og omsorgstjenesten. Kommunestyret registrerer at det frem til nå ikke er foretatt noen evaluering av opprettelsen av bemanningskontoret og at det ikke kan vises til resultater. Det er urovekkende. Kommunestyret ber om at det gjennomføres en evaluering og at resultatene av evalueringen kommer til politisk behandling i løpet av våren 2020.

I møte i mai 2020 behandlet kommunestyret sak 49/20 *Effekter og resultater av prosjekter i Forbedringsprogrammet*, som var en oppfølging av vedtaket i sak 227/19. Kommunestyret vedtok å ta sak 49/20 til orientering. På dette tidspunktet var det også fremlagt egen sak om evaluering av bemanningskontoret for politisk behandling.

Revisors vurdering

Administrasjonen fulgte opp kommunestyrets vedtak gjennom å fremlegge sak om rapportering på uttalte deler av Forbedringsprogrammet (sak 227/19). Etter revisors vurdering

«besvares» ikke kommunestyrets vedtak gjennom denne saken, da det ikke inngår informasjon om effekter av verken bemanningskontoret eller responscenteret, slik kommunestyret spesifiserte i sitt vedtak at de ønsket. Kommunestyret ba om ny sak fra administrasjonen, og i denne inngår informasjon om samtlige prosjekter som ble gjennomført i Forbedringsprogrammet (sak 49/20). Fremleggelse av sak 49/20 er egentlig oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 227/19, men innebærer etter vår vurdering også at vedtaket i sak 187/19 pkt. 7 følges opp. På bakgrunn av dette er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **er oppfylt** for den undersøkte delen av vedtakspunkt 7.

Sak 194/19 Los for ungdom med skolevegring, prosjektrapport 2016-2019

Vedtak:

Los for ungdom med skolevegring, prosjektrapport 2016-2019 tas til orientering.

Det skal rapporterast til kommunestyret på det videre arbeidet innan desember 2020.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i oktober 2019 og lagt frem av avdeling for oppvekst og utdanning. Det uthevede vedtakspunktet ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Vi finner ikke at det er rapportert til kommunestyret på det videre arbeidet. Administrasjonen har opplyst at det ikke er gjort, og at årsaken er kapasitetsproblemer i administrasjonen.

Revisors vurdering

Vår vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **ikke er oppfylt** for vedtakspunktet i sak 194/19.

Sak 200/19 Ny ressurstildeling for skoler

Vedtak:

[...]

2. Modellen evalueres høsten 2020. Som en del av evalueringen gjennomføres en skriftlig høringsrunde med skolene, SFO, PPT og kommunalt råd for personer med nedsatt funksjonsevne. Kommunestyret ber kommunedirektøren ha gode oppfølgingssystemer for å ivareta elever med særskilte behov.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i november 2019 og fremlagt av avdeling for oppvekst og utdanning. Det uthevede vedtakspunktet ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Administrasjonen har opplyst at evaluering ble utsatt på grunn av situasjonen med covid-19. Arbeidet med evalueringen ble startet i april 2021. I møte i oktober 2021 ble oppvekst- og utdanningsutvalget forelagt sak om evaluering av budsjettmodell for grunnskolene i Tromsø. Av saken fremgår det at oppvekst- og utdanningsutvalget i møte 13.11.20 ble orientert om at evalueringen av budsjettmodellen måtte utsettes til våren 2021 på grunn av covid-19.

I april 2021 ble det satt ned partssammensatt gruppe bestående av to rektorer, hovedtillitsvalgt, seksjonsleder skole, skolefaglig rådgiver og fagleder økonomi som fikk ansvar for evalueringsprosessen. Skolene ved rektorene ga innspill underveis i utarbeidelsen av evalueringen. Det er gjennomført høringsprosess med eget høringsdokument med spørsmål, og høringen ble sendt ut til skolene, PPT og råd for personer med nedsatt funksjonsevne.

Konklusjonen i saksfremlegget er at det i hovedsak gis gode tilbakemeldinger på dagens budsjettmodell. Administrasjonen vil se på muligheter for justeringer av dagens modell ut fra de tilbakemeldinger som er kommet, spesielt på de tre områdene som er nevnt i oppsummeringen¹¹. Slik justering vil ikke gi større handlingsrom for skolene samlet sett, dersom dagens budsjetttramme opprettholdes. Kommunedirektøren anbefaler at saken tas til orientering.

Revisors vurdering

Administrasjonen har fulgt opp vedtaket om evaluering av ny ressurstildeling for skoler. Aktørene som er nevnt i vedtaket har hatt anledning til å delta i skriftlig høringsrunde.¹² Evalueringen er gjort senere enn forutsatt i vedtaket, noe administrasjonen har opplyst skyldes koronasituasjonen og også opplyst utvalg for oppvekst og utdanning om. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt** for det undersøkte vedtakspunktet i sak 200/19.

Sak 206/19 Valg av økonomiutvalg

Vedtak:

[...]

4. Reglement for økonomiutvalget legges frem for kommunestyret innen mars 2020.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i november 2019 og lagt frem av stab for politisk og administrativ ledelse.

I sak 8/20, januar 2020, behandlet kommunestyret orienteringssak om økonomiutvalget, men ikke reglement. Det fremgår av orienteringssaken at det vil bli utarbeidet et reglement for økonomiutvalget innen mars 2020. På kommunens hjemmeside er det reglement for økonomiutvalget. Det står i reglementet at dette trer i kraft 8.12.2020 og skal legges frem for kommunestyret til orientering.

I møte 29.9.21, sak 177/21, ble kommunestyret forelagt reglement for økonomiutvalget. I saksfremlegget står «*Det har beklageligvis tatt noe tid før slik orientering fremmes til kommunestyret. Dette tar administrasjonen ansvar for.*» Administrasjonen har til revisor opplyst at reglement til økonomiutvalget på grunn av en forglemmelse hos administrasjonen ikke ble fremlagt for kommunestyret, men ble ferdigstilt og vedtatt av økonomiutvalget 18.12.2020.

¹¹ Særskilt elevtildeling, småskoletillegget/tildeling til små skoler og særskilte behov.

¹² SFO er en del av skolene som fikk tilsendt høringsdokumentet.

Revisors vurdering

Kommunestyret har blitt forelagt reglement for økonomiutvalget. Dette ble imidlertid gjort om lag 1,5 år senere enn forutsatt i kommunestyrets vedtak i punkt 4 i sak 206/19. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **i liten grad er oppfylt**.

Sak 207/19 Kontrollutvalgssak 81/19 – Forvaltningsrevisjonsrapport – Beslutningsgrunnlaget for Tromsøbadet

Vedtak:

[...]

2. Kommunestyret ber administrasjonssjefen gjennomgå gjeldende regler og rutiner samt anbefalinger om gjennomføring av investeringsprosjekter for å vurdere om

- *Kommunen har tilstrekkelige retningslinjer for hvilke utredninger og analyser som bør gjøres i tidligfasen av et investeringsprosjekt*
- *Kommunen bør ha retningslinjer for hvilke opplysninger kommunestyret skal forelegges i tidligfasen av et investeringsprosjekt*

Administrasjonssjefen bes gi en skriftlig redegjørelse over planlagte og gjennomførte tiltak for å imøtekomme revisjonens anbefalinger i rapporten innen 1. februar 2020.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i desember 2019 og fremmet av kontrollutvalget.

Kommunestyrets vedtak var at kommunedirektøren ble bedt om å gi en skriftlig redegjørelse til kontrollutvalget innen 1.2.2020. En slik redegjørelse ble sendt til kontrollutvalgets sekretariat 10.2.2021. Kontrollutvalget behandlet saken i møte i februar 2021, sak 22/21 og fattet følgende vedtak:

1. *Kontrollutvalget tar kommunedirektørens svar til foreløpig orientering.*
2. *Kontrollutvalget ber om at investeringsreglementet samt retningslinjer for hvilke opplysninger i investeringssaker som skal fremlegges for kommunestyret i tidligfasen oversendes kontrollutvalget når disse er ferdig.*
3. *Kontrollutvalget meddeler kommunedirektøren kritikk for betydelig fristoversittelse ved oppfølging av kommunestyrets vedtak.*

Saken er, jf. ovennevnte vedtak, fremdeles under oppfølging av kontrollutvalget.

Revisors vurdering

Kommunedirektøren oversendte tilbakemelding på andre vedtakspunkt til kontrollutvalgets sekretariat i februar 2021 – et år etter tidspunktet kommunestyret vedtok. Selv om situasjonen med covid-19 kan ha medført at administrasjonen har måttet omprioritere oppgaver, er en fristoversittelse på over et år relativt lang tid. Etter revisors vurdering er revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* **i liten grad er oppfylt** for vedtakspunktet i sak 207/19.

Sak 208/19 Kontrollutvalgssak 94/19 – Forvaltningsrevisjonsrapport «offentlige anskaffelser»

Vedtak:

[...]

3. Kommunedirektøren bes gi en skriftlig redegjørelse til kontrollutvalget over planlagte og gjennomførte tiltak som er egnet til å forbedre kommunens arbeid ved offentlige anskaffelser samt imøtekomme revisjonens anbefalinger i rapporten.

4. Frist for redegjørelse til kontrollutvalget settes til 15. januar 2020.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i desember 2019 og ble fremmet av kontrollutvalget.

Kommunedirektøren sendte svar til kontrollutvalget 21.10.2020. Kontrollutvalget behandlet tilbakemelding fra kommunedirektøren i møte i desember 2020 og oversendte saken til kommunestyret. I januar 2021, sak 9/21, behandlet kommunestyret saken og vedtok enstemmig kontrollutvalgets innstilling:

- 1. Kontrollutvalget finner kommunedirektørens svar av 21.10.2020 som mangelfull oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 2018/19.*
- 2. Kommunedirektøren gis ny frist for oppfølging som beskrevet i sak 2018/19 innen 1.3.2021.*
- 3. Kommunestyret gir kommunedirektøren kritikk for betydelig fristoversittelse og mangelfull oppfølging overfor kontrollutvalget og forventer at kommunestyrets frister overholdes fremover.*

Som det fremgår av ovennevnte vedtak, følges saken videre opp av kontrollutvalget.

Revisors vurdering

Kommunedirektøren har sendt redegjørelse til kontrollutvalget slik kommunestyret vedtok i sak 208/19. Denne ble imidlertid sendt til kontrollutvalget ti måneder etter fristen vedtatt av kommunestyret i fjerde vedtakspunkt. På denne bakgrunn er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **i liten grad er oppfylt** for vedtakspunktet i sak 208/19.

Sak 209/19 Justering av handlings- og økonomiplan 2020-2023

Vedtak:

[...]

- En «venstreforskyving» på omsorgstrappa krever at kommunen eier/disponerer et tilstrekkelig antall egnede omsorgsboliger og utleieboliger. Situasjonen er at vi har lange ventelister på ulike typer boliger.

Samtidig står leiligheter tomme i påvente av oppussing eller tilpasninger. I tillegg er en etasje på Laureng, Kroken sykehjem, Tromsøysund sykehjem og «Harmoni» ikke i bruk. **Kommunestyret ber om en snarlig bruksplan for disse bygningene. En slik plan må også inneholde oversikt over behovet for nybygg, oppussing og ombygging til dette formålet.**

- Ordninga med skoleskyss til Grønnåsen avsluttes ved skolestart hausten 2020
- **Kommunestyret ber om en evaluering av organiseringen av barnevernsvakta i juni 2020**
- Det legges inn et investeringsprosjekt på 400 000 over to år til investering i branndepoter. Tabellene justeres i tråd med dette.
- **Kommunestyret ber om en sak om kombinasjonsklassen for elever 16-21 år som mangler grunnskole ved Ishavsbyen videregående skole i mars 2020**
- **Kommunestyret ber om en sak om muligheten for å flytte logopedstillingene fra Voksenopplæringa til PPT**

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i desember 2019 og lagt frem av stab for økonomi og utvikling. De uthevede vedtakspunktene ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Kommunestyret ba om en bruksplan for konkrete bygg som står tomme/ikke er i bruk. Administrasjonen har opplyst at dette er fulgt opp gjennom *Behovsplan for bygg og boliger 2020-2030*, som helse- og velferdsutvalget behandlet i oktober 2020.

Sak om evaluering av organisering av barnevernsvakta ble fremlagt for kommunestyret i juni 2020, sak 80/20; *Evaluering av akuttberedskap i barnevernet våren 2020*. Av saksutredningen fremgår blant annet organisering, personalgruppens synspunkter, synspunkter fra kommunene Tromsø samarbeider med om barnevernsvakt (Tromsø er vertskommune) og oversikt over antall henvendelser til barnevernsvakta. Konklusjonen i saksfremlegget er at på bakgrunn av evalueringen vurderer ledelsen, ansatte og samarbeidskommunene at akuttberedskapen i barnevernet er god, tilgjengelig og forsvarlig. Kommunestyret vedtok å ta saken til orientering og at evalueringen tas med i videre drift og utvikling av akuttberedskapen i barneverntjenesten.

Sak om kombinasjonsklassen for elever 16-21 år som mangler grunnskole, ble fremlagt for kommunestyret i april 2020. Vedtaket viser til at slik sak var ønsket fremlagt i mars 2020. Saken ble behandlet av oppvekst- og utdanningsutvalget i mars, og var dermed ferdigstilt av administrasjonen i tide til behandling i kommunestyret i mars. Kommunestyremøtet i mars 2020 ble imidlertid avlyst, og saken kom derfor til behandling i april. Kombinasjonsklassen for elever 16-21 år som mangler grunnskole ved Ishavsbyen videregående ble opprettet høsten 2018 i samarbeid med Troms fylkeskommune. Hovedformålet med opprettelsen av kombinasjonsklassen var å øke gjennomføringen av videregående opplæring for unge innvandrere. I saken redegjøres for blant annet erfaringer – herunder på nasjonalt nivå, resultater fra spørreundersøkelse blant elever i kombinasjonsklassen, faglig organisering av opplæring og fordeler ved denne, psykososial helse blant innvandrere og økonomiske og administrative konsekvenser. Konklusjonen i saksfremlegget er at Ishavsbyen videregående gir

et tilbud der elevene får økt motivasjon for gjennomføring, møter jevnaldrende, det legges til rette for psykisk helsehjelp samt at det gis mulighet for nivådeling i undervisningen. Dette antas å medføre økt gjennomføring i videregående for målgruppa på sikt. Økonomiske beregninger viser at tilbudet ved Ishavsbyen vgs. versus Voksenopplæringen ikke gir et økonomisk merforbruk. Kommunestyret vedtok at kombinasjonsklassen opprettholdes i tråd med dagens avtale med Troms og Finnmark fylkeskommune. Den skal evalueres årlig av partene og statistikk knyttet til frafall i videregående skole for elevgruppen skal fremlegges når dette foreligger.

Kommunestyret ba også om en sak som gjaldt mulighet for flytting av logopedstillingene fra Voksenopplæringa til PPT. Her har administrasjonen opplyst at etter møter mellom PPT og Voksenopplæringa ble det konkludert med at det ikke var behov for å flytte logopedstillingene. Saken er ikke politisk behandlet av kommunestyret.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at gjennom behovsplan for bygg og boliger har administrasjonen fulgt opp kommunestyrets vedtak om bruksplan for nærmere bestemte bygg. Evaluering av organisering av barnevernsvakta er forelagt kommunestyret innen tidspunktet kommunestyret ba om det, det samme er sak om kombinasjonsklassen ved Ishavsbyen videregående skole. For disse tre vedtakspunktene vurderer revisor revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, som **oppfylt**.

Det siste vedtakspunktet gjelder sak til kommunestyret om flytting av logopedstillinger. Administrasjonen har opplyst at dette er vurdert og konkludert med at det ikke var behov for å flytte logopedstillingene. Det er imidlertid ikke fremlagt sak for kommunestyret. Revisors vurdering for dette vedtakspunktet er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **ikke er oppfylt**.

Sak 211/19 Tiltaksutredningen for lokal luftkvalitet – Tromsø kommune**Vedtak:**

1. *Tiltakene i «Handlingsplan for bedre luftkvalitet i Tromsø» vedtas, med unntak av punkt 1 om piggdekkavgift. Kommunedirektøren bes utarbeide en helhetlig og samlet oversikt over hva tiltakene vil koste og legge frem en sak om dette i forbindelse med økonomirapport 1-2020.*
2. *Tromsø kommune skal intensivere arbeidet med å få på plass flere målestasjoner. Det settes opp 2 nye luftmålere/støvmålere på andre relevante områder enn der dagens målere står. Dette skal gjøres innen utgangen av 2020 og er i henhold til kommunestyrets vedtak i juni 2017.*

Kommunestyret skal vurdere om det er nødvendig å iverksette restriktive tiltak.

3. *Kommunedirektøren og ordfører bes gå i dialog med Statens Vegvesen og fylkeskommunen, som veieiere, for å avklare kostnadsfordeling til investering i nødvendig utstyr for å redusere svevestøvet i kommunen.*
4. *Kommunestyret vil stimulere til økt bruk av piggfrie dekk, og ber om å få en sak i løpet av våren 2020 som utreder videreføring og styrking av panteordningen for piggdekk.*
5. *Administrasjonen bes å utrede hvilke støvreduserende tiltak som kan stilles til allerede eksisterende næringsvirksomhet.*
6. *Tromsø kommune som forurensningsmyndighet skal gjennom dialog og krav til tunneleier komme frem til en rutine og hyppighet for støvdemping og renhold i tunnellopene samt E8 utenfor bybuss-sonen.*
7. *Tromsø kommune krever strengere kontroll av tomgangskjøring i sentrumsområdene.*
8. *Det legges frem en sak med et detaljert anslag for kostnader samt finansieringsgrunnlag etter svar fra Miljødirektoratet er mottatt.*

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i desember 2019 og lagt fram av avdeling for bymiljø. De uthevede vedtakspunktene ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

I juni 2020 behandlet kommunestyret sak 77/20 *Tiltaksutredningen for lokal luftkvalitet – vurdering av vedtatt handlingsplan til Miljødirektoratet*. I saksutredningen er det enkelte vedtakspunkt i sak 211/19 kommentert.

Til vedtakspunkt 1 om utarbeidelse av helhetlig og samlet oversikt over hva tiltakene vil koste, og fremleggelse av sak om det i forbindelse med økonomirapport 1-2020, har administrasjonen i saksfremlegget beskrevet at eventuelle økonomiske konsekvenser må innarbeides i økonomirapport 2-2020, fordi vurderingen av kostnader må ses i sammenheng med flere forhold. I vedlegg til saken er en foreslått fordeling av kostnader som vil detaljeres ytterligere basert på vedtaket kommunestyret fatter i sak 77/20.

Vedtakspunkt 2 gjelder målestasjoner. I saksfremlegget til sak 77/20 er redegjort for at plassering av ny målestasjon ikke er endelig avklart, men vil bli definert sammen med referanselaboratoriet. Det fremgår av saksfremlegget at Tromsø kommune i utgangspunktet har de målestasjonene de må ha. En ny stasjon vil i utgangspunktet gi data om vedfyring i boligstrøk, og må plasseres i henhold til dette.

Om vedtakspunkt 3, er det i saksfremlegget opplyst at det er opprettet samarbeidsgruppe med fylkeskommunen og Statens vegvesen som skal ivareta samarbeid knyttet til renhold av vegnettet i Tromsø. Vegeier er ansvarlig for renhold av sine veier. Enhet for Klima, Miljø og

Landbruk er forurensningsmyndighet og følger opp at vegeier ivaretar sitt ansvar for renhold. Kostnader til renhold av fylkeskommunale og statlige veger dekkes av vegeier.

Vedtakspunkt 4 gjelder sak som utreder videreføring og styrking av panteordningen for piggdekk. Av saksfremlegget fremgår av administrasjonen vurderer ordningen med piggdekkpant å være en tidkrevende ordning med lav effekt på produksjonen av svevestøv, så lenge den ikke kombineres med piggdekkgebyr. Administrasjonen anbefaler at ordningen suspenderes inntil et eventuelt piggdekkgebyr kommer på plass.

Når det gjelder utredning av støvreduserende krav som kan stilles til allerede eksisterende næringsvirksomhet (vedtakspunkt 5) oppretter administrasjonen gjennomgang med fylkesmannen for gjennomgang av utslippstillatelser for bedrifter, med tanke på støv fra for eksempel grus og sandmasser som er lagret og håndteres i forbindelse med næringsvirksomhet. Dette vil også tematiseres i samarbeidsgruppen. Videre jobbes det med å implementere en ordning tilsvarende den Trondheim kommune har; dersom byggeplasser ikke håndterer støv som dras ut på vegnettet fra byggeplass, vil kommunen eller andre relevante vegeiere rydde opp for dem og sende regning.

Støvdemping og renhold i tunnellopene (vedtakspunkt 6) har administrasjonen opprettet dialog med fylkeskommunen om. Administrasjonen har gjennomført inspeksjon av områder hvor fylkeskommunen har ansvaret for renhold og kommet med tilbakemeldinger. Det arbeides videre med oppfølging av dette og ses på en formalisering av inspeksjoner slik at dette settes i system. Det vil imidlertid kreve større personellressurser. Ifølge saksfremlegget har fylkeskommunen rutiner for dette, men administrasjonen anser at det er rom for forbedring av rutinene både når det kommer til hyppighet og kvalitet på renholdet og støvdempingen.

Det fremgår av saksfremlegget at det per i dag er politiet som håndhever reglene for tomgangskjøring, jf. vedtakspunkt 7. Imidlertid synes det mulig å la eksempelvis Tromsø parkering håndheve regler for tomgangskjøring. Administrasjonen vil undersøke nærmere hvordan det er mulig å få delegert myndighet av dette til Tromsø parkering.

Vedtakspunkt 8 gjelder anslag for kostnader og finansieringsgrunnlag etter svar fra Miljødirektoratet er mottatt. Sak 77/20 gjelder svar fra Miljødirektoratet. I saken er det informasjon om og anslag for kostnader. Samtidig bes kommunestyret i saken om å ta stilling til to alternative innstillinger til vedtak, hvor det ene alternativet innebærer innføring av piggdekkgebyr. Administrasjonen ber om at kommunestyret – med bakgrunn i Miljødirektoratets tilbakemelding - først tar stilling til dette, og vil på bakgrunn av kommunestyrets vedtak utarbeide nærmere kostnadsanslag som innarbeides i økonomirapport 2 og/eller fremtidig handlings- og økonomiplan.

Revisors vurdering

Vi vurderer at administrasjonen har fulgt opp kommunestyrets vedtak. Alle vedtakspunkter er ikke utført i tråd med ordlyden i kommunestyrets vedtak. Administrasjonen har gjennom saksfremlegget imidlertid redegjort for årsaken til det og status i arbeidet. Dette vurderer vi er tilstrekkelig oppfølging av vedtaket. Kommunestyret får da informasjon om hvordan vedtaket er oppfattet og fulgt opp og anledning til å fatte vedtak om annen oppfølging dersom det vurderer det som nødvendig. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* er **oppfylt** for alle de åtte undersøkte vedtakspunktene i sak 211/19.

7.4 Undersøkelse av vedtak fattet i 2020

Sak 1/20 Interpellasjon Kvaløysletta sykehjem

Vedtak:

1. *Det legges frem en politisk sak hvor kommunestyret tar stilling til om Kvaløysletta sykehjem skal gå gjennom en total eller delvis renovering.*
2. *Kommunestyret må ta stilling til hvorvidt hele eller deler av bygget skal stenges. En fullstendig eller delvis stengning må medføre en plan for hvor beboerne skal få nye plasser og hvordan denne flyttingen skal løses.*

Revisors funn

Interpellasjonen ble behandlet av kommunestyret i januar 2020 og var ikke utredet av administrasjonen i forkant.

Vi har spurt administrasjonen om oppfølgingen av dette vedtaket. Administrasjonen har opplyst at det i mai 2020 ble fremlagt sak om Kvaløysletta sykehjem for formannskapet. I denne saken – sak 86/20 – fremgår det av saksfremlegget at saken legges frem på bakgrunn av ovennevnte vedtak i sak 1/20. Under konklusjon i saksfremlegget står følgende:

Kommunedirektøren legger til grunn at kommunen ønsker en vridning av tjenesteprofilen fra heldøgnsomsorg i institusjon til omsorgsbolig og en styrking av de hjemmebaserte tjenestene. Det er samtidig behov for å tilrettelegge flere av dagens plasser innen heldøgnsomsorg til personer med demens. Gitt kostnadene med å totalrenovere dagens sykehjem kontra forventet samfunnsnytt av et nytt bo- og velferdssenter anbefaler kommunedirektøren følgende:

Tromsø kommune:

1. *Starter planlegging av Kvaløysletta bo- og velferdssenter (BOV). Nytt BOV prioriteres før Kroken BOV i tid. Det gjennomføres ikke delvis eller total renovering av bygningsmassen i påvente av Kvaløysletta BOV.*
2. *Med bakgrunn i dagens venteliste videreføres driften av Kvaløysletta sykehjem med cirka 30 pasienter etter 1.juli 2020, og ut året. Halvårlig driftskostnad estimeres til cirka 18 millioner, og dekkes innenfor rammen til Avdeling for helse og omsorg.*
3. *Gjenværende beboere på Kvaløysletta sykehjem 2021 ivaretas gjennom tilsvarende tjeneste. Ved behov opprettes et gjennomgangsbygg for plasser innen heldøgns omsorg før nytt BOV er ferdigstilt, og må tas med inn i HØP arbeidet.*

Formannskapets vedtak i sak 86/20 var «Saken utsettes inntil økonomibehandling i 2021». Saken ble dermed ikke sendt videre til behandling i kommunestyret. Kommunestyret har senere, i mai 2021, behandlet sak om styrking av heldøgns omsorg og vedtatt at driften ved Kvaløysletta sykehjem skal videreføres med minst 28 plasser ut 2023. Plassene og personalet planlegges fases over til Seminaret i 2024 dersom bygging av nytt Kvaløysletta bo- og velferdssenter krever frigjøring av dagens bygg.

Revisors vurdering

Administrasjonen har fulgt opp vedtaket i sak 1/20 gjennom å legge frem politisk sak om Kvaløysletta sykehjem med det innhold kommunestyret ba om. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **er oppfylt** for begge vedtakspunktene.

I henhold til vedtaket i sak 1/20 er det kommunestyret som skal ta stilling til saken. Formannskapet valgte å utsette saken og den kom derfor ikke til behandling i kommunestyret. Vi har bedt om administrasjonens synspunkter på om formannskapet har anledning til å vedta en utsettelse i dette tilfellet, uten at kommunestyret selv tar stilling til utsettelse av saken. Administrasjonen har opplyst at det klare utgangspunktet er at formannskapet ikke har myndighet til å forhindre at en sak kommer til kommunestyret, når det er en sak kommunestyret selv har bestilt. For dette konkrete vedtaket, har administrasjonen redegjort for at det beror på en tolkning av hvilket handlingsrom formannskapet har her. Om det har administrasjonen gitt følgende redegjørelse:

I dette tilfellet har ikke kommunestyret vedtatt noen frist for levering av en slik sak og har heller ikke lagt føringer for hvilken form saken skal ha. Innstillingen i den opprinnelige saken (sak 86/20) inneholder punkter av økonomisk karakter som normalt innarbeides i kommunens budsjett. Etter vårt skjønn har formannskapet myndighet til å beslutte at saken skal «gå gjennom en runde» før kommunestyret får saken til endelig behandling. Vi kjenner ikke til de bakenforliggende hensynene til at saken ble utsatt, men det er nærliggende å tro at dette er begrunnet i at formannskapet har ønsket en grundigere prosess og økonomisk forankring før kommunestyret fikk saken til behandling. I en slik sammenheng bidrar formannskapet til kvalitetssikring av saken, og etter vårt skjønn har formannskapet i denne saken mulighet til dette.

Kommunestyret fikk saken til behandling i mai 2021 og etter vårt skjønn er dette å svare ut vedtaket fra interpellasjonen.

Uansett hva formannskapet beslutter kan ordfører og kommunestyret når som helst kreve at saken blir lagt frem for kommunestyret uavhengig av formannskapets vedtak.

Revisor gjør ikke vurderinger av dette spørsmålet, da det etter vårt syn er kommunestyret selv som må ta stilling hvorvidt ovennevnte saksgang er tilfredsstillende oppfølging av vedtaket i sak 1/20.

Sak 47/20 Økonomirapport 1 2020

Vedtak:

[...]

18. I den situasjonen kommunen er i, vil kommunestyret stille krav om månedlig rapportering på følgende områder:

- a. sentrale økonomiske måltall for drift og investering**
- b. utvikling av antall årsverk brutt ned på de enkelte avdelinger og seksjoner**
- c. utvikling av sykefravær**

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i mai 2020 og lagt frem av stab for økonomi og utvikling. Det uthevede vedtakspunktet ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Revisor har stilt spørsmål om hvem som har vært mottaker av de månedlige rapporteringene som kommunestyret ba om. Administrasjonen har opplyst at noen rapporter har gått til politisk behandling (mars og august), mens noen er rapportert direkte til ordfører. Kommunedirektøren har hatt ansvaret for rapporteringen. Videre har administrasjonen opplyst at det ikke er

rapportert månedlig – etter avtale med ordfører. I 2020 ble det rapportert for månedene februar – juni, august og oktober. I 2021 er det rapportert i februar, mars, mai, august og i tillegg etter ordførers behov. I enkelte perioder har det vært rapportert ukentlig på regnskapsstatus til ordfører, har administrasjonen opplyst.

Revisors vurdering

I kommunestyrets vedtak i sak 47/20 pkt. 18 er det ikke spesifisert til hvem/hvilket organ det skal rapporteres månedlig. Administrasjonen har opplyst at det ikke er rapportert månedlig, og at dette er avtalt med ordfører. Videre er det opplyst at flere av rapportene er gitt til ordfører. I og med at det ikke er spesifisert i vedtaket hvem som skal motta de månedlige rapporteringene, er det kommunestyret selv som må avgjøre om rapportering til ordfører er i tråd med intensjonen i vedtaket – og eventuelt presisere dette nærmere. Dersom kommunestyret mener ordfører skal ha rapporteringene, legger vi til grunn at hyppighet på rapporteringene også kan avklares direkte med ordfører. Revisor har **ikke grunnlag** for å vurdere hvorvidt revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* er oppfylt for det undersøkte vedtakspunktet.

Sak 126/20 Privat forslag – krav om yttertøy til ansatte som jobber i hjemmetjenesten i Tromsø kommune

Vedtak:

1. Forslaget fyller vilkårene for behandling.
2. ***Hjemmetjenesten skal tilbys yttertøy etter behov. Kostnaden søkes innarbeidet i handlings- og økonomiplanen fra 2021.***

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i september 2020. Innholdet i forslaget var ikke saksutredet av administrasjonen, men stab for politisk og administrativ ledelse hadde utredet at forslaget oppfylte vilkårene for behandling.

Vi har spurt administrasjonen om ansatte i hjemmetjenesten tilbys yttertøy, hvordan dette eventuelt skjer og om det eksempelvis er utarbeidet retningslinjer for det. Administrasjonen har opplyst at bestillingen er utvidet til å omhandle også andre tjenester som yter tjenester i hjemmet. Dermed ble arbeidet mer omfattende og kostet mer. Per oktober 2021 er det ute bestillingslister på arbeidsjakker i utadrettede tjenester (hjemmetjenester i egne hjem, rehabiliteringstjenesten, rus og psykiatri og oppfølgingstjenesten). Det sendes inn bestilling når kartlegging av ønsket jakke og størrelse er ferdig.

Videre har administrasjonen opplyst at det enda ikke er utarbeidet rutine for dette, men det er bestemt at en kjøper inn arbeidsjakke til alle fast ansatte, og har x antall ekstravaktjakker tilgjengelig på enheten. Jakkene skal brukes på jobb, tilhører kommunen ved oppsigelse og har logo. Øvrig arbeidstøy sees på i forbindelse med nytt anbud på vaskeritjeneste som skal i gang i 2022 (eksempelvis annet type arbeidstøy, fleecejakker med mer).

Kostnadene til dette har administrasjonen opplyst er innarbeidet i handlingsprogrammet 2022-2025.

Revisors vurdering

Med bakgrunn i ovennevnte opplysninger er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt** for det undersøkte vedtakspunktet i sak 126/20.

Sak 128/20 Kontrollutvalgssak 44/20 – Forvaltningsrevisjonsrapport – sluttrapport: Investeringsprosjektet Otium bo- og velferdssenter

Vedtak:

[...]

2. Kommunestyret ber kommunedirektøren iverksette tiltak for å sikre at kommunens egne rutiner etterlevs i gjennomføringen av investeringsprosjekter.

Herunder etterlevelse av rutiner knyttet til:

- *Arkivering av prosjektdokumentasjon*
- *Rapporteringer*
- *Kontroll av faktura opp mot kontrakt*

Videre ber kommunestyret kommunedirektøren vurdere om rutinene for gjennomføring av investeringsprosjekter er god nok/tilstrekkelige.

3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget en skriftlig redegjørelse for planlagte og gjennomførte tiltak for å forbedre etterlevelsen av rutiner som nevnt ovenfor i pkt. 2. Svarfrist settes til 30.oktober 2020.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i september 2020 og fremmet av kontrollutvalget.

Kommunedirektøren sendte skriftlig redegjørelse til kontrollutvalget 7.5.2021. Kontrollutvalget behandlet denne og oversendte sak til kommunestyret om oppfølging. I møte 1.9.2021, sak 102/21, behandlet kommunestyret denne og vedtok enstemmig kontrollutvalgets innstilling:

1. *Kommunestyret finner kommunedirektørens svarbrev av 7.5.2021 pkt. a) til c) som tilfredsstillende oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 128/20.*
2. *Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget en oppfølgende skriftlig redegjørelse om resultatet av arbeidet med rutiner ved gjennomføring av investeringsprosjekter som i svarbrevet pkt. d) påpekes å ha forbedringspotensiale. Svarfrist 1.9.2022.*
3. *Kommunestyret gir kommunedirektøren kritikk for betydelig fristoversittelse, og minner om viktigheten av kontrollutvalgets- og kommunestyrets frister ved oppfølging av forvaltningsrevisjoner.*

Jf. punkt 2 i ovennevnte vedtak fra kommunestyret i sak 102/21, er deler av saken fremdeles under oppfølging av kontrollutvalget.

Revisors vurdering

Kommunedirektøren har gitt skriftlig redegjørelse til kontrollutvalget, slik kommunestyret vedtok i sak 128/20. Denne ble imidlertid gitt over seks måneder etter fristen kommunestyret vedtok. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette*

politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket, i liten grad er oppfylt for de undersøkte vedtakspunktene i sak 128/20.

Sak 145/20 Økonomirapport 2 2020

Vedtak:

[...]

12. Det lages ei ordning der middag på kommunestyremøter ut året betales av den enkelte kommunestyrerepresentant eller av gruppene, med virkning fra kommunestyremøte i november.

13. Abonnement på aviser, tidsskrifter og faglitteratur til politisk ledelse sies opp.

14. Streaming av kommunestyremøter ordnes med interne ressurser. Avtale med ekstern ressurs sies opp.

15. Kommunestyret mener at det må gjøres et krafttak for å få rekruttert flere sykepleiere til kommunens helsetjeneste. Dette gjelder primært sykehjemmene og hjemmetjenesten. Det må foretas synlige administrative grep for å beholde disse i tjenesten.

16. Kommunestyret vil gi uttrykk for at skal kommunen klare å gi gode og forutsigbare helsetjenester innen pleie og omsorgstjenesten i årene fremover er man avhengig av god tilgang på både sykepleiere og annet høyskoleutdannet helsepersonell. Det må gjøres konkrete og fremtidsrettede tiltak for å møte kommunens utfordringer når det gjelder tilgang på helsefaglig personell. Arbeidet for å oppnå dette må gis prioritet. Kommunestyret ber om en tilbakemelding på hva som konkret er gjort, samt resultater innen utgangen av april 2021.

17. Kommunestyret ber administrasjonen om en oversikt over ubesatte sykepleierstillinger i de forskjellige enhetene og at det igangsettes strakstiltak for å beholde dagens sykepleierdekning.

Revisors funn

Saken ble behandlet i oktober 2020 og lagt frem av stab for økonomi og utvikling. De uthevede vedtakspunktene ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Til vedtakspunkt 12, som gjelder betaling for middag under kommunestyremøter, har administrasjonen opplyst at fra og med møtet i desember 2020 har representantenes middag blitt dekket av den enkelte partigruppe. Dette gjelder fremdeles.

Vedtakspunkt 13 gjelder oppsigelse av abonnementer på aviser, tidsskrifter og faglitteratur til politisk ledelse. Administrasjonen har opplyst at abonnementer på VG, Dagens Næringsliv, Nordlys, Finansavisen og iTromsø ble sagt opp 5.11.2020. Videre har administrasjonen opplyst at i henhold til arbeidsavtalen til ordfører, skal kommunen dekke avisabonnementer. Avtale med lokalavisene ble derfor inngått på nytt. Ordfører har i tillegg private avisabonnementer som ikke kommunen betaler for.

Om streaming av kommunestyremøter (vedtakspunkt 14) har administrasjonen opplyst at avtalen med ekstern ressurs per oktober 2021 ikke er sagt opp, men videreført inntil ny anbudsrunde blir iverksatt. Videre har administrasjonen opplyst at nåværende avtale er økonomisk og praktisk gunstig for kommunen, og at kommunestyret ikke hadde inngående kjennskap til denne og utfordringene med å si den opp på tidspunktet benkeforslaget ble vedtatt. Kommunikasjonsavdelingen skal i nær fremtid starte anbudsprøss. Revisor oppfatter av dette at kommunen fremdeles vil bruke eksterne til streaming av kommunestyremøter. Administrasjonen har i møte i gruppelederutvalget muntlig redegjort for utfordringer knyttet til å si opp avtalen og utfordringer med å ivareta streaming med interne ressurser. Dette fremgår av protokoll fra gruppeutvalgets møte 21.1.2021:

Gry Dons seksjonsleder for politisk sekretariat orienterte om oppfølging av kommunestyretets vedtak om bruk av interne ressurser for håndtering av streaming av kommunestyremøter.

Vedtaks punkt 15 gjelder rekruttering av sykepleiere, og kommunestyret ba om «synlige administrative grep». Vi har spurt administrasjonen om hva som er gjort, og fått opplyst at det på Helsehuset er gjort grep med lønnskompensasjon for å rekruttere og beholde sykepleiere. I tillegg viser administrasjonen til tiltakene i Rekrutterings- og kompetanseplanen, stipendordninger, samarbeid med Statsforvalter om kompetanseutvikling og utprøving av alternative arbeidstidsordninger. Videre har administrasjonen opplyst at det fremdeles er store utfordringer med rekruttering av sykepleiere og vernepleiere og det må jobbes med ytterligere tiltak for å få på plass nok fagutdannet personell.

I vedtaks punkt 16 ber også kommunestyret om tiltak som gjelder tilgang på helsefaglig personell. Kommunestyret ba også om tilbakemelding på hva som konkret er gjort, samt resultater innen utgangen av april 2021. Administrasjonen har opplyst at det er ansatt praksiskoordinator som har tett samarbeid med UiT og fylkeskommunen om studentplassering, fagdager og ulike prosjekt som skal gagne rekrutteringsarbeidet. Det er ikke gitt konkret tilbakemelding til kommunestyret på utfordringene knyttet til rekruttering av helsepersonell. Administrasjonen har opplyst at det er gitt fortløpende muntlige tilbakemeldinger til helse- og velferdsutvalget om utfordringene.

I vedtaks punkt 17 ber kommunestyret om en oversikt over ubesatte sykepleierstillinger i de forskjellige enhetene. En slik oversikt er ikke forelagt kommunestyret. I samme vedtaks punkt bes det om at det iverksettes strakstiltak for å beholde dagens sykepleierdekning. Her har administrasjonen vist til opplysningene som er gjengitt for vedtaks punkt 15 og 16.

Revisors vurdering

Vedtaks punktene 12 og 13 har administrasjonen opplyst er fulgt opp, men ikke helt i tråd med ordlyden i kommunestyrets vedtak. For disse to vedtaks punktene er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, **i stor grad er oppfylt**. Vedtaks punkt 14 er ikke gjennomført i henhold til vedtakets ordlyd, noe administrasjonen har orientert om i gruppelederutvalget. Revisor kan ikke vurdere om det er tilstrekkelig å gi informasjon til gruppelederutvalget om vedtak som av ulike årsaker ikke kan følges opp. Tromsø kommune har ikke fastsatt rutiner for hvordan slik informasjon skal gis, og det er dermed kommunestyret selv som må avgjøre hvorvidt rapportering til gruppelederutvalget er tilstrekkelig. For vedtaks punkt 14 har derfor revisor **ikke grunnlag** for å vurdere hvorvidt revisjonskriteriet er oppfylt.

Vedtaks punktene 15, 16 og 17 knytter seg alle til rekruttering og bemanning i helse- og omsorgstjenestene. Administrasjonen har opplyst at det er iverksatt tiltak, men at det fremdeles er utfordringer med rekruttering av helsepersonell. Kommunestyret er ikke blitt forelagt tilbakemelding på hva som konkret er gjort samt resultatene av dette eller blitt forelagt en oversikt over ubesatte sykepleierstillinger i de forskjellige enhetene. Revisors vurdering er, på bakgrunn av informasjonen vi har fått, at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt** for vedtaks punkt 15. Med bakgrunn i at kommunestyret ikke har fått tilbakemelding som forutsatt, vurderer vi revisjonskriteriet som **ikke oppfylt** for vedtaks punktene 16 og 17.

Sak 178/20 Handlings- og økonomiplan 2021-2024

Vedtak:

[...]

25. Fastlegeordningen er under press. Legene rapporterer om et høyt arbeidspress og et betydelig merarbeid. Vi ser at rekrutteringen av fastleger er blitt vanskelig.

Kommunestyret ber derfor om:

- En utredning av fastlegeordningen i Tromsø
- En utredning av basistilskuddet til fastlegene i Tromsø

27. Kommunestyret ber om en sak som viser muligheten for å realisere verdien av dagens skoletomt i Tromsdalen og om denne verdien kan gå inn i finansieringen av ny skole på ny tomt.

35. Tromsø kommune skal i samarbeid med Sametinget, starte arbeidet med å revidere samarbeidsavtalen med Sametinget fra 2013. I samarbeidsavtalen må det avklares hvordan Samisk hus kan bli en realitet i Tromsø. Det skal også drøftes konkrete tiltak mot samehets, som kommunestyret aktivt har tatt avstand fra. Målet er å legge en strategi for å hindre samehets og synliggjøre at samisk språk og kultur er en del av Tromsø. For å oppnå dette er kunnskap og informasjon en viktig del for å få økt forståelse og anerkjennelse. På den måten vil den samiske historien bli mer kjent og hverdagen lettere å håndtere for alle som bor i en kommune som verdsette mangfold og ulikhet.

41. Kommunestyret ønsker å ha bedre politisk kontroll over utviklingen i lønnsnivå blant kommunens toppledere. Kommunestyret ber om en sak om dette våren 2021.

42. Det skal ikke gjennomføres tjenestereiser i Tromsø kommune som kunne vært løst med bruk av telefon- og videokonferanser. Kommunedirektøren bes også gå gjennom investeringer kommunen må gjøre for å øke bruken av telefon- og videokonferanser for å på sikt spare kommunen for utgifter ved tjenestereiser. Kommunedirektøren legger frem sak om dette i tilknytning til økonomirapport 1 – 2021.

43. Det må foretas en gjennomgang av hvordan spesialundervisningen er organisert og hvilke kriterier som ligger til grunn for å få innvilget slik opplæring. Det må være et mål at omfanget av spesialundervisning, og da spesielt på 8.-10. trinn, blir redusert og kommer på nivå med kommuner det er naturlig å sammenlikne oss med.

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i desember 2020 og lagt frem av stab for økonomi og utvikling. De uthevede vedtakspunktene ble vedtatt etter forslag i kommunestyremøtet.

Vedtakspunkt 25 gjelder en utredning av fastlegeordningen. En slik utredning fikk kommunestyret i april 2021, sak 41/21 *Utredning av fastlegeordningen i Tromsø*. I saken redegjøres det for utfordringer innenfor fastlegeordningen. Oppfatningen til både fastlegene og kommunen er at dersom det ikke raskt iverksettes tiltak, vil det være stor risiko for at fastleger sier opp sine hjemler. Det vil også være utfordringer med å få besatt hjemler/skaffe vikarer og føre til at fastlegetjenesten og legevakta ikke klarer å opprettholde forsvarlig tilbud for Tromsø kommunes befolkning innen utgangen av 2021. Av saksutredningen fremgår at ikke et tiltak alene vil løse utfordringen, men flere tiltak som er gjensidig avhengige av hverandre for å ha ønsket effekt. Det inngår i saken også utredning av basistilskuddet. Kommunestyret vedtok å innføre de anbefalte tiltakspakkene. Finansiering søkes inndekt i økonomirapport 1 og Handlingsprogrammet for 2022-2025.

Vedtakspunkt 27 gjelder sak om muligheten for å realisere verdien av dagens skoletomt i Tromsdalen. I vedtaksrapportering våren 2021 er dette kommentert som følger: «Lokalisering

av ny skole må inngå i det pågående arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel». Revisor oppfatter av dette at det ikke vil bli fremmet egen sak om skoletomt i Tromsdalen, men at spørsmålet om bruk og verdi av dagens skoletomt vil inngå som en del av arbeidet med kommuneplanens arealdel (KPA), noe administrasjonen har bekreftet.

Vedtakspunkt 35 gjelder revidering av samarbeidsavtalen med Sametinget fra 2013. Kommunestyret ble forelagt forslag til slik avtale i mai 2021, sak 70/21. I samarbeidsavtalen er de momentene som inngår i kommunestyret vedtak i sak 178/21 og som er gjengitt overfor omtalt; Samisk hus, samehets og synliggjøring av at samisk språk og kultur er en del av Tromsø. Også kunnskap og informasjon er omtalt. *Samisk hus i Tromsø* er et eget punkt i avtalen, hvor det blant annet fremgår at partene vil samarbeide om etablering av dette, og også med andre aktører. Når det gjelder tiltak mot samehets, inngår det som et eget punkt under formålet med avtalen at partene vil fremme likeverd mellom mennesker og unngå diskriminering. Videre står det: «Vi vil ikke akseptere samehets, og gjennom denne avtalen vil vi samarbeide om tiltak som gir sterkere synlighet og kunnskap om samisk historie og samtid, og som styrker samisk språk og kultur som en viktig og aktiv del av Tromsøsamfunnet. Sametinget vil bistå Tromsø kommune til oppfølging av «Doarvaidal» ved at det lages et undervisningsopplegg i skolen for å hindre samehets.» Dette oppfatter vi som et konkret tiltak, jf. kommunestyrets vedtak i sak 178/20 og det knytter seg også til kunnskap og informasjon. Det er også flere og andre tiltak som alene og samlet sett er egnet til å bidra til forebygging av samehets og økt kunnskap og informasjon. I tillegg skal avtalen følges opp gjennom et handlingsprogram.

Det fremgår av saksfremlegget at forslaget til revidert samarbeidsavtale er utarbeidet med bred faglig deltakelse fra avdelinger i Tromsø kommune og Sametinget. Det har også vært politisk deltakelse, hvor Tromsø kommune var representert ved ordfører og to utvalgsledere.

Kommunestyret vedtok forslaget til samarbeidsavtale, og kommuneadministrasjonen har opplyst at denne ble undertegnet av ordfører og sametingspresidenten 18.6.2021.

Vedtakspunkt 41 gjelder lønnsnivå blant kommunens toppledere. Kommunestyret ønsket sak om dette våren 2021. I rapportering på vedtaksoppfølging våren 2021 står om dette: «Lønnsnivået blant kommunens ansatte er kommunedirektørens anliggende. Det vil bli fremmet en politisk sak om lønnspolitisk handlingsplan i løpet av 2022.» Til revisor har administrasjonen utdypet dette med at lønnsnivå for toppledere etter Hovedtariffavtalens kapittel 3.4.1 defineres og implementeres inn som en naturlig del av kommunens lønnspolitiske handlingsplan, og ikke som egen sak.

Vedtakspunkt 42 gjelder at det ikke skal gjennomføres tjenestereiser som kunne vært løst med bruk av telefon- og videokonferanser. Også dette vedtakspunktet er kommentert i rapportering på oppfølging av vedtak våren 2021: «Det fremmes ikke en politisk sak om tjenestereiser i Tromsø kommune. Muligheten for digital deltakelse på møter prioriteres alltid der det er mulig.»

Vedtakspunkt 43 gjelder gjennomgang av organisering og innvilgelse av spesialundervisning. Om oppfølging av dette vedtaket har administrasjonen vist til at det er utarbeidet egen plan for inkluderende og helhetlig praksis i barnehagen, skolen og PPT (Se meg! Lik meg! Lær meg!) som er politisk vedtatt. Det pågår arbeid med å implementere planen, og et slikt arbeid vil ta tid før man ser dreininger, har administrasjonen opplyst. Planen det vises til ble vedtatt av kommunestyret i juni 2019, sak 112/19. I denne er det blant annet kvalitetsmål for tilpasset

opplæring og spesialundervisning. Administrasjonen har videre opplyst at det er planlagt å initiere et arbeid knyttet til prosessen fra en henvisning til PPT til sakkyndig vurdering foreligger. Dette er et større arbeid som både må ses i to parallelle løp, både i PPT og i skolene. På spørsmål om hvordan gjennomgang av organisering og tildeling av spesialundervisning skal gjennomføres, har administrasjonen opplyst at målsetningen fremkommer i handlings- og økonomiplanen for 2021-2024: Omfanget av spesialundervisning skal komme på nivå med kommuner det er naturlig for Tromsø kommune å sammenlikne seg med. Vi har også spurt om når gjennomgangen er planlagt ferdigstilt og om det vil være aktuelt å legge den frem for politisk behandling. Administrasjonen har opplyst at dette ikke er tenkt politisk behandlet.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at vedtakspunktene 25 og 35 er fulgt opp av administrasjonen. Vedtakspunkt 27 vurderer vi vil bli fulgt opp gjennom revidering av kommuneplanens arealdel, noe kommunestyret også har fått informasjon om. Vedtakspunktene 41 og 42 har administrasjonen gjennom rapportering på vedtaksoppfølging gitt tilbakemelding til kommunestyret om at ikke vil bli fremlagt som egne saker for kommunestyret, og dermed fulgt opp vedtakene. Når det gjelder vedtakspunkt 43, har administrasjonen vist til at dette arbeides med og at det er planlagt et arbeid knyttet til prosessen med henvisning til PPT og til sakkyndig vurdering foreligger. Vi oppfatter at dette vil være egnet oppfølging av kommunestyrets vedtak om gjennomgang av hvordan spesialundervisningen er organisert og hvilke kriterier som ligger til grunn for å få innvilget slik opplæring. Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt** for alle de seks undersøkte vedtakspunktene i sak 178/20.

Sak 187/20 Privat forslag – Bosetting av funksjonshemmede flyktninger som allerede har fått opphold

Vedtak:

[...]

3. Tromsø kommune vil ta initiativ overfor andre større kommuner for å få til et felles løft for å løse situasjonen for funksjonshemmede flyktninger

Revisors funn

Saken ble behandlet av kommunestyret i desember 2020 og utredet av stab for politisk og administrativ ledelse med hensyn til oppfyllelse av vilkår for behandling.

I rapportering på oppfølging av vedtak våren 2021 står følgende: «10.5.2021: Saken er under behandling og kontakt med øvrige store kommuner er under planlegging.». Revisor har stilt spørsmål til administrasjonen om hva som er status i arbeidet med oppfølgingen av dette vedtaket. Vi har fått opplyst at det pågår et kontinuerlig arbeid med å følge opp dette vedtaket. Gjennom deltakelse i KS sitt storbynettverk – som Tromsø kommune er del av – arbeides det tett i forhold til bosetting av flyktninger med funksjonsnedsettelse og ekstratilskudd. Videre har administrasjonen opplyst at antall bosettingsklare flyktninger med funksjonsnedsettelse har økt de senere år. Flere har behov for omfattende og varige tjenester, og storbykommunene har et tett samarbeid for å følge opp disse.

Revisors vurdering

Basert på informasjonen administrasjonen har gitt, er revisors vurdering at revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*, er **oppfylt** for det undersøkte vedtakspunktet i sak 187/20.

7.5 Oppsummering og konklusjon

Vi har undersøkt oppfølgingen av 117 vedtakspunkter som fordeler seg på 50 vedtak fattet av kommunestyret i Tromsø i perioden 2018-2020. Vi har valgt ut vedtak som skal følges opp av ulike deler av administrasjonen, og med bakgrunn i tidsperioden forvaltningsrevisjonen gjelder skal administrasjonen i utgangspunktet ha hatt tilstrekkelig med tid til å iverksette/starte iverksettelsen av de undersøkte vedtakspunktene.

I kapitlene 7.2, 7.3 og 7.4 er våre vurderinger av administrasjonens oppfølging av de undersøkte vedtakspunktene. Revisjonskriteriet vi har vurdert vedtakspunktene opp mot er: *Kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket*. I våre vurderinger har vi vektlagt hvorvidt vedtaket er iverksatt/fulgt opp i tråd med ordlyden i vedtaket. Videre har vi også vektlagt hvor lang tid det har gått fra vedtaket ble fattet til det er iverksatt/fulgt opp. I noen tilfeller vedtar kommunestyret et tidspunkt/en tidsfrist for iverksetting av politiske vedtak. I andre tilfeller er det ikke nærmere fastsatt en slik frist. Vi har utfra hva vedtaket gjelder vurdert hvor lang tid det med rimelighet kan forventes det vil ta å følge opp et vedtak. Eksempelvis vil det ta kortere tid å utrede og fremlegge en enkel orienteringssak enn å utarbeide og fremlegge en sak om en overordnet plan til endelig vedtak.

For de 117 undersøkte vedtakspunktene har vi vurdert revisjonskriteriet om at *kommunedirektøren skal iverksette politiske vedtak i tråd med forutsetningene i vedtaket* som:

- **oppfylt** for 60 undersøkte vedtakspunkter
- **ikke fullt ut oppfylt** for tre undersøkte vedtakspunkter
- **i stor grad oppfylt** for to undersøkte vedtakspunkter
- **delvis oppfylt** for ti undersøkte vedtakspunkter
- **i liten grad oppfylt** for seks undersøkte vedtakspunkter
- **ikke oppfylt** for 32 undersøkte vedtakspunkter

I tillegg er det et vedtakspunkt vi ikke har funnet det relevant å vurdere iverksettelsen av. Bakgrunnen for dette er at vedtakspunktet baserer seg på en forutsetning som etter revisors oppfatning ikke er tilstede. For tre av de undersøkte vedtakspunktene har vi ikke grunnlag for å vurdere iverksettelsen av vedtaket. I to tilfeller knytter det seg til hvor/til hvilket organ det er rapportert om oppfølgingen. I disse tilfellene vurderer vi at det er kommunestyret selv som må ta stilling til hvor det kan rapporteres på oppfølging av vedtak fattet av kommunestyret. I det siste tilfellet vurderer vi at oppfølgingen av vedtaket fremdeles pågår, og at det er for tidlig å vurdere oppfølgingen.

At et vedtakspunkt er vurdert som oppfylt innebærer at vi vurderer det er iverksatt i tråd med forutsetningene, herunder innenfor rimelig tid fra vedtaket ble fattet. Et vedtakspunkt vurderes som ikke oppfylt dersom det enten ikke iverksatt, eller dersom det er iverksatt så sent at vi vurderer forsinkelsen som så vesentlig at det ikke er i tråd med forutsetningene i vedtaket. Vurdering av et vedtakspunkt som i liten grad oppfylt betyr at kun en liten del av vedtakspunktet er oppfylt eller at vedtaket er iverksatt med vesentlig forsinkelse. Tilsvarende

innebærer vurderingene delvis oppfylt, i stor grad oppfylt og ikke fullt ut oppfylt graderinger av hvor store deler av vedtakspunktet som er iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket.

Revisors konklusjon på problemstilling 3 er at et lite flertall av de undersøkte vedtakspunktene er iverksatt som forutsatt, mens øvrige undersøkte vedtakspunkter enten ikke er iverksatt eller ikke er iverksatt fullt ut i tråd med forutsetningene i vedtaket.

8 UTTALELSE

Vi sendte rapporten til uttalelse til Tromsø kommune v/kommunedirektør 4.11.2021. Vi mottok uttalelse til rapporten 24.11.2021. Denne er i sin helhet gjengitt nedenfor. Med bakgrunn i kommunedirektørens tilbakemelding har vi gjort noen presiseringer i rapporten. Presiseringene gjelder tydeliggjøring av at det under problemstilling 3 er undersøkt et utvalg av vedtakspunkter, og at konklusjonen gjelder disse undersøkte vedtakspunktene. For å tydeliggjøre dette har vi omformulert konklusjonen på problemstilling 3 og innarbeidet presiseringer i sammendraget og metodekapittelet. Vi redegjør nærmere for disse presiseringene samt kommenterer uttalelsen fra kommunedirektøren etter gjengivelsen av denne.

Komvrev Nord
Astrid Indrebø

Deres ref.:

Vår ref.:
21/05692-6

Saksbehandler:
Hanne Katinka Solhaug
+47 45490880

Dato:
24.11.2021

Forvaltningsrevisjonsrapport - saksutredninger og oppfølging av politiske vedtak - Uttalelse

Vi viser til brev datert 04.11.21 vedrørende oversendelse av nevnte rapport for uttalelse. Innledningsvis vil vi gjerne få bemerke at rapporten er grundig og gir oss verdifull kunnskap som vi kan ta lærdom av i vårt arbeide med å utvikle oss videre. Det generelle inntrykket av rapporten er at dette er et godt faglig arbeide, som vi i kommunen kjenner oss godt igjen i, og gir generelt en god virkelighetsbeskrivelse.

Det er kun på et område at vi synes rapporten har noen klare svakheter som vi ønsker å påpeke, og det er i tilknytning til kapittel 7: «Iverksettelse av kommunestyrevedtak».

På bakgrunn av gjennomgang av 117 vedtakspunkter, så konkluderer KomRev Nord med at «... politiske vedtak kun til dels blir iverksatt som forutsatt». Dette er så vidt vi forstår begrunnet i en kvantitativ vurdering av antall ikke oppfylte/ i liten grad oppfylte vedtakspunkter, opp mot antall undersøkte punkter. Vi mener ikke rapporten i tilstrekkelig grad underbygger sammenhengen mellom funn i rapporten og konklusjonen om at vedtak kun til dels blir oppfylt. Vi vil nærmere belyse dette her:

KomRev Nord har i kapittel 4 redegjort for metoden man har benyttet i saken, herunder det som vedrører problemstilling 3.

Det er ikke i saken nærmere angitt på hvilke kriterier revisor har lagt til grunn for utvalgelse av nettopp disse 117 vedtakspunktene, og ikke andre vedtakspunkter. Slik det fremstår nå så er det en stor andel av vedtak som ikke blir effektivt, noe som er med på å gi et skjevt bilde. Det kan godt være at konklusjonen ville vært annerledes om man hadde analysert alle vedtakspunkter i perioden og sammenholdt funnene mot det. Vi forstår at det innenfor mandatet og rammen for denne rapporten vil være umulig å gjennomføre en såpass grundig gjennomgang av alle vedtakspunkter i perioden, men dette bør klargjøres.

I tillegg så mener vi rapporten ikke i tilstrekkelig grad nyanserer hvilke typer avvik man snakker om. Avvikene er kategorisert i forhold til oppfylleelsesgrad, men ikke kategorisert i forhold til hvilke typer avvik det er snakk om. Det er ulike forhold ved hvert avvik, men dette kunne med fordel nyanseres. Vi vil på bakgrunn av dette komme med følgende uttalelse og innspill til rapporten:

- 1) Rapporten er uklar på hvordan og på hvilke kriterier revisor har valgt ut de analyserte vedtakspunktene i perioden. Er utvalget gjort tilfeldig eller er det gjort vurderinger av utvalget som er gjort?

- 2) Hvor mange vedtakspunkter er det totalt i perioden, og hvor stor andel av totalt antall vedtakspunkter er det funnet avvik på?
- 3) Analysen av vedtakene bør kategoriseres og nyanseres i kategori (forsinket, uklart vedtak osv.) eller alvorlighetsgrad.

Vi håper våre innspill tas i betraktning når endelig rapport skal utarbeides, og imøteser endelig rapport med interesse.

Med vennlig hilsen

Stig Tore Johnsen
Kommunedirektør

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Revisors kommentarer til kommunedirektørens uttalelse

Kommunedirektøren har bemerkninger til konklusjonen på problemstilling 3: «...politiske vedtak kun til dels blir iverksatt som forutsatt». Kommunedirektøren viser blant annet til at slik det fremstår, er det en stor andel av vedtak som ikke blir effektivert og at bildet kunne sett annerledes ut dersom en hadde undersøkt alle vedtakspunkter i perioden. Vi ser at konklusjonen kan oppfattes som at den gjelder for oppfølgingen av alle vedtak fattet i perioden, mens våre undersøkelser gjelder et utvalg. Med bakgrunn i uttalelsen har vi omformulert konklusjonen på problemstilling 3, slik at det tydelig fremgår av denne at den omhandler de undersøkte vedtakspunktene. Vi har også gjort andre presiseringer i rapporten for å tydeliggjøre at vi har undersøkt et *utvalg* av vedtakspunkter.

Videre har kommunedirektøren tre konkrete innspill/spørsmål som vi kommenterer i det videre.

I punkt 1) viser kommunedirektøren til at rapporten er uklar på hvordan og på hvilke kriterier revisor har valgt ut de analyserte vedtakspunktene, herunder om det er gjort tilfeldig. Vi har i rapportens metodekapittel redegjort for hva som er vektlagt i utvalget. Alle kommunestyrevedtak er ulike og gjelder ulike typer saker, og det er derfor vanskelig å gjøre et representativt utvalg. Vi har imidlertid vektlagt at utvalget skal omfatte ulike typer saker og deler av kommunens organisasjon/virksomhet. Vi har med bakgrunn i tilbakemeldingen gjort ytterligere presiseringer i metodekapittelet, herunder presisert at med bakgrunn i det grunnlaget som er redegjort for i kapittel 4 er utvalget gjort tilfeldig.

I punkt 2) spør kommunedirektøren hvor mange vedtakspunkt som totalt er fattet i perioden, og hvor stor andel av totalt antall vedtakspunkter det er funnet avvik på. Vi har i rapporten ytterligere tydeliggjort at det er gjort et utvalg av vedtakspunkter fra den aktuelle tidsperioden. Når vi har undersøkt et utvalg av vedtakspunkter, er vårt syn at antallet avvik må ses i forhold til dette utvalget – og ikke det totale antallet vedtakspunkter. Vi viser også til at vi har presisert at konklusjonen gjelder for de undersøkte vedtakspunktene. Hvor mange saker som er behandlet og fattet vedtak i av kommunestyret i den aktuelle perioden, fremgår av rapportens kapittel 3.

Kommunedirektørens innspill i punkt 3) er at analysen av vedtakene bør kategoriseres og nyanseres i kategori (forsinket, uklart vedtak osv.) eller alvorlighetsgrad. Når det gjelder å kategorisere vedtakene etter alvorlighetsgrad, har ikke revisor anledning til å gjøre det. Vi skal vurdere hvorvidt kommunelovens bestemmelser om iverksettelse av vedtak er overholdt. Kravet i kommuneloven er at vedtak skal iverksettes. Revisor kan ikke overprøve politiske prioriteringer, og å kategorisere vedtak etter «alvorlighetsgrad» med hensyn til oppfølging – eller mangel på oppfølging – kan etter vårt syn innebære at vi gjør det. Det er kommunestyret selv som eventuelt må prioritere hvilke vedtak som anses viktigst å få iverksatt.

Når det gjelder kategorisering og nyansering i kategoriene forsinket, uklart vedtak osv., legger vi til grunn at kommunedirektøren sikter til våre vurderinger av administrasjonens oppfølging og at disse bør kategoriseres. Dersom et vedtak er uklart for administrasjonen, må administrasjonen avklare dette nærmere med organet som har fattet vedtaket – i dette tilfellet kommunestyret. I hele den undersøkte perioden har administrasjonen rapportert på oppfølging av vedtak til kommunestyret. Vedtakene som undersøkes i denne forvaltningsrevisjonen er i all hovedsak rapportert som «iverksatt» av administrasjonen. I de tilfellene revisor mener det er uklart om administrasjonens oppfølging av vedtak er i tråd med forutsetningene,

fremkommer dette gjennom at vi ikke har gjort en vurdering. Dette gjelder tre vedtakspunkter, hvor vi viser til at vi ikke har grunnlag for å vurdere.

I vår vurdering av det enkelte vedtakspunkt fremgår bakgrunnen for den enkelte vurdering, og vi mener dermed det fremgår av rapporten hva som er bakgrunnen for vurderingene. I sammendrag og oppsummering er det informasjon om hva de ulike vurderingene innebærer.

På bakgrunn av kommunedirektørens uttalelse har vi gjort nevnte presiseringer/tydeliggjøringer i rapporten.

9 ANBEFALINGER

Revisor skal gi anbefalinger til Tromsø kommune dersom det er hensiktsmessig.

Vi har under problemstilling 3 konkludert med at ikke alle undersøkte vedtakspunkter er iverksatt som forutsatt. Samtidig har vi under problemstilling 2 konkludert med at Tromsø kommune har et system for oppfølging av politiske vedtak. Dette systemet er nytt fra 2021 og var derfor ikke gjeldende for vedtakene vi har undersøkt under problemstilling 3. Etter revisors syn er det nye systemet for oppfølging av politiske vedtak en betydelig forbedring av Tromsø kommunes internkontroll på området som kan bidra til å sikre at vedtak følges opp som forutsatt samt at folkevalgte organ får tilbakemelding dersom det ikke lar seg gjøre. Med bakgrunn i dette anbefaler vi ikke større endringer i systemet for oppfølging av politiske vedtak.

Vi anbefaler imidlertid Tromsø kommune å:

- vurdere å utarbeide rutine/beskrivelse av hvordan en går frem for å få nærmere avklaringer av vedtakets innhold eller å gå tilbake til det folkevalgte organet dersom en blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har betydning for iverksettelse av vedtaket

Med bakgrunn i at vi har funnet at flere kommunestyrevedtak i perioden 2018-2020 ikke er iverksatt som forutsatt, anbefaler vi Tromsø kommune å:

- gjennomgå iverksettelsen av tidligere kommunestyrevedtak og gjøre nødvendige tiltak dersom vedtak ikke er iverksatt som forutsatt

Tromsø kommune har opplyst at de ønsker å beholde bestemmelsen om private forslag i eget reglement for saksbehandling i folkevalgte organer. Med bakgrunn i uttalelse fra departementet, vurderer revisor at det ikke er i tråd med kommuneloven å ha en slik bestemmelse i eget reglement i en kommune med formannskapsmodell. Dersom Tromsø kommune ønsker å ha en slik bestemmelse, anbefaler vi Tromsø kommune å:

- henvende seg til kommunal- og moderniseringsdepartementet for å avklare nærmere innholdet i en slik bestemmelse og forholdet til kommuneloven

10 REFERANSER

- Lov 25.9.1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov 22.6.2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Prop. 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Kommunesektorens organisasjon (KS) sin praktiske veileder «*Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll*», 2020

- www.regjeringen.no. Tolkningsuttalelser om kommuneloven
[§ 10-9: Spørsmål om forslagsrett - regjeringen.no](#)

- Tromsø kommunes dokumenter:
 - 360 vedtaksoppfølging – rutine og brukerveiledning for utvalgssekretær, saksbehandler og leder
 - Vedtaksoppfølging saksbehandler
 - Frister for godkjenning av saker til politisk behandling – høsten 2020
 - Frister for godkjenning av saker til politisk behandling – våren 2021
 - Saksbehandlingsrutiner politiske saker (versjon 17.6.2016)
 - Veiledning – hvordan skrive saker til politisk behandling i Tromsø kommune
 - Veiledning oppretting av saksfremlegg
 - Rutiner for spørsmål og interpellasjoner i folkevalgte organer
 - Reglement for saksbehandling i folkevalgte organer
 - Rutiner for håndtering av høringsuttalelser, avdeling for oppvekst, utdanning og kultur
 - Veileder i politisk saksbehandling, avdeling for oppvekst, utdanning og kultur
 - Rutiner seksjon for byplan:
 - Arealplanlegging byplan steg for steg
 - Oppstartsmøtereferat v2
 - Planveileder august 2020
 - Rutineskjema endelig vedtak
 - Rutineskjema offentlig ettersyn

- Saksutredninger og vedtak i Tromsø kommunes folkevalgte organer, perioden 2018 - 2020

Om selskapet og vår forvaltningsrevisjonskompetanse

KomRev NORD IKS utfører helhetlig revisjon av kommuner og fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper, offentlige stiftelser, kirkeregnskap og legater. Selskapets eiere og oppdragsgivere er Troms og Finnmark fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, tolv kommuner i Nordland og 28 kommuner i Troms og Finnmark.

Vårt hovedkontor ligger i Harstad, og vi har avdelingskontorer i Tromsø, Narvik, Finnsnes, Bodø, Sortland, Sjøvegan, Leknes og Svolvær.

Vi har 45 medarbeidere som samlet innehar lang erfaring fra og god kunnskap om offentlig sektor og revisjon.

Selskapet er uavhengig i forhold til kommuner, stat, privat næringsliv og andre institusjoner i samfunnet.

Vårt forvaltningsrevisjonsteam består av 14 medarbeidere med høyere utdanning innen ulike fag:

- Rettsvitenskap
- Sosiologi
- Statsvitenskap
- Samfunnsøkonomi

KomRev NORD har tidligere gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner, kartlegginger og eierskapskontroller i Tromsø kommune:

<i>Kvalitet og ressursbruk i barneverntjenesten,</i>	2008
<i>Offentlige anskaffelser,</i>	2009
<i>Arbeidsmiljø, sykefravær og skader ved sykehjemmene,</i>	2009
<i>Ressursbruk i forbindelse med OL-søknaden,</i>	2010
<i>Psykisk helsearbeid,</i>	2011
<i>Farlig avfall,</i>	2011
<i>Utbetaling av godtgjøring til folkevalgte,</i>	2011
<i>Tromstun skole,</i>	2012
<i>Kvalitet i eldreomsorgen,</i>	2013
<i>Brann og redning (tre rapporter),</i>	2014
<i>Ressursbruk i grunnskolen,</i>	2014
<i>Kvalitet i grunnskolen,</i>	2014
<i>Barnevern,</i>	2015
<i>Flyktningtjenesten (to rapporter),</i>	2016
<i>Remiks Husholdning AS,</i>	2016
<i>Offentlige anskaffelser Tromsø Havn KF,</i>	2017
<i>Beregning av eiendomsskatt,</i>	2017
<i>Anskaffelse av redningsbåt,</i>	2017
<i>Håndtering av henvendelser fra innbyggere,</i>	2018
<i>Økonomistyring og økonomisk internkontroll i Brann og redning,</i>	2018
<i>Bierverv i barneverntjenesten,</i>	2019
<i>Selskapskontroll i Arnestedet Eiendom AS,</i>	2019
<i>Investeringsprosjektet Prostneset Havneterminal,</i>	2019
<i>Beslutningsgrunnlaget for Tromsøbadet,</i>	2019
<i>Offentlige anskaffelser,</i>	2019
<i>Internkontroll og ressursbruk i barneverntjenesten,</i>	2020
<i>Investeringsprosjektet Otium bo- og velferdssenter</i>	2020
<i>Avdelingen Dreis,</i>	2020
<i>Gjennomføring av investeringsprosjektet Tromsøbadet</i>	2020
<i>Eierskapskontroll Aurora Kino IKS,</i>	2021

